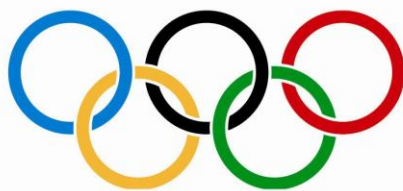

Beijing 2008

**PROGRAMA
„PEKINAS 2008“**

**Lietuvos tautinis olimpinis komitetas
Kūno kultūros ir sporto departamentas
prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės**

PATVIRTINTA:
Kūno kultūros ir sporto departamento
prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės
Generalinio direktoriaus
2005 01 26 įsakymu Nr. V-36

PATVIRTINTA:
Lietuvos tautinio olimpinio
komiteto Vykdomojo komiteto
2005 01 20 nutarimu Nr. 2

**LIETUVOS SPORTININKŲ RENGIMO IR DALYVAVIMO
XXIX OLIMPIADOS ŽAIDYNĖSE PROGRAMA
„PEKINAS 2008“**

Vilnius 2005

Turinys

Ivadas	4
1. XXVIII Olimpiados žaidynių Atėnuose rezultatų analizė	5
1.1. Lietuvos sportininkų rezultatai Atėnų olimpinėse žaidynėse	5
1.2. XXVIII Olimpiados žaidynėse Atėnuose iškovoti medaliai	6
1.3. Programos „Atėnai 2004“ vykdymo pagrindinės išvados	8
1.4. Programos „Atėnai 2004“ medicininio aptarnavimo išvados	10
1.5. Programos „Atėnai 2004“ mokslinio aptarnavimo išvados	12
2. Aplinkos ir išteklių analizė	13
2.1. Politiniai veiksniai	14
2.2. Ekonominiai veiksniai	14
2.3. Socialiniai veiksniai	14
2.4. Technologiniai veiksniai	15
2.5. Juridinė bazė	15
2.6. Nevyriausybinių sporto organizacijų funkcijos ir kompetencija	23
3. Programos valdymas	27
3.1. Misija ir strateginiai tikslai	28
3.2. Stiprybės, silpnybės, galimybės, grėsmės	28
3.3. Organizacinė struktūra	29
3.4. Planavimas	33
3.4.1. Tikslų ir priemonių planavimas (numatymas)	33
3.4.2. Strateginis planavimas	33
3.4.3. Operatyvusis planavimas	34
3.4.4. Sprendimų priėmimas	34
3.5. Sporto specialistai	34
3.6. Informacinė sistema	35
3.7. Finansiniai ištekliai	36
3.8. Programos įgyvendinimo kontrolė	39
3.8.1. Medicininė kontrolė	40
3.8.2. Mokslinė kontrolė	41
3.8.3. Medicininis aptarnavimas	45
3.8.4. Psichologinės paramos teikimas	47
4. Lietuvos olimpinės rinktinės sudarymo ir rengimo principai, atrankos kriterijai.....	48
5. Sportinių žaidimų komandų rengimo principai	51
6. Lietuvos sportininkų rengimosi ir dalyvavimo XXIX Olimpiados žaidynėse programos „Pekinas 2008“ įgyvendinimo priemonių planas	57
7. Sutrumpinimai	63
8. Programos rengimo darbo grupė	64

IVADAS

Žmonijai įžengus į trečiąjį tūkstantmetį dar labiau ryškėja didžiulė žmogiškųjų išteklių, finansų ir politikos koncentracija. Visi šie veiksniai telkiami į atskirus konglomeratus, tarptautines ekonomikos, politikos, finansų organizacijas. Jos stengiasi išlaikyti dominavimą, vienyti valstybes ir jų pastangas atlaikyti milžinišką konkurenciją. Ryški konkurencija matoma ir sporto pasaulyje. Tarptautinis olimpinis komitetas – sporto organizacijų lyderis – stengiasi išlaikyti sportą švarų, patrauklų pasaulio visuomenei, dinamišką, įdomų ir naudingą verslui. Šia tendencija seka ne tik 36 olimpinės sporto šakos, bet ir kitos, siekiančios plėtoti savo sportą įvairiuose pasaulio žemynuose. Natūraliai tokios tendencijos perduodamos valstybėms. Atskirose valstybėse didėja nevyriausybinų sporto organizacijų skaičius, daugėja sporto renginių, kiekviena sporto organizacija siekia gauti valstybės paramą ir prilyginti save verslo subjektams. Jau sukurta ir sparčiai plečiasi sporto industrija, apimanti ne tik gamybą, paslaugas, bet ir spaudą bei televiziją. Atėnų olimpinės žaidynės parodė, kad konkurencija sparčiai auga. Ją didina Azijos, arabų pasaulio ir Afrikos šalys. Jau nieko nebestebina Lotynų Amerikos šalių sportininkų laimėjimai. Pastebimai plečiasi sportininkų bei trenerių migracija. Dėl to kyla sportininkų kainos, brangsta jų rengimas, į technologinį procesą įtraukiama vis daugiau medikų, mokslininkų, inžinierių ir net parapsichologų. Visoms pasaulio sporto organizacijoms suskatus kovoti prieš medikamentinį dopingą, jau matoma kita grėsmė – genetinis ir inžinerinis dopingas. Tam sukurti stiprūs moksliniai kolektyvai, tokie tyrimai ir jų rezultatų taikymas sporte jau tampa verslo šaka – sportininkai perka tokias paslaugas.

Olimpinių žaidynių analizė rodo, kad kryptingai dirbdami galime kurį laiką išlaikyti rezultatų dinamiką, tačiau jėgos vis labiau tampa nelygios. Atėnų olimpinėse žaidynėse Europos Sąjungos šalių sportininkai iškovoję gerokai mažiau apdovanojimų nei ankstesnėse. Tai rodo ir Baltijos šalių užimtos žemesnės vietos. Programinis sportininkų rengimo organizavimas ir valdymas yra vienas efektyviausių būdų sutelkti geriausius sportininkus, trenerius, gydytojus, mokslininkus ir sporto vadybininkus. Sportininkų atrankos kriterijais sukurta tarpusavio konkurencija skatina tobulėti, siekti optimalios finansinės paramos ir efektyvaus aptarnavimo. Tik talentingi ir geriausi Lietuvos sportininkai gali tikėtis visapusio aprūpinimo, nes tiek valstybės, tiek rėmėjų finansinės galimybės yra ribotos ir mažesnės nei kaimyninių šalių. Nors padaryta daug, tačiau mažai tikėtina, kad Lietuvoje bus atrastos naujos treniravimo metodikos, sukurtos efektyvios atsigavimo priemonės ar atsiras daugiau kvalifikuotų trenerių, medikų ir mokslininkų – jų rengimas ilgas ir sunkus, netgi pasiukojantis darbas, tai ilgalaikė valstybės sporto strategija. Dėl šių priežasčių, siekdami išlaikyti didelio meistriškumo sportininkų rengimo visavertę sistemą, privalome tobulinti Lietuvos olimpinės rinktinės rengimo vadybos modelį. Tik profesionali gerai organizuota komanda, tobulai įvaldžiusi planavimo, organizavimo, vadovavimo ir kontrolės metodus, principus, gali tikėtis išlaikyti iki tolei turėtą galimybę Pekino olimpinėse žaidynėse kovoti dėl medalių.

Ši programa – tai Lietuvos didelio meistriškumo sportininkų rengimo sistemos tobulinimo tąsa. Sukaupta vertinga mokslinė medžiaga, skelbti moksliniai straipsniai „Sporto mokslo“, „Trenerio“ žurnaluose, tarptautiniuose sporto mokslo leidiniuose, kasmet rengiama tarptautinė konferencija „Didelio meistriškumo sportininkų rengimo valdymas“, apgintos habilituotų daktarų ir plataus spektro daktarų disertacijos. Sporto specialistai savo žinias tobulina LTOK kasmet rengiamuose kursuose. Sportininkų rengimo ypatumai planingai aptariami Lietuvos sporto strateginėje komisijoje, LTOK Vykdomajame komitete, Didelio meistriškumo sportininkų rengimo darbo grupėje ir sporto šakų federacijų posėdžiuose. Visa tai duoda pagrindą tobulinti didelio meistriškumo sportininkų rengimą, sudaryti patikimą „Pekinas 2008“ programą.

1. XXVIII OLIMPIADOS ŽAIDYNIŲ ATĖNUOSE REZULTATŲ ANALIZĖ

1.1. LIETUVOS SPORTININKŲ REZULTATAI ATĖNŲ OLIMPINĖSE ŽAIDYNĖSE

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Sporto šaka	Rungtis	Planuota vieta	Užimta vieta
1	Alvydas Duonėla	b. ir k. irklavimas	K1 500 m	1–3	10
			K2 500 m	1–3	7
2	Egidijus Balčiūnas	b. ir k. irklavimas	K2 500 m	1–3	7
3	Romas Petrukanecas	b. ir k. irklavimas	K1 1000 m	12–18	19
4	Jaroslavas Jakšto	bokisas	+ 91 kg	4–8	5
5	Rolandas Jasevičius	bokisas	69 kg	9–16	24–28
6	Giedrius Gužys	buriavimas	„Lazer“	10–16	27
7	Simona Krupeckaitė	dviračių sp. (tr.)	500 m laikui	6–8	4
			sprintas	7	7
8	Edita Pučinskaitė	dviračių sp. (pl.)	grup. lenkt.	1–3	9
			individ. lenkt.	10	10
9	Rasa Polikevičiūtė	dviračių sp. (pl.)	grup. lenkt.	29	29
			individ. lenkt.	23	23
10	Jolanta Polikevičiūtė	dviračių sp. (pl.)	grup. lenkt.	31	31
11	Linas Balčiūnas	dviračių sp. (tr.)	4 km ind.	9	9
			4 km kom.	5–8	8
12	Aivaras Baranauskas	dviračių sp. (tr.)	4 km kom.	8	8
13	Tomas Vaitkus	dviračių sp. (tr.)	4 km kom.	8	8
14	Raimondas Vilčinskas	dviračių sp. (tr.)	4 km kom.	8	8
15	Ignas Konovalovas	dviračių sp. (tr.)	4 km kom.	8	8
16	Albertas Techovas	dziudo	iki 60 kg	5–7	Pral. 1 kova
17	Svajūnas Adomaitis	gr.–rom. imtynės	iki 55 kg	12–16	16
18	Mindaugas Ežerskis	gr.–rom. imtynės	96 kg	6–8	13
19	Mindaugas Mizgaitis	gr.–rom. imtynės	120 kg	6–8	11
20	Kęstutis Keblys	irklavimas	M2x	8–10	14
21	Einaras Šiaudvytis	irklavimas	M2x	8–10	14
22	Virgilijus Alekna	lengvoji atletika	diskas	1–3	1
23	Gintaras Andriūškevičius	lengvoji atletika	20 km sp. ėj.	18–24	28
24	Živilė Balčiūnaitė	lengvoji atletika	maratonas	18–24	14
25	Agnė Eggerth	lengvoji atletika	100 m	18–24	33
26	Inga Juodeškienė	lengvoji atletika	maratonas	18–24	63
27	Sonata Milušauskaitė	lengvoji atletika	20 km sp. ėj.	12–16	23
28	Mindaugas Norbutas	lengvoji atletika	800 m	16–24	40
29	Mindaugas Pukštas	lengvoji atletika	maratonas	18–24	74
30	Rita Ramanauskaitė	lengvoji atletika	ietis	8–12	31
31	Kristina Saltanovič	lengvoji atletika	20 km sp. ėj.	8–12	19
32	Austra Skujytė	lengvoji atletika	7-kovė	3–8	2
33	Daugvinas Zujus	lengvoji atletika	50 km sp. ėj.	18–24	30
34	Paulius Andrijauskas	plaukimas	200 m pet.	24–32	30
35	Saulius Binevičius	plaukimas	200 m l. st.	16–24	21

			estf. 4x100 m	13	11
36	Darius Grigalionis	plaukimas	100 m nug.	6–8	24
37	Rolandas Gimbutis	plaukimas	100 m l. st.	6–8	14
			50 m l. st.	20	20
			estf. 4x100 m	13	11
38	Vytautas Janušaitis	plaukimas	400 m kompl.	27	27
			200 m kompl.	6-8	7
			estf. 4x100 m	13	11
39	Rimvydas Šalčius	plaukimas	100 m pet.	10–16	35
40	Pavel Suškov	plaukimas	200 m nug.	14–20	26
41	Edvinas Dautartas	plaukimas	200 m kr.	24–32	44
42	Aurimas Valaitis	plaukimas	100 m kr.	24–32	38
43	Paulius Viktoravičius	plaukimas	estf. 4x100 m	13	11
44	Daina Gudžinevičiūtė	šaudymas	75 taik. tranš.	1–6	14
45	Edvinas Krungolcas	šiuol. penkiakovė	-	1–6	31
46	Andrejus Zadneprovskis	šiuol. penkiakovė	-	1–6	2
47	Ramūnas Vyšniauskas	sunkioji atletika	105 kg	6–12	5
48	Šarūnas Jasikevičius	krepšinis	-	1–3	4
49	Robertas Javtokas	krepšinis	-	1–3	4
50	Kšištov Lavrinovič	krepšinis	-	1–3	4
51	Arvydas Macijauskas	krepšinis	-	1–3	4
52	Vidas Ginevičius	krepšinis	-	1–3	4
53	Darius Songaila	krepšinis	-	1–3	4
54	Donatas Slanina	krepšinis	-	1–3	4
55	Ramūnas Šiškauskas	krepšinis	-	1–3	4
56	Saulius Štombergas	krepšinis	-	1–3	4
57	Eurelijus Žukauskas	krepšinis	-	1–3	4
58	Mindaugas Žukauskas	krepšinis	-	1–3	4
59	Dainius Šalenga	krepšinis	-	1–3	4

1.2. XXVIII OLIMPIADOS ŽAIDYNĖSE ATĖNUOSE IŠKOVOTI MEDALIAI

Vieta	Valstybė	Aukso	Sidabras	Bronza	Iš viso
1	JAV	35	39	29	103
2	Kinija	32	17	14	63
3	Rusija	27	27	38	92
4	Australija	17	16	16	49
5	Japonija	16	9	12	37
6	Vokietija	14	16	18	48
7	Prancūzija	11	9	13	33
8	Italija	10	11	11	32
9	Korėja	9	12	9	30
10	Didžioji Britanija	9	9	12	30
11	Kuba	9	7	11	27
12	Ukraina	9	5	9	23
13	Vengrija	8	6	3	17

14	Rumunija	8	5	6	19
15	Graikija	6	6	4	16
16	Norvegija	5	0	1	6
17	Olandija	4	9	9	22
18	Brazilija	4	3	3	10
19	Švedija	4	1	2	7
20	Ispanija	3	11	5	19
21	Kanada	3	6	3	12
22	Turkija	3	3	4	10
23	Lenkija	3	2	5	10
24	Naujoji Zelandija	3	2	0	5
25	Tailandas	3	1	4	8
26	Baltarusija	2	6	7	15
27	Austrija	2	4	1	7
28	Etiopija	2	3	2	7
29–30	Iranas	2	2	2	6
29–30	Slovakija	2	2	2	6
31	Taivas	2	2	1	5
32	Gruzija	2	2	0	4
33	Bulgarija	2	1	9	12
34–35	Jamaika	2	1	2	5
34–35	Uzbekistanas	2	1	2	5
36	Marokas	2	1	0	3
37	Danija	2	0	6	8
38	Argentina	2	0	4	6
39	Čilė	2	0	1	3
40	Kazachstanas	1	4	3	8
41	Kenija	1	4	2	7
42	Čekija	1	3	4	8
43	Pietų Afrikos Respublika	1	3	2	6
44	Kroatija	1	2	2	5
45	LIETUVA	1	2	0	3
46–47	Egiptas	1	1	3	5
46–47	Šveicarija	1	1	3	5
48	Indonezija	1	1	2	4
49	Zimbabvė	1	1	1	3
50	Azerbaidžanas	1	0	4	5
51	Belgija	1	0	2	3
52–53	Bahamų salos	1	0	1	2
52–53	Izraelis	1	0	1	2
54–57	Kamerūnas	1	0	0	1
54–57	Dominikos Respublika	1	0	0	1
54–57	Airija	1	0	0	1
54–57	Jungtiniai Arabų Emiratai	1	0	0	1
58	Korėjos LDR	0	4	1	5
59	Latvija	0	4	0	4
60	Meksika	0	3	1	4

61	Portugalija	0	2	1	3
62–63	Suomija	0	2	0	2
62–63	Serbija ir Juodkalnija	0	2	0	2
64	Slovėnija	0	1	3	4
65	Estija	0	1	2	3
66–68	Honkongas	0	1	0	1
66–68	Indija	0	1	0	1
66–68	Paragvajus	0	1	0	1
69–70	Nigerija	0	0	2	2
69–70	Venesuela	0	0	2	2
71–75	Kolumbija	0	0	1	1
71–75	Eritrėja	0	0	1	1
71–75	Mongolija	0	0	1	1
71–75	Sirija	0	0	1	1
71–75	Trinidadas ir Tobagas	0	0	1	1

Iš viso išdalytas 301 medalių komplektas.

1.3. PROGRAMOS „ATĖNAI 2004“ VYKDYMO PAGRINDINĖS IŠVADOS

TEIGIAMAI VEIKSNIAI

1. Patvirtintas strateginis tikslas – Lietuvos didelio meistriskumo sportininkų rengimas ir dalyvavimas olimpinėse žaidynėse (OŽ) yra svarbi valstybės politikos dalis, padedanti įgyvendinti Lietuvos įvaizdžio formavimo Europoje ir pasaulyje uždavinius.
2. Programinis rengimasis Atlantos, Sidnėjaus ir Atėnų olimpinėms žaidynėms suformavo didelio meistriskumo sportininkų rengimo sistemą.
3. Esant limituotoms ekonominėms galimybėms, patobulinta vyriausybinių sporto organizacijų, savivaldybių, sporto federacijų bendradarbiavimo forma, kuri leido smarkiai pagerinti olimpinės rinktinės sportininkų organizacinį aptarnavimą ir materialinį aprūpinimą.
4. Laiku parengta ir patvirtinta programa „Atėnai 2004“.
5. Sudarytos sporto šakų rinktinių pasirengimo OŽ programos, kasmet buvo tvirtinami organizaciniai ir finansiniai planai.
6. Mokomojo sportinio darbo ciklas olimpinėse – baidarių ir kanojų (b. ir k.) irklavimo, šiuolaikinės penkiakovės, plaukimo, dviračių sporto (plentas – m., trekas – m), sunkiosios atletikos – sporto šakose ir sportininkų Virgilijaus Alekno bei Austros Skujytės buvo nuosekliai kartojamas keletą metų, ir šis efektyvus planas lėmė gerus, stabilius rezultatus.
7. Lėšos sporto šakų rinktinėms buvo skiriamos pagal patvirtintus metinius rengimosi planus.
8. Tobulinant sportininkų rengimo metodiką 2004 m. pasirengimas suplanuotas taip, kad sportininkai geriausią formą galėjo pasiekti būtent olimpinė žaidynių Atėnuose metu (ne visiems tai pavyko).
9. Sportininkų rengimas vykdomas profesionaliai. Patobulėjo planavimas, apskaita, analizė, tobulinama treniruotės metodika ir aptarnavimo sistema.
10. Baigiama telkti profesionali sportininkų, trenerių, sporto medikų, mokslininkų, masažuotojų ir sporto organizatorių komanda.
11. LTOK rengiami kasmetiniai trenerių kvalifikacijos tobulinimo kursai, Lietuvos sporto informacijos centro seminarai, tarptautinės didelio meistriskumo sportininkų rengimo valdymo konferencijos, žurnalai „Sporto mokslas“ ir „Treneris“, kolektyviniai rezultatų po mokslinių medicininių tyrimų aptarimai leido kai kuriems treneriams pastebimai patobulinti savo žinias ir

- mokėjimo įgūdžius, išugdė naujus trenerius, galinčius ateityje rengti didelio meistriškumo sportininkus.
12. Sukurta efektyvi sportininkų, trenerių ir specialistų apmokėjimo už darbą ir moralinio bei materialinio skatinimo sistema.
  13. Įgyvendinant sporto bazių renovacijos ir plėtros programą, gerėja sportininkų rengimosi sąlygos, olimpinėms žaidynėms įsigytas naujausias sporto inventorių, sporto šakų rinktinės aprūpinamos transporto priemonėmis, sportininkų sporto apranga ir apsauginė apranga Atėnų olimpinių žaidynių metu atitiko aukščiausius tarptautinius reikalavimus.
  14. Sportininkų medicininis aptarnavimas buvo pakankamai gero lygio – sportininkai reguliariai tiriami, pagrindinius sportininkus nuolatos aptarnavo medikas ir masažuotojas, taikytos atsigavimo priemonių programos buvo efektyvios, prieš olimpinės žaidynės taikyta imuninės sistemos stiprinimo programa padėjo išvengti susirgimų įvairiomis ligomis pagrindinių varžybų metu.
  15. Suderinta ir efektyviai veikia Vilniaus sporto medicinos centro, VPU Sporto mokslo instituto ir LOSC bendradarbiavimo aptarnaujant sportininkus programa.
  16. Pasiteisino programos „Atėnai 2004“ strategija – nuosekliai atnaujinti medicininę-mokslinę įrangą, tai leido geriau ištirti sportininkus, juos gydyti, taikyti atsigavimo priemones ir taip padėti koreguoti treniruotės procesą. Išsprendus sportininkų reabilitacijos po sezono klausimus gerokai pakoreguotos jų darbingumo galimybės.
  17. Labai sustiprinti moksliniai tyrimai ir mokslinis sportininkų rengimo aptarnavimas treneriams leido tobulinti sporto treniruotės metodiką. Tai vienas iš efektyviausių būdų pagerinti sportininkų rengimą ir sportinį rezultatą.

NEIGIAMAI VEIKSNIAI

1. Dėl lėšų stygiaus nevisiškai buvo užtikrinta sportininkų kolektyvinio rengimo sistema, kurioje turėjo dalyvauti treneris, gydytojas, masažuotojas ir mokslininkas.
2. Trūkstant lėšų programos „Atėnai 2004“ priemonių planui įgyvendinti, lėšos buvo skiriamos geriausių sportininkų rengimui finansuoti, tačiau nukentėjo jauni, talentingi sportininkai.
3. Nustatytas didelis trenerių papildomo organizacinio darbo krūvis, kuris susidarė dėl daugelio darbą dubliuojančių asmenų, netgi iškraipant rengimosi procesą.
4. Papildoma atranka olimpiniais metais yra sudėtingesnė (išskyrus jaunus perspektyvius sportininkus) negu vykdoma per pasaulio ar Europos čempionatus, todėl sportininkai išnaudoja daug fizinių galių atrankai įveikti ir nesugeba tinkamai pasirengti olimpinių žaidynių startams.
5. Sportininkų mokomojo sportinio darbo planavimas dar nėra labai tikslus, trenerių ne iki galo ir neatsakingai analizuojamas bei koreguojamas, būtina atkreipti dėmesį į tuos sportininkus, kurie treniruojasi užsienio šalių sporto klubuose.
6. Lietuvos sportinių žaidimų federacijos nepanaudojo visų galimybių, nesugebėjo reikiamai suderinti šalyje ir užsienyje besitreneriuojančių sportininkų rengimosi sąlygų. Šį procesą stabdė ribotos finansinės galimybės ir organizaciniai nesklandumai.
7. Olimpinė rinktinė neturėjo nuolatinio sporto psichologo ir iš viso neturėjo etatinio sporto mitybos specialisto.
8. Dėl lėšų stokos ir kitų priežasčių medikai negalėjo nuolat su sportininkais vyksti į mokomąsias treniruotės stovyklas (MTS) bei varžybas ir padėti jiems.
9. Nepavyko sukurti mechanizmo, kad sportininkams reikalingi sudėtingi tyrimai ar stacionarinis gydymas būtų atliekami neplanine tvarka ir nemokamai.
10. Nepatenkinama medicininė priežiūra tų sportininkų, kurie rengiasi užsienio klubuose.
11. Tik sunkiosios atletikos, šiuolaikinės penkiakovės, dviračių sporto, bokso sporto šakų atstovams OŽ pavyko planuotas užduotis įvykdyti daugiau nei 50%.

12. Vyresnio amžiaus sportininkai (kurie varžybų metu pateko į rezultatų prastėjimo zoną) nerealizavo planuotų užduočių.
13. Skirtingų šalių kai kurių sporto šakų ir rungčių sportininkai nekonkuravo tarpusavyje siekdami patekti į Atėnų OŽ.
14. Per mažai skiriama dėmesio sportininkų techniniam rengimui.
15. Ištvėrmės sporto šakų (rungčių) atstovams trūko biochemikų paramos.
16. Kai kurių sportininkų parengimui trūko centralizuotų stovyklų.
17. Ne visi sportininkai ir treneriai naudojosi medikų ir mokslininkų siūlymais savo veiklai optimizuoti.
18. Būtiną operatyvesnį reagavimą (gal mažinant materialinį dėmesį) į sportininko rezultatų prastėjimą, jeigu jis nereaguoja į nuorodas – nesitestuoja ar nedalyvauja planuojamose varžybose.

1.4. PROGRAMOS „ATĖNAI 2004” MEDICININIO APTARNAVIMO IŠVADOS

1. Šiame olimpiniam cikle labai pagerėjo olimpinės rinktinės narių ir kandidatų medicininio aptarnavimo organizavimas, lyginant su praeitu olimpinio ciklu.
2. Medicininuose tyrimuose pagal sudarytus grafikus dalyvavo beveik visi Lietuvos olimpinės rinktinės nariai. Buvo atliekami išplėstiniai, etapiniai ir operatyviniai medicininiai tyrimai. Pagrindiniai tyrimai vyko Vilniaus sporto medicinos centre, dalis – Kauno sporto medicinos centre. Sportininkai buvo tiriami kas vieną, du ar tris mėnesius. Apie jų sveikatos ir funkcinę būklę praktiškai žinota viskas. Tai padėjo efektyviau taikyti reikalingas atsigavimo ar gydymo priemones. Tačiau keletas olimpinės rinktinės narių 2004 metais neatliko visų išplėstinių tyrimų. Palyginus su Sidnėjaus OŽ, tai daug geresni rezultatai, nes 2000 m. apie 20-ies sportininkų sveikatos būklę prieš pat OŽ nežinojome.
3. Nepatenkinama medicininė priežiūra tų sportininkų, kurie nuolatos rengiasi užsienio klubuose.
4. Visiems olimpinės rinktinės nariams ir kandidatams, suderinus su treneriais, sporto federacijomis, buvo priskirti gydytojai ir masažuotojai, tačiau olimpinio ciklo įvairiuose etapuose rinktinių gydytojai ir masažuotojai buvo keičiami sporto federacijų, trenerių prašymu. Pasitaikė atvejų, kad gydytojai, aptarnaujantys vasaros sporto šakų olimpinės rinktinės narius, buvo siunčiami į stovyklas ir varžybas su žiemos sporto šakų sportininkais.
5. Gydytojai ir masažuotojai stengėsi lydėti sportininkus į atsakingas varžybas ir mokomąsias treniruočių stovyklas (MTS). Tačiau dėl nepakankamo finansavimo olimpinio ciklo pradžioje medikai negalėjo išvykti su rinktinėmis į visas planuotas varžybas ir MTS. Nemaža dalis sporto rinktinių, neturėdamos pakankamai lėšų, jas taupydavo medikų sąskaita.
6. Siunčiant medikus į MTS, ne visada žinomos jų darbo sąlygos. Dažnai masažuotojams nėra tinkamų darbo sąlygų. Ne visada masažo stalas telpa į paskirtą mažą kambarį, tada sportininkai masažuojami ant lovų. Masažuotojai taip dirbdami greit pavargsta. Neretai tokiomis sąlygomis reikia dirbti visą mėnesį.
7. Olimpinės rinktinės gydytojai ir masažuotojai privalo atsiskaityti už nuveiktą darbą MTS ar varžybų metu. Gal olimpinių rinktinių medikai turėtų po kiekvienos išvykos atsiskaityti LTOK Medicinos tarnybai, o ne tik sporto vadovams.
8. Organizaciniu požiūriu pasiteisino Vilniaus sporto medicinos centro (VSMC) vadovavimas medikų kolektyvui.
9. Tik teigiamai reikia vertinti gydytojų ir mokslinių laboratorijų bendradarbiavimą. Daugeliu atvejų buvo sėkmingai analizuojami klinikinių tyrimų ir testavimo duomenys, tyrimų medžiaga aptariama dalyvaujant mokslininkams, gydytojams, treneriams ir net sportininkams. Olimpinio ciklo pradžioje Kauno LOSC filialui sunkiai sekėsi organizuoti tokius aptarimus. Dažnai sportininkus pirma testuodavo sporto mokslo laboratorija ir tik tada jie buvo tiriami Kauno

sporto medicinos centre. Pažymėtina, kad baigiamuoju olimpinio ciklo etapu situacija pasikeitė ir Kaune.

10. Gydytojų rekomendacijos ne visada yra vykdomos. Dažnai sportininkai patys ar ne medicinos darbuotojų rekomenduojami keičia ne tik atsigavimo priemones, bet ir gydytojų paskirtą gydymą, nutraukia gydymą jo iki galo nebaigę ar neviseškai atsigavę po traumų (graikų-romėnų imtynininkai, irkluotojai, dziudo imtynininkai, plaukikai, lengvaatlečiai). Tada gydytojams sunku vertinti gydymo ar atsigavimo efektyvumą.
11. Nors olimpinės rinktinės narių rengimas svarbiausiems startams – kolektyvinis medikų darbas, įvertinamas yra tik sporto federacijos rekomenduotas medikas. Kiti lieka nepaminėti ir nepaskatinti. Neretai įvertinti medikai dirba su sportininkais ne visą olimpinį ciklą. Malonu, kad šią neteisybę, kuri kartojosi nuolat, šiemet ištaisė LTOK.
12. Kauno LOSC filialo vadovų ir gydytojų darbo santykių kai kurie pavyzdžiai sudaro prielaidas manyti, kad olimpinės rinktinės gydytojų darbo veiklą būtina susieti tik su olimpinės rinktinės medicininio aptarnavimo klausimais.
13. Reikėtų įvertinti Sportininkų testavimo ir reabilitacijos centro ir LOSC Kauno filialo medicinos darbuotojų susijungimo galimybes.
14. Pasiteisino sportininkų siuntimas į Lietuvos sanatorijas. Sportininkai mielai ten vyksta. Tačiau didelė dalis sportininkų, nebaigę reabilitacinio gydymo, po kelių dienų vėl grįžta į treniruotės procesą. Būnant sanatorijose, ne visuomet pakanka lėšų naudotis treniruokliais, saunomis, baseiniais ir pan.
15. Per olimpinį ciklą buvo skiriamos lėšos medicinos įrangai įsigyti, per 4 metus įsigyta daugiau nei už 200 tūkst. Lt. Ši suma nėra didelė 4 metams, tačiau investuotos lėšos pasiteisino – sportininkai buvo geriau ištiriami, greičiau išgydomi, buvo galima skirti tikslesnes rekomendacijas. Tačiau dar trūksta stacionarinės diagnostinės ir gydomosios medicinos įrangos.
16. Olimpinis ciklas dar kartą parodė, kad Lietuvai trūksta kvalifikuotų gydytojų, sugebančių dirbti su olimpinės rinktinės nariais ir kandidatais.
17. Šiame olimpiniam cikle liko neišspręsti nuolat dirbančio psichologo ir sporto mitybos specialisto klausimai.
18. Jei per olimpinį ciklą olimpinės rinktinės gydytojams buvo sudarytos galimybės tobulintis (jiems trūko tarptautinių kursų), tai masažuotojams tobulintis sportinio masažo kursuose nebuvo sudaryta sąlygų.
19. Turime tik vieną specialistą – sporto medicinos kineziterapeutą, įvaldžiusį griaučių minkštųjų audinių diagnostiką ir jų korekciją. Olimpinei rinktinei būtina parengti 4–5 tokius specialistus, kad kiekviename mieste būtų bent vienas, o prireikus galėtų padėti įvairių sporto šakų rinktinėms.
20. Olimpinės rinktinės sportininkų stacionarinis gydymas dažniausiai būna kaip planinis gydymas. Sportininkai kaip ir visi gyventojai turi laukti savo eilės, neretai net po kelis mėnesius. Tai trikdo treniruotės procesą. Bandyta kurti, bet dar nesukurtas toks mechanizmas, kad Lietuvos olimpinės rinktinės kandidatai stacionare būtų gydomi ne planine tvarka. Olimpinės rinktinės sportininkai siunčiami į ligonines ištirti ir gydyti LTOK Medicinos tarnybos ar VSMC gydytojams asmeniškai prašant.
21. Sportininkams neretai reikia atlikti sudėtingus diagnostinius ar laboratorinius tyrimus, už kuriuos reikia mokėti. Moka visi gyventojai. Tokiais atvejais iškildavo lėšų problema. Ši problema buvo išspręsta tik 2004 m.
22. Olimpinės rinktinės nariai gerai adaptavosi prie Atėnų klimatinių sąlygų, nes speciali programa padėjo sportininkus tinkamai tam parengti.
23. LTOK Medicinos tarnyba gerai pasiruošė Lietuvos olimpinės sporto delegacijos medicininiam aptarnavimui olimpinį žaidynių metu (įsigyti reikalingi medikamentai, medicininė įranga, tinkamai parengti darbuotojai).

1.5. PROGRAMOS „ATĖNAI 2004” MOKSLINIO APTARNAVIMO IŠVADOS

1. Pakoreguotos, patikslintos ir labiau specializuotos, taikant specialius ergometrus, Vilniaus SMC ir VPU SMI sportininkų tyrimų programos.
2. Pasiiektas stabilus visų sporto šakų sportininkų testavimas išstisus metus. Kai kurių sporto šakų (b. ir k. irklavimas, plaukimas, irklavimas) sportininkai buvo testuojami po 10–15 kartų per metus. Išaugęs sportininkų domėjimasis testavimo rezultatais.
3. Išstirta biologiškai aktyvių maisto papildų (hemoglobino koncentraciją kraujyje didinančių, imuninės sistemos būklę gerinančių, energiškaai turtingų) preparatų įtaka sportininkų organizmo adaptacijai prie fizinių krūvių.
4. Sudarytos maisto papildų vartojimo programos sportininkams rengiantis Europos, pasaulio čempionatams, pasaulio taurės etapams, olimpinėms žaidynėms. Dėl šių preparatų vartojimo nė vienas olimpietis per žaidynes nesirgo.
5. Pasiiektas, kad dauguma sporto šakų vyr. trenerių ir trenerių aktyviai dalyvavo vykdam testavimo programą, o kartu su gydytojais aptardami tyrimo rezultatus įgavo teorinių žinių. Tyrimo rezultatų aptarimo metu treneriai pateikdavo atliktus ir planuojamus krūvius.
6. Reguliariai rengiamos tarptautinės sporto mokslo konferencijos „Didelio meistriškumo sportininkų rengimo valdymas“ kasmet susilaukia vis didesnio tarptautinio pripažinimo ir duoda vis didesnę naudą Lietuvos sporto visuomenei.
7. VPU SMI ir SMC atliktų tyrimų duomenų pagrindu publikuojami straipsniai tarptautiniuose sporto mokslo leidiniuose ir pripažintuose Lietuvos mokslo darbų leidiniuose.

Žmogus, taip pat ir sportininkas, yra sudėtinga savireguliuojanti sistema, jos raidą sąlygoja tam tikri dėsniai, tačiau turi reikšmės ir atsitiktinumai. Kiekvieną reiškinį sąlygoja ne vienas dėsnis, bet jų visa grandinė, daugelis vidinių ir išorinių veiksnių. Todėl tokio objekto tyrimams turi būti taikoma labai plati programa, tyrimai kartojami daugelį kartų. Vis dėlto išlieka netikrumo, abejonių, ypač rengiant mokslines rekomendacijas, kurių vertė gali nukentėti dėl nepakankamai informatyvių, patikimų tyrimo metodų, daugelio išorinių veiksnių, dėl tyrinėtojo kompetencijos, loginio mąstymo lygmens. Moksliniai tyrimai pasunkėja ypač tada, kai nedisponuojama informacija apie pagrindinius veiksnis, veikiančius sportininką. Sportinėje veikloje pagrindiniai veiksniai, darantys įtaką sportininkui, yra: taikomi fiziniai krūviai, jų apimtys, intensyvumas, darbo derinimas su poilsiu, atsigavimo organizavimas, jo priemonės. Dar pasitaiko atvejų, kai ištyrus sportininką rengiamos rekomendacijos, kaip jį toliau treniruoti, išsamiau neišstudijavus rengimo iki ištyrimo. Taigi taikant mokslo laimėjimus sportininkų rengimo procese dar yra spręstinių problemų:

1. Mokslinių tyrimų vertę sumenkina ribotas neinformatyvių, nepakankamai patikimų metodų taikymas.
2. Sporto mokslas Lietuvoje nesugebėjo tinkamai padėti pasaulio elito lygio siekiantiems sportininkams tų sporto šakų, kurioms reikia didelio aerobinio pajėgumo ir išstvermės. Nemažai nuveikta, daug kuo jau padedama, bet reikia ieškoti efektyvesnių priemonių.
3. Nemažai nuveikta tiriant maisto papildų efektyvumą, tai šiuo metu pagrindinis veiksnys, sąlygojantis didelių sportinių rezultatų siekimą.
4. Lietuvos sportininkai, treneriai, bendradarbiaudami su teoretikais, daug pasiekė ugdydami sportininkų galingumą anaerobinėje alaktatinėje ir glikolitinėje energijos gamybos zonoje, tačiau čia dar yra daug darbo indivilizuojant priemones, jas pritaikant skirtingų šakų sportininkams, ypač plaukikams.
5. Daug svarstoma, ieškoma būdų, kaip padėti sportininkams įveikti didžiulį startinį jaudulį. Sportininkams padeda treneriai, bet pati problema iš esmės lieka neišspręsta.

6. Kiekvienas žmogus gimsta su genuose užprogramuota vystymosi, brandos, elgsenos programa. Jos neįvertinus sunku prognozuoti visą sportininko raidą ir tinkamai parinkti sportinės veiklos kryptį, specializaciją.

Paprastai sportininkui, treneriui ir visai sportininką rengiančiai grupei keliami reikalavimai pasiekti geriausius rezultatus pasaulyje, o realiai tai gali padaryti tik labai talentingi atletai. Šioje srityje sporto mokslas daug pasiekęs, tačiau mes dar negalime pasinaudoti kokybiškiausiais metodais (biopsija, genų struktūrų tyrimais).

VPU SMI buvo tiriami baidarininkai, irkluotojai, plaukikai, dviratininkai, penkiakovininkai, kai kurie lengvaatlečiai, imtynininkai. Tyrimai buvo atlikti pagal programą „Atėnai 2004“. Buvo taikyta per dvidešimt testų, matavimų. Informatyviausi yra specializuoti, specialiais ergometrais atlikti testai (ant bėgtakio, veloergometru, plaukikų ergometru, baidarininkų ir irkluotojų ergometrais, ant dinamometrinių platformų), kiti testai teikė informaciją apie sportininkų atskirų požymių, kurie turi tam tikrą reikšmę sportininko pajėgumui, lygį.

Išplėstiniai tyrimai buvo atliekami 4–5 kartus per metus, buvo įvertinama sportininkų organizmo būklė atskirais rengimosi laikotarpiais. Etapinių tyrimų programa buvo siauresnė. Einamieji tyrimai buvo atliekami tik pagal trenerių programą.

Tiriant pastebėti būdingi mūsų sportininkų adaptacinių pokyčių bruožai:

- Per keturmetį olimpinį ciklą sporto šakų, kuriose didelis vaidmuo tenka anaerobinėms reakcijoms, atstovų raumenų masė smarkiai didėjo, kartu didėjo specialaus trumpo darbo galingumas, tik ne visada sekėsi jį visiškai realizuoti sportinėje veikloje.
- Sporto šakų, kuriose vyrauja aerobinės reakcijos, atstovų kraujotakos sistemos funkcinis pajėgumas kito banguotai ir paskutiniame etape nepasiekė reikiamo lygio.

Taip pat išryškėjo, kad per atsakingas varžybas nemažai daliai mūsų geriausių sportininkų sunkiai sekėsi tvarkytis su per dideliu varžybiniu jauduliu.

Dar daug reikia dirbti individualizuojant maisto papildų vartojimo programas, ieškoti ir tirti efektyvias priemones, gerinančias sportininkų pajėgumą.

Nauju keturmečiu olimpinio ciklu, rengiantis Pekino olimpinėms žaidynėms, reikia su treneriais, sportininkais, medikais peržiūrėti tyrimų programas, naudoti daugiau testų, artimesnių varžybinei veiklai. Tam reikia modernizuoti, atnaujinti laboratorijų įrangą.

Išryškėjo labai opi kvalifikuotų mokslininkų rengimo problema. Reikalingi mokslininkai, kurie gerai išmanytų didelio meistriškumo sportininkų rengimo metodologiją, o ne būtų tik siaurų interesų, vieno fiziologinio požymio tyrimų specialistai.

2. APLINKOS IR IŠTEKLIŲ ANALIZĖ

Trečiasis Lietuvos sporto kongresas buvo numatęs ilgalaikę kūno kultūros ir sporto strategiją, buvo parengta kūno kultūros ir sporto plėtros programa, Atėnų olimpinėmis žaidynėmis baigėsi XXVIII olimpiados ciklas.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kūno kultūros ir sporto programoje numatytas svarbus strateginis tikslas – deramai rengti didelio meistriškumo sportininkus olimpinėms žaidynėms, pasaulio ir Europos čempionatams. Palanki Lietuvos Respublikos Vyriausybės pozicija, skiriamas dalinis biudžetinis finansavimas, laiku tobulinami sportui palankūs įstatymai, sparčiai renovuojamos sporto bazės, ryški LTOK ir kitų nevyriausybinių sporto organizacijų programų plėtra sudaro palankias aplinkos sąlygas sportininkų rengimui olimpinėms žaidynėms. Tačiau tarptautinėje arenoje auga konkurencija, pastebimas sportinių rezultatų glaudumas Europos, pasaulio čempionatuose ir ypač olimpinėse žaidynėse. Tai rodo ir Sidnėjaus bei Atėnų olimpinė žaidynių rezultatai. Pasaulio čempionatų rezultatai jau negali būti tvirtas kriterijus prognozuojant olimpinė žaidynių rezultatus. Tolesnės pažangos pagrindinė sąlyga yra talentingų ir sveikų sportininkų paieška ir geriausių sportininkų rengimo technologijos optimizavimas, t. y. tobulas jų rengimo struktūros konstravimas ir tikslus

išpildymas, kolektyvinis sportininkų rengimo principas (profesionalios komandos statusu) ir centralizuotas individualių sporto šakų bei sportinių žaidimų rinktinių rengimas.

Iškyla mokslinė problema, kaip efektyviau pritaikyti Atėnų olimpinių žaidynių rezultatų analizės išvadas programoje „Pekinas 2008“, ieškoti būdų tobulinti treniruotės metodikas, efektyviai taikyti medikų ir mokslininkų rekomendacijas, didinti personalinę specialistų atsakomybę.

2.1. POLITINIAI VEIKSNIAI

Valstybės valdymo ir politiniai sluoksniai sportininkus laiko geriausiais ambasadoriais, garsinančiais šalies vardą pasaulyje. Lietuvos Respublikos Prezidentas ir Lietuvos Respublikos Seimas palankiai vertina sportinius rezultatus (kasmet iškovojuama apie 240 medalių įvairių amžiaus grupių pasaulio ir Europos čempionatuose), sportininkai, treneriai ir kiti specialistai apdovanojami Valstybės apdovanojimais, Lietuvos Respublikos Vyriausybė skatina sportininkus piniginiiais prizais. Beveik visos politinės partijos į savo rinkimines programas įtraukia kūno kultūros ir sporto plėtros klausimus.

2004 metus Europos Sąjunga buvo paskelbusi Švietimo per sportą metais, o Jungtinės Tautos 2005 metus skelbia Tarptautiniais sporto metais. Tai rodo, kad tarptautinės politinės organizacijos sporto socialinį vaidmenį vis labiau vertina.

Dauguma pasaulio valstybių ir tarptautinių sporto organizacijų ratifikavo Antidopingo kodeksą, iki 2006 metų turi būti parengta ir ratifikuota Pasaulinė antidopingo konvencija. Lietuva remia visas tarptautines iniciatyvas.

2.2. EKONOMINIAI VEIKSNIAI

Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą pradeda galioti Europos Komisijos priimti įstatymai arba norminiai aktai. Kūno kultūra ir sportas išlieka kiekvienos valstybės vidine funkcija. Tačiau Lietuvos sportininkams, treneriams, sporto specialistams atsiranda platesnės galimybės sudaryti kontraktus užsienio klubuose. Ryškėja tendencija išvykti ne tik į Jungtines Amerikos Valstijas, bet ir į Europos šalis. Keičiasi rengimo sistema, atsiranda su Lietuvos sportininkais dirbančių užsienio trenerių, kurių nei kvalifikacijos, nei taikomos metodikos nustatyti nėra galimybių. Tai labai apsunkina sportininkų rengimo kontrolę. Sportininkams retai atvykstant į Lietuvą iš vienkartinų tyrimų sunku spręsti apie parengtumo lygį, telieka pasikliauti įvadinųjų varžybų rezultatais.

Valstybės ir LTOK finansavimas išlieka stabilus, lėšos skiriamos nenutrūkstamai, tačiau jų nepakanka 100 sportininkų rengimui. Dalį lėšų skiria LTOK ir sporto federacijų rėmėjai. Kitiems sportininkams kooperuojamos miestų sporto skyrių ir sporto federacijų lėšos. Gali iškilti nenumatytų problemų 2006 metais Lietuvos valiutą keičiant į eurus, tačiau dalį prarastų lėšų turėtų kompensuoti Europos struktūriniai fondai, ypač lėšos sporto bazių statybai ir renovacijai. Vienu svarbiausių sėkmingo programos įgyvendinimo faktorių išlieka stabilus ir pakankamas sportininkų rengimo proceso finansavimas.

2.3. SOCIALINIAI VEIKSNIAI

Visą savo gyvenimą žmogus susiduria su kūno kultūra ir sportu. Socialiai aktyvus žmogus visada randa galimybių sportuoti, žiūrėti varžybas ar domėtis mėgstamos komandos rezultatais. Kūno kultūros ir sporto departamentui nuo 2001 metų įgyvendinant prioritetinę sporto bazių statybos ir renovacijos programą, sudaromos sąlygos kūno kultūros ir sporto paslaugų plėtrai, pastebimai auga sporto renginių ir sportuojančiųjų skaičius. Atvėrus Vilniuje duris didžiausiam Baltijos šalyse pramogų ir sporto statiniui „Siemens arena“, padidėjo susidomėjimas visais sporto renginiais, o Lietuvai įgijus teisę rengti 2011 metų Europos vyrų krepšinio čempionatą, didelės sporto bazės bus pastatytos Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje ir Kaune. Tikėtina, kad sporto renginių plėtra didės, daugės žiūrovų šiuolaikinėse

sporto bazėse, kartu augs jaunimo susidomėjimas sportu. Jaunimas neretai savo sektinu pavyzdžiu laiko sportininkus, jie yra populiarūs, žinomi ir renkami į metų žymiausių šalies žmonių dešimtukus. Sėkminga sportinė karjera tampa pavyzdžiu, kaip kruopščiu darbu sporte galima spręsti savo ateities finansinius klausimus.

Lietuvos žiniasklaidos dėmesys mūsų sportininkų Atėnų olimpinėse žaidynėse pasiektiems rezultatams, pateikta objektyvi informacija, jos gausa leido šalies visuomenei teisingai įvertinti Lietuvos sportininkų, trenerių, medikų, mokslininkų ir organizatorių nuveikto darbo rezultatus. Todėl nuolatinis visuomenės informavimas apie sporto raidą ir toliau lieka prioritetu.

2.4. TECHNOLOGINIAI VEIKSNIAI

Tobulindami didelio meistriškumo sportininkų rengimo technologijas mes neturime galimybių sukurti tobulą didelio meistriškumo sportininkų rengimo ir aptarnavimo kompleksą, tačiau privalome panaudoti visus vidinius išteklius – treniruotės metodikų naujoves, vadybos, pagrįstos asmenine iniciatyva ir atsakomybe, pranašumus, sukauptą daugelio metų geriausių specialistų patirtį bei sporto specialistų darbštumą. Vis dėlto turime pripažinti, kad pasaulio sporto plėtros pagrindinės tendencijos išlieka. Tai konkurencija tarp sportininkų, trenerių, sporto šakų, valstybių, tarp medicinos ir sporto mokslo įstaigų, kurią skatina sporto ir farmacijos verslo lyderiai. Nuolatos gerėjančius sportinius rezultatus lemia nemažai veiksnių. Smarkiai padidėjęs valstybių noras pademonstruoti savo laimėjimus – sporto rezultatai rodo ne tik šalies sporto, bet ir mokslo, medicinos, edukologijos, technologijos, žinių, finansų plėtros, socialinės raidos ir kitų sričių lygį bei pažangą, akivaizdžiai formuoja teigiamą šalies įvaizdį pasaulio bendruomenėje. Efektyvesnė talentingų ir sveikų sportininkų atranka remiasi naujaisiais mokslo, ypač genetiniais, tyrimais, tobula sportininkų ugdymo sistema, sporto mokslo ir praktikos integracija, agresyvia sportininkų atsigavimo metodikų taikymo praktika. Besiplečianti pasaulio sporto geografija, tarptautinė sportininkų, trenerių ir sporto specialistų migracija, specializuotų sporto centrų kūrimas, išaugęs sportinių rezultatų glaudumas, labai paaštrėjusi kova dėl nugalėtojų ir prizininkų vardų svarbiausiose tarptautinėse varžybose, padidėjęs tarptautinių varžybų skaičius ir populiarumas, nugalėtojų ir prizininkų didelis materialinis skatinimas, dideli kontraktai lemia ryškius sportininkų rengimo technologijos pokyčius.

Vis didėja finansinė parama iš vyriausybinių ir nevyriausybinių organizacijų, rėmėjų, televizijos. Statomos ir renovuojamos sporto bazės, sporto inventorių kuriamas pagal pažangiausias technologijas, sporto organizacijų interesai vis glaudžiau susilieja su televizijos, verslo organizacijų interesais ir tai smarkiai didina sportininko rengimo kainą, sporto komandų ir sportininkų rengimas olimpinėms žaidynėms pamažu tampa industriniu procesu. Sportininkų rengimosi ir dalyvavimo sėkmę labiausiai nulems tai, kada ir kokios investicijos bus skirtos, kaip jos bus panaudotos reikalingam sportinio rengimo moksliniam, metodiniam, mediciniam bei informaciniam aprūpinimui, taip pat materialinio bei techninio aptarnavimo lygiui pasiekti.

Pekino olimpinės žaidynės vyks Azijoje, todėl didelę reikšmę turės tinkama aklimatizacijos programa ir tinkamai parinkta jai vieta. Būtina atkreipti dėmesį į neigiamus faktorius – oro užterštumą, aukštą (iki 40°) oro temperatūrą, specifinį maistą. Imuninės sportininkų organizmo sistemos stiprinimas ir toliau turi likti vienu pagrindinių sporto medikų darbo objektu.

2.5. JURIDINĖ BAZĖ

Vykdam programą vadovaujamosi šiais įstatymais ir kitais norminiais aktais:

- Kūno kultūros ir sporto įstatymu
- Lietuvos biudžeto sandaros įstatymu
- Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymu

- Lietuvos Respublikos paramos ir labdaros įstatymu
- Kultūros ir sporto fondo įstatymu
- Kūno kultūros ir sporto strategija iki 2012 metų
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa
- LTOK veiklos 2005–2008 metų programa

LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMAI, DARANTYS ĮTAKĄ SPORTUI

Besikeičianti situacija valstybėje, perėjimas nuo planinės prie rinkos ekonomikos neišvengiamai darė poveikį naujų teisės aktų, reglamentuojančių ne tik ekonomiką, bet ir socialinio gyvenimo sritį, kūrimui. Svarbiausios nuostatos, davusios pagrindą kitų teisės aktų rengimui, buvo įtvirtintos **Lietuvos Respublikos Konstitucijoje** (Žin., 1992, Nr. 33-1014), kurios 53 straipsnyje teigiama: „Valstybė skatina visuomenės kūno kultūrą ir remia sportą“. Būtina pabrėžti, kad nedaugelio valstybių Konstitucijose yra nuostatos dėl kūno kultūros ir sporto plėtros.

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Laikantis nustatytos teisės aktų hierarchijos, pirmieji pagal svarbą teisės aktai, darantys įtaką sportui Lietuvoje, yra Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas (Žin., Nr. 74-2262, 2000) ir Lietuvos Respublikos darbo kodeksas (Žin., Nr. 64-2569, 2002) (toliau atitinkamai CK ir DK). CK nuostatos taikomos ir įgyvendinamos daugelyje visuomeninio ir privataus gyvenimo sričių. Gana svarbi CK dalis – Sutarčių teisė, kurios normomis, principais tiesiogiai turi vadovautis sportininkai ir jų atstovai sudarydami kontraktus. Tais atvejais, kai sportininkai, treneriai su įstaigomis, organizacijomis yra susiję darbo santykiais, šiuos darbo santykius reglamentuoja DK.

II. LIETUVOS RESPUBLIKOS KŪNO KULTŪROS IR SPORTO ĮSTATYMAS

1995 m. įsigaliojo specialus Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymas (Žin., Nr. 9-215, 1995) (toliau – įstatymas), kuriame nustatyta ne tik sporto valdymo institucijų kompetencija, bet ir Švietimo ir mokslo ministerijos, Krašto apsaugos ministerijos, apskričių valdytojų ir savivaldybių kompetencija kūno kultūros ir sporto srityje.

Įstatymas svarbus tuo, kad jame įtvirtintos nuostatos iš esmės atspindi kūno kultūros ir sporto struktūrą.

Įstatyme įtvirtintos visai Lietuvai svarbios nuostatos. Pvz., 21 str. reglamentuoja kūno kultūros ir sporto pratybų skaičių mokymo įstaigose. Šiame įstatyme apibrėžiama sporto specialisto samprata, sporto specialisto licencijų išdavimo tvarka, specialistų atestavimo tvarka. Įstatymas, bene vienintelis Lietuvoje, reglamentuoja profesionalią sportinę veiklą, tokias svarbias profesionalių sportininkų veiklos detales kaip kontraktų turinį, jų perėjimo iš vieno klubo į kitą sąlygas ir kt.

Įstatyme įtvirtintos svarbios kūno kultūros ir sporto finansavimo bei taikomų lengvatų nuostatos. Antai įstatymo 42 str. teigiama, kad sporto bazių ir kitų sporto įrenginių užimama žemė neapmokestinama žemės nuomos ir žemės mokesčiu. Su šio straipsnio įgyvendinimu jau turime susijusios teismų praktikos (Administracinė byla Nr. I^o-413/2003 m.).

Svarbi sporto varžyboms ir kitiems sporto renginiams įstatymo dalis, kurios nuostatos yra privalomos organizuojant bet kokius sporto renginius.

Kaip jau minėta, įstatyme išskirtos pagrindinės institucijos, kurių viena iš funkcijų – kūno kultūros ir sporto plėtojimas (švietimo įstaigose, kariškių fizinis rengimas ir pan.), tačiau tiesiogiai šios srities plėtojei yra skirta visa Kūno kultūros ir sporto departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau Departamentas) veikla.

Departamento veiklos gairės nustatytas Departamento nuostatuose, kurie patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. 1948 (Žin., 2002, Nr. 119-5340). Nuostatuose išvardyti pagrindiniai Departamento uždaviniai:

1) kartu su kitomis suinteresuotomis valstybės, savivaldybių institucijomis, įstaigomis ir organizacijomis įgyvendinti bendrą valstybės kūno kultūros ir sporto plėtotės politiką, sveikos gyvensenos programas;

2) skatinti Lietuvos Respublikos gyventojus nuolat sportuoti, kad jie būtų sveiki ir darbingi, kultūringai ilsėtusi;

3) sudaryti sąlygas sporto organizacijoms rengti didelio meistriškumo sportininkus, kurie atstovautų Lietuvos Respublikai tarptautinėse varžybose;

4) sudaryti sąlygas valstybės, savivaldybių institucijoms, įstaigoms ir organizacijoms propaguoti ir didinti kūno kultūros bei sporto efektyvumą.

Įgyvendindamas nustatytus uždavinius, Departamentas vykdo įvairias funkcijas. Departamento veiklos gairės taip pat nustatytos ir Vyriausybės patvirtintame Strateginės veiklos plane, kuris atnaujinamas kiekvienais metais, ir Kūno kultūros ir sporto plėtotės 2002–2004 metų programoje. Ši programa yra tam tikras vadovas sporto federacijoms planuojant sporto šakos plėtotės programas.

Įstatyme minimos kitos institucijos – Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Švietimo ir mokslo ministerija, Apskritis viršininko administracija, savivaldybės, kurių strateginiuose planuose, darbo reglamentuose ir kituose jų veiklą reglamentuojančiuose norminiuose aktuose nustatomos funkcijos, uždaviniai, susiję su kūno kultūros ir sporto plėtote.

Įstatyme atskirai minimos tokios visuomeninės organizacijos kaip Lietuvos tautinis olimpinis komitetas, Lietuvos paraolimpinis komitetas, Lietuvos specialusis tautinis olimpinis komitetas. Jų išskyrimas įstatyme, nors jos veikia pagal savo nuostatus, leidžia suprasti, kad šios organizacijos yra vienos svarbiausių Lietuvoje plėtojant kūno kultūrą ir sportą.

III. ASOCIACIJŲ LAISVĖS PRINCIPŲ ĮGYVENDINIMAS LIETUVOS TEISĖS AKTUOSE

Kalbant apie asociacijų laisvės principą steigiant sporto organizacijas, apie visuomenines sporto organizacijas, be abejonės, svarbiausią vietą užima sporto šakų federacijos, kurios visuomet steigiasi pagal Lietuvos Respublikos visuomeninių organizacijų įstatymą (Žin., 1998, Nr. 59-1653) arba Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymą (Žin., 1996, Nr. 32-786).

Būtina pabrėžti, kad abu minėti įstatymai iš esmės įtvirtina Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (Žin., 1995, Nr. 40-987) 11 straipsnio nuostatas, kurios teigia, kad kiekvienas turi teisę laisvai rengti taikius susirinkimus, jungtis į asociacijas kartu su kitais, taip pat turi teisę steigti ir stoti į profesines sąjungas savo interesams ginti. Konvencijoje pabrėžiama, kad naudojimuisi šia teise negali būti taikomi jokie apribojimai, išskyrus tuos atvejus, kuriuos numato įstatymas ir kurie yra būtini demokratinėje visuomenėje valstybės ar visuomenės saugumo interesams, siekiant užkirsti kelią teisės pažeidimams ar nusikaltimams, gyventojų sveikatai ir dorovei ar kitų asmenų teisėms bei laisvėms apsaugoti.

Lietuvos Respublikos visuomeninių organizacijų įstatymo 2 straipsnyje apibrėžiama visuomeninė organizacija – tai Lietuvos Respublikos piliečių ir (ar) užsieniečių, nuolat gyvenančių Lietuvos Respublikoje, savanoriškas susivienijimas, sudarytas bendriems narių poreikiams ir tikslams, kurie nėra priešingi Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir įstatymams, tenkinti bei įgyvendinti. Visuomeninių organizacijų įstatyme detalčiai nustatyti visi šių organizacijų steigimosi, registravimo, įstatų turinio, veiklos nutraukimo ir kiti reikalavimai.

Pagal Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymą asociacija – tai juridinių bei fizinių asmenų savanoriškas susivienijimas, vykdamas asociacijos narių nustatytus ūkinius, ekonominius, socialinius, kultūros, švietimo, mokslinio tyrimo uždavinius bei funkcijas. Asociacijos veiklos tikslai, pagrindinės funkcijos ir uždaviniai turi būti susiję su asociacijos narių veikla ar poreikiais ir turi būti nurodyti jos įstatuose.

Iš apibrėžimų galima matyti, kad skirtumas tarp visuomeninių organizacijų ir asociacijų nėra labai didelis. Galima paminėti, kad visuomeninės organizacijos dažnai vienijasi vadovaudamosi būtent Asociacijų įstatymu.

Šiuo metu Lietuvos Respublikos Seimui yra pateiktas Asociacijų įstatymo projektas. Atsižvelgiant į projekto nuostatas turėtų netekti galios Lietuvos Respublikos visuomeninių organizacijų įstatymas, taip pat dabartinis Asociacijų įstatymas, dar keletas kitų teisės aktų, tačiau perregistravimo procedūra nėra numatoma. Planuojama, kad minimalus asociacijos steigėjų skaičius bus trys, asociacija turės teisę vykdyti įstatymų nedraudžiamą ūkinę komercinę veiklą, kuri neprieštarauja jos įstatams bei veiklos tikslams ir reikalinga jos tikslams pasiekti.

2002 metais buvo įsteigtas naujas kūno kultūros ir sporto valdymo patariamasis organas Kūno kultūros ir sporto komisija. Komisijos nuostatai patvirtini Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gegužės 13 d. nutarimu Nr. 666 (Žin., 2002, Nr. 48-1865). Šios komisijos uždaviniai: koordinuoti kūno kultūros ir sporto politikos priemonių planavimą ir vykdymą Lietuvos Respublikoje; propaguoti kūno kultūrą ir sportą; siekti, kad kūno kultūros ir sporto plėtra neprieštarautų tarptautiniams kūno kultūrą ir sportą reglamentuojantiems aktams (Europos sporto chartijai, Sporto etikos kodeksui ir kitiems).

Būtina paminėti, kad 1997 m. gegužės 6 d. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu Nr. VIII-213 buvo įsteigta Lietuvos Respublikos Seimo Jaunimo reikalų ir sporto komisija. Komisijos uždaviniai sporto srityje: rūpintis valstybinės sporto politikos įgyvendinimu; skatinti sportininkų meistriškumo ugdymą; skatinti Lietuvos gyventojų fizinį aktyvumą; skatinti jaunimo sveikatingumą ir užimtumą.

IV. KŪNO KULTŪROS IR SPORTO FINANSAVIMAS

Sporto organizacijos gali turėti joms nuosavybės teise priklausantį bet kokį turtą, kurio nedraudžia turėti Lietuvos Respublikos įstatymai. Sportininkai gali gauti pajamas leisdami naudoti savo atvaizdą, vardą ir kt. reklamai. Šiuos santykius reglamentuoja komercinės teisės norminiai aktai, susiję su reklamos veikla.

Kūno kultūra ir sportas finansuojami iš valstybės ir savivaldybių biudžetų, kūno kultūros ir sporto fondų, įmonių, įstaigų ir organizacijų lėšų, taip pat lėšų, gautų iš sporto renginių ir sporto loterijų, lėšų, gautų už kūno kultūros ir sporto renginių transliavimą per radiją ir televiziją, sportininkų bei sporto klubų ir kitų sporto organizacijų komandų vardų panaudojimą, reklamą, taip pat atskirų asmenų skirtų ar paaugotų lėšų bei kitų lėšų.

Valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšos kūno kultūros ir sporto pratyboms valstybinėse švietimo ugdymo įstaigose, kariuomenės ir Vidaus reikalų ministerijos sistemos įstaigose skiriamos iš šių institucijų biudžetų.

Kūno kultūros ir sporto organizacijoms, kūno kultūros ir sporto programoms, taip pat atskiriems sportininkams remti lėšos gali būti skiriamos iš labdaros ir paramos fondų.

Kūno kultūros ir sporto departamentui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. iš valstybės biudžeto buvo skirta 31588 tūkst. litų (iš jų 3499 tūkst. Lt darbo užmokesčiui). Šis biudžetas 2004 m. išaugo iki 38343 tūkst. litų (iš jų 3856 tūkst. Lt darbo užmokesčiui).

1. Kultūros ir sporto rėmimo fondas

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, būtina paminėti, kad Lietuvoje įsteigtas Kultūros ir sporto rėmimo fondas, kuris veikia pagal Lietuvos Respublikos kultūros ir sporto rėmimo fondo įstatymą (Žin., 1998, Nr. 95-2634). Įstatymo 1 straipsnyje teigiama, kad šis įstatymas reglamentuoja Fondo, kurio lėšos skiriamos profesionaliajam ir liaudies menui bei kūno kultūrai ir sportui remti, steigimą, valdymą, lėšų šaltinius, veiklos sritis, tikslus, reorganizavimą ir likvidavimą.

Fondo įstatymo 3 straipsnyje nustatyta, kad Fondo lėšas sudaro:

- 1) dalis akcizo pajamų, gautų už alkoholinius gėrimus ir tabako gaminius;
- 2) 20 procentų lėšų, gautų iš lošimų mokesčio;
- 3) valstybės ir savivaldybių biudžetų tiksliniai asignavimai;
- 4) juridinių ir fizinių asmenų dovanotos (paaugotos) lėšos;
- 5) palūkanos už bankuose saugomas Fondo lėšas;

6) kitos teisėtai įgytos lėšos.

Planuojant kiekvienų metų valstybės biudžeto išlaidas, Fondui numatoma skirti 2 procentai praėjusių metų faktinių įplaukų iš akcizo už alkoholinius gėrimus ir tabako gaminius, taip pat 20 procentų praėjusių metų faktinių įplaukų iš azartinių lošimų mokesčio.

2. Lošimų mokesčiai

Kalbant apie lošimų mokesčius reikėtų paminėti, kad Lietuvos Respublikos loterijų ir azartinių lošimų mokesčio įstatymas (Žin., 2003, Nr. 73-3342) (kuris įsigaliojo nuo 2004 m. sausio 1 d. ir pakeitė iki tol galiojusį Azartinių lošimų mokesčio įstatymą) reglamentuoja loterijų ir lošimų mokesčio tarifus ir dydį.

Pagal šio įstatymo 5 straipsnį organizuojant loterijas, loterijų ir lošimų mokesčio bazei taikomas 5 procentų mokesčio tarifas. Organizuojant bingo, totalizatorių ir lažybas, loterijų ir lošimų mokesčio bazei taikomas 15 procentų mokesčio tarifas. Organizuojant lošimus automatais, stalo lošimus, nustatomas fiksuotas loterijų ir lošimų mokesčio dydis už kiekvieną lošimo įrenginį:

- 1) už A kategorijos lošimo automata – 1800 litų per mokestinį laikotarpį;
- 2) už B kategorijos lošimo automata – 600 litų per mokestinį laikotarpį;
- 3) už ruletės, kortų arba kauliukų stalą – 12 000 litų per mokestinį laikotarpį.

Pagal 2003 m. liepos 1 d. Loterijų įstatymo Nr. IX-1661 (Žin., 2003, Nr. 73-3341) nuostatas loterijų organizatoriai 8 procentus nominalios išplatintų loterijos bilietų vertės privalo skirti labdarai arba paramai Labdaros ir paramos įstatyme nustatytiems labdaros arba paramos gavėjams. Tačiau Azartinių lošimų įstatyme tokia nuostata nenumatyta.

3. Labdara ir parama

Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymo (Žin., Nr.61-1818, 2000) nuostatos leidžia visuomeninėms sporto organizacijoms gauti lėšų jų įstatuose ar nuostatuose nurodytiems visuomenei naudingiems tikslams, o biudžetinėms įstaigoms jų nuostatuose nustatytiems uždaviniams ir funkcijoms įgyvendinti.

Reikėtų skirti minimas sąvokas „labdara“ ir „parama“. Labdara pagal šio įstatymo 5 straipsnį pripažįstama, kai ją teikia tik Lietuvos Respublikoje registruoti labdaros ir paramos fondai, asociacijos, viešosios įstaigos, visuomeninės organizacijos, religinės bendruomenės, bendrijos ir centrai, tarptautinių visuomeninių organizacijų skyriai (padaliniai), jeigu labdaros teikimas numatytas jų įstatuose bei veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose ir jeigu jie pagal šio įstatymo nuostatas turi teisę gauti paramą. Asociacijų, visuomeninių organizacijų ar kitų narystės pagrindais veikiančių organizacijų savo nariams perduotos pinigines lėšas, turtas (įskaitant pagamintas ar įsigytas prekes) bei suteiktos paslaugos pagal šį įstatymą nepripažįstamos labdara.

Paramos teikėjais gali būti Lietuvos Respublikos fiziniai ir juridiniai asmenys, išskyrus politines partijas, politines organizacijas, valstybės ir savivaldybės įmones, biudžetines įstaigas, valstybės bei savivaldybių institucijas ir Lietuvos banką. Įmonių, kuriose valstybei ir (ar) savivaldybei nuosavybės teise priklausančios akcijos visuotiniame akcininkų susirinkime suteikia daugiau kaip 50 procentų balsų, parama pagal šį įstatymą yra pripažįstama, jeigu jos neturi mokestinių nepriemokų Lietuvos Respublikos valstybės biudžetui, savivaldybių biudžetams ar fondams, į kuriuos mokamus mokesčius administruoja Valstybinė mokesčių inspekcija, taip pat įsiskolinimų su praleistais mokėjimo terminais Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetui bei laiku neįvykdytų skolinių įsipareigojimų pagal paskolos sutartis ir kitus įsipareigojamuosius skolos dokumentus, pasirašytus su Finansų ministerija, arba pagal sutartis su valstybės garantija.

Pagal 6 straipsnį labdaros gavėjais gali būti: 1) neįgalieji (invalidai); 2) ligoniai; 3) vaikai našlaičiai ir be tėvų globos likę vaikai; 4) nedirbantys pensininkai, negaunantys kitų pajamų, išskyrus pensijas ir kitas socialines išmokas; 5) bedarbiai; 6) asmenys, kuriems Lietuvos Respublikos įstatymų

nustatyta tvarka pripažintas nukentėjusiųjų teisinis statusas; 7) šeimos (asmenys), kurių gaunamos pajamos negali patenkinti jų minimalių socialiai priimtinių poreikių, kurių mastą nustato savivaldybės; 8) asmenys, savivaldybių nustatyta tvarka pripažinti nukentėjusiais nuo karo ir gaivalinių nelaimių, gaisrų, ekologinių katastrofų, epidemijų, užkrečiamųjų ligų protrūkių.

Paramos gavėjais gali būti Lietuvos Respublikoje įregistruoti: 1) labdaros ir paramos fondai; 2) biudžetinės įstaigos; 3) asociacijos; 4) visuomeninės organizacijos; 5) viešosios įstaigos; 6) religinės bendruomenės, bendrijos ir religiniai centrai; 7) tarptautinių visuomeninių organizacijų skyriai (padaliniai); 8) kiti juridiniai asmenys, kurių veiklą reglamentuoja specialūs įstatymai ir kurių veiklos tikslas nėra pelno siekimas, o gautas pelnas negali būti skiriamas jų steigėjams ir (arba) dalininkams, ir (arba) nariams.

Pagal šį įstatymą kaip parama gautos lėšos ir kitas turtas negali būti: 1) naudojami politinių partijų ir politinių organizacijų veiklai ar politinėms kampanijoms remti; 2) perduodami kaip įnašas įmonei, įstaigai ar organizacijai, kurios steigėjas, akcininkas, dalininkas ar narys yra paramos gavėjas.

Labdaros ir paramos įstatymo 11 straipsnyje teigiama, kad labdaros ir paramos apmokestinimas nustatytas Lietuvos Respublikos mokesčių ir Muitų tarifų įstatymuose.

5. Kitos finansavimo galimybės ir mokesčių lengvatos

Pagal Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės įstatymo (Žin., 2002, Nr. 35-1271) 23 straipsnio 4 dalį pridėtinės vertės mokesčiu neapmokestinamos pelno nesiekiančių juridinių asmenų teikiamos su kūno kultūra ir sportu susijusios paslaugos. Su kūno kultūra ir sportu susijusiomis paslaugomis pagal šį įstatymą laikoma:

- 1) teisės dalyvauti kūno kultūros arba sporto renginyje suteikimas. Šio punkto nuostatos netaikomos bilietų į kūno kultūros arba sporto renginius pardavimui;
- 2) paslaugos, teikiamos kūno kultūros ir sporto dalyviams, tiesiogiai susijusios su jų dalyvavimu, t. y. teisės naudotis kūno kultūrai ir sportui pritaikytomis patalpomis, teritorijomis ir (arba) inventoriumi suteikimas, kūno kultūros ir sporto dalyvių treniravimo ir kitos panašios paslaugos. Prie tokių paslaugų nepriskiriamos apgyvendinimo, maitinimo ir vežimo paslaugos.

Šio įstatymo 40 straipsnyje nustatyti atvejai, kada importuojamos prekės taip pat nėra apmokestinamos pridėtinės vertės mokesčiu, vienas iš tokių atvejų – tarptautiniuose sporto renginiuose vartojami vaistai ir vaistinės medžiagos. Galima būtų paminėti dar keletą neapmokestinamų prekių, kurios gali būti susijusios su sporto renginiais, tai: garbės apdovanojimai, ištyrimui, analizei ar bandymui importuojami daiktai.

Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo (Žin., 2001, Nr. 110-3992) 12 straipsnyje nustatyta, kad kaip parama gautos pajamos nėra apmokestinamos pelno mokesčiu. Šio įstatymo 28 straipsnis nustato, kada mokesčio mokėtojams, pagal Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymą turintiems teisę teikti labdarą ir paramą, iš pajamų leidžiama atskaityti visas išmokas, įskaitant perleistą turtą, suteiktas paslaugas, kurios Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymo nustatyta tvarka skirtos labdarai ir paramai.

Mokesčio mokėtojams, pagal Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymą turintiems teisę teikti tik paramą, iš pajamų leidžiama du kartus atskaityti išmokas, įskaitant perleistą turtą, suteiktas paslaugas, kurios Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymo nustatyta tvarka skirtos paramai, tačiau ne didesnes kaip 40 procentų mokesčio mokėtojo pajamų, apskaičiuotų iš pajamų atėmus neapmokestinamąsias pajamas, leidžiamus atskaitymus ir ribojamų dydžių leidžiamus atskaitymus, išskyrus paramą. Tačiau nuo 2004 m. sausio 1 d. ši nuostata nebėra taikoma mokesčio mokėtojams, pagal Loterijų įstatymą privalomai skiriantiems lėšas labdarai ar paramai.

Teikiant paramą ilgalaikiu materialiuoju turtu, suteiktos paramos suma yra lygi šio turto likutinei vertei. Teikiant paramą kitu turtu, suteiktos paramos suma yra lygi šio turto įsigijimo kainai. Teikiant paramą paslaugomis, paramos suma yra lygi šių paslaugų savikainai. Teikiant paramą panaudos teise

perduodant ilgalaikį materialųjį turta, paramos suma lygi apskaičiuotai šio turto nusidėvėjimo per laikotarpį, kurį paramos gavėjas jį naudojo, sumai.

Pagal Lietuvos Respublikos muitų tarifų įstatymo (Žin., Nr. 28-727, 1998) 6 straipsnį „nuo muitų atleidžiama vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytais nuo muitų atleidžiamų prekių reikalavimais bei reikalavimais šias prekes importuojantiems ar eksportuojantiems asmenims, kitomis Vyriausybės nustatytais sąlygomis ir apribojimais.”

Pagal šio straipsnio 3 dalį nuo importo muitų atleidžiama: švietimo, mokslo ir kultūros medžiaga (knygos, spaudiniai, kitos informacijos, vaizdo ir garso laikmenos), mokslo reikmenys ir įranga; tarptautiniuose sporto renginiuose naudojami vaistai ir vaistinės medžiagos; ryšium su tarptautiniais santykiais gautos dovanos ir dovanoti skirti daiktai; instrumentai ir įranga, skirti medicininiam tyrimams, diagnostikai bei gydymui, dovanojami sveikatos apsaugos įstaigoms ar institucijoms arba šių įstaigų ar institucijų nupirkti iš dovanotų lėšų ir kt.

Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymas (Žin., 2002, Nr. 73-3085) nustato gyventojų mokamo mokesčio tvarką. Šiame įstatyme įtvirtintos nuostatos sudaro sąlygas sportine veikla užsiimantiems gyventojams mokėti mažesnius mokesčius. Įstatymas nustato du mokesčių tarifus: 33 proc. ir 15 proc.

Įstatymo 6 straipsnyje teigiama: „Pajamų mokesčio 15 procentų tarifas taikomas (...) sportininkų pajamoms, gautoms iš sporto veiklos, įskaitant pajamas, tiesiogiai ar netiesiogiai susijusias su šia veikla, nesvarbu ar jos išmokamos tiesiogiai sportininkui ar trečiajam asmeniui, veikiančiam sportininko vardu”. Žinoma, tai ne vienintelis atvejis, kai taikomas mažesnis 15 procentų tarifas.

Kaip matome iš įstatymo formuluotės, sporto veikla – tai sportininko savarankiška sporto veikla ir sporto veikla, vykdoma pagal sutartis. Išlaidos, susijusios su sporto veikla, nėra laikomos leidžiamais atskaitymais ir apskaičiuojant apmokestinamąsias pajamas negali būti atskaitomos iš pajamų. Bet kuriuo atveju sporto veiklos pajamos apmokestinamos 15 proc. pajamų mokesčiu.

Pagal šio įstatymo nuostatas sporto veiklos pajamas gauna sportininkai (atletai, golfo žaidėjai, jokikai, biliardo, bridžo žaidėjai, šachmatininkai, šaškininkai, taip pat komandinių sporto šakų atstovai – krepšininkai, ledo ritulininkai ir pan.). Nardytojai, alpinistai (išskyrus dalyvaujančius kopimo varžybose) ir kitais panašiais pomėgiais pramogai užsiimantys gyventojai sportininkais nelaikomi.

Pajamų gavimo požiūriu prie sporto veiklos priskiriama ir tiesiogiai ar netiesiogiai su ja susijusi veikla, už kurią sportininkas gauna pajamų. Pavyzdžiui, reprezentacinė veikla – autografų dalijimas, dalyvavimas labdaros renginiuose, tam tikruose produkto (prekių ar paslaugų) pristatymuose, rėmėjo simbolikos vaizdavimas ant sportininko naudojamų sporto reikmenų. Tačiau ši vienkartinė ar pasikartojanti veikla turi būti siejama su konkrečiais vienkartiniais ar pasikartojančiais veiksmais, t. y. sporto renginiais (jeigu sportininkas yra ne nuolatinis Lietuvos gyventojas – renginiais Lietuvoje).

Su šiuo įstatymu tiesiogiai susijęs Lietuvos finansų ministro 2002 m. rugsėjo 25 d. įsakymas Nr. 305 „Dėl iki 2 procentų pajamų mokesčio sumos pervedimo Lietuvos vienietams, pagal Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymą turintiems teisę gauti paramą, tvarkos patvirtinimo” (Žin., 2002, Nr. 95-4151). Šis įsakymas leidžia kiekvienam gyventojui, kalendorinių metų pabaigoje deklaravus savo pajamas, 2 procentus sumokamų mokesčių sumos (nuo 33 arba 15 procentų) skirti paramą ir labdarą galinčioms gauti organizacijoms. Taigi valstybė netenka dviejų procentų visų sumokamų mokesčių, tačiau sporto organizacijoms tai yra dar viena finansavimo galimybė.

V. KITI ĮSTATYMAI, TURINTYS ĮTAKOS KŪNO KULTŪROS IR SPORTO PLĖTRAI LIETUVOJE

Be jau minėtų teisės aktų, kūno kultūros ir sporto plėtrai Lietuvoje įtakos turi ir kiti įstatymai. Pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos invalidų socialinės integracijos įstatyme (Žin., 1991, Nr.36-969; Žin., 1998, Nr. 98-2706) įtvirtintos nuostatos, kad invalidų renginius reikia organizuoti ne tik teritoriniu lygiu, bet ir nacionaliniu. Taip pat įtvirtinta nuostata, kad šiuos renginius turi organizuoti ne tik visuomeninės,

bet ir valstybinės bei savivaldybių institucijos. Kultūros, sporto ir poilsio programų ir renginių organizatoriai privalo pagal realias ekonomines ir technines galimybes juos pritaikyti prie specifinių invalidų poreikių. Juridinio asmens teises turinčioms įmonėms, skiriančioms dalį savo pelno (pajamų) invalidų medicininiam ir socialiniam reabilitavimui, taip pat jiems nemokamai teikiamoms techninėms priemonėms kurti bei gaminti, invalidų kultūriniais ir sportiniams poreikiams tenkinti, taikomos įstatymo numatytos pelno (pajamų) apmokestinimo lengvatos.

Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme (Žin., 1991, Nr. 23-593; 1998, Nr. 67-1940; 2000, Nr. 40-1116, Nr. 92-2878, 2879, Nr. 102-3214) išskirtas formalusis ir neformalusis švietimas. Neformaliojo vaikų švietimo paskirtis – tenkinti mokinių pažinimo, lavinimosi ir saviraiškos poreikius, padėti jiems tapti aktyviais visuomenės nariais. Neformaliojo vaikų švietimo programas vykdo muzikos, dailės, meno, sporto, kitos mokyklos, laisvieji mokytojai, kiti švietimo teikėjai. Šiame įstatyme mokyklos suskirstytos į grupes: 1) bendrojo lavinimo mokyklų; 2) meninio ir sportinio ugdymo mokyklų, vykdančių formaliojo ugdymo programas ar jų modulius; 3) profesinių mokyklų; 4) aukštesniųjų mokyklų; 5) aukštųjų mokyklų. Neformaliojo vaikų švietimo mokyklos tipui priskiriama muzikos, dailės, meno, sporto mokykla, ugdymo centras, skirtas vaikų gebėjimams lavinti, moksleivių rūmai, kūrybos centras, jaunųjų gamtininkų, technikų stotis, klubas, šeštadieninė ir sekmadieninė tautinių mažumų mokykla ir pan. Formaliojo švietimo programoms valstybinėse, savivaldybių ir nevalstybinėse mokyklose, išskyrus aukštąsias mokyklas, finansuoti, neformaliojo vaikų švietimo programoms finansuoti iš valstybės ir savivaldybių biudžetų taikomas mokymo lėšų skyrimo vienas mokiniui principas. Neformaliojo vaikų švietimo programų vykdymą finansuoja mokyklos steigėjas, mokiniai (jų atstovai) bei rėmėjai teisės aktų nustatyta tvarka, jos gali būti remiamos iš valstybės ir savivaldybių biudžetų. Nevalstybinės tradicinės religinės bendruomenės ar bendrijos mokyklos, vykdančios formaliojo švietimo programas, finansuojamos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka, skiriant iš biudžeto mokymo lėšų ir mokyklos ūkio lėšų tiek, kiek ir to paties tipo valstybinėms ar savivaldybės mokykloms, jeigu tai numatyta Lietuvos Respublikos tarptautinėje sutartyje.

VI. DĖL SPORTO ĮRENGINIŲ APMOKESTINIMO NEKILNOJAMOJO TURTO MOKESČIU

Juridiniams asmenims nuosavybės teise priklausančio nekilnojamojo turto apmokestinimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos įmonių ir organizacijų nekilnojamojo turto mokesčio įstatymas (Žin., 1994, Nr. 59-1156). Šio įstatymo 5 straipsnyje nustatyti neapmokestinami objektai:

- Invalidų ir jų įmonių naudojamas nekilnojamasis turtas.
- Visuomeninių organizacijų, veikiančių pagal Visuomeninių organizacijų įstatymą, nekilnojamasis turtas.

Atsižvelgiant į tai, kad turto mokestis įskaitomas į savivaldybės, kurios teritorijoje yra turtas, biudžetą, savivaldybių tarybos savo biudžeto sąskaita turi teisę sumažinti nekilnojamojo turto mokestį arba visai nuo jo atleisti (taip pat ir sporto objektus).

VII. TARPTAUTINIAI DOKUMENTAI

1992 m. rugsėjo 24 d. Europos Taryba priėmė Europos sporto chartiją. Chartija, kaip dokumentas nereikalauja atskiros ratifikavimo procedūros, o Lietuva, kaip Europos Tarybos narė, (nuo 1993 m. gegužės 14 d.) laikosi šios chartijos nuostatų.

Lietuvos Respublikos Seimas ratifikavo ir keletą pagrindinių Europos Tarybos konvencijų: Europos antidopingo konvenciją (Žin., 1996, Nr.17-437) bei jos Papildomą protokolą (Žin., 2004, Nr. 152-5536) ir Europos konvenciją dėl žiūrovų brutalaus elgesio per sporto varžybas ir ypač per futbolo rungtynes (Žin., 2000, Nr.53-1521). Ratifikuotos konvencijos tampa sudėtine nacionalinės teisės dalimi, todėl jų nuostatų privalu laikytis kaip ir bet kurio kito įstatymo.

Pagrindinė institucija, įgyvendinanti šių konvencijų nuostatas, yra Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės. Jis bendradarbiauja su sporto federacijomis, kitomis institucijomis.

2.6. NEVYRIAUSYBINIŲ SPORTO ORGANIZACIJŲ FUNKCIJOS IR KOMPETENCIJA

Sporto mokymo įstaigos veikia pagal Sporto mokymo įstaigų (centrų) bendruosius nuostatus:

- vykdo talentingą sportininkų atranką;
- rengia sportininkus mokyklos, savivaldybės, apskrities ir Lietuvos Respublikos rinktinėms;
- planuoja ir organizuoja mokomąjį treniruotės procesą (veda pratybas, pedagoginiais testais testuoja sportininkus, dalyvauja varžybose);
- sudaro galimybę treneriams tobulinti kvalifikaciją;
- vykdo sportininkų kvalifikacinių kategorijų teikimą bei jų apskaitą.

Miestų sporto centrai veikia steigėjo įsakymu vadovaudamiesi nuostatais ir kitais norminiais aktais. Jie:

- koordinuoja olimpinės rinktinės kandidatų (pagal savo kompetenciją) ir olimpinės pamainos sportininkų rengimą;
- vadovaudamiesi centro nuostatais (jeigu yra etatinių trenerių) rengia olimpinės rinktinės ir olimpinės pamainos sportininkus;
- rengia sportininkus brigadinės rangos metodu (dalyvauja rengiant olimpinės rinktinės kandidatus arba olimpinės pamainos sportininkus ar rengia jaunos talentingus sportininkus ir perduoda aukštesnės kvalifikacijos treneriui);
- sportininkams sudaro galimybę sportuoti miesto (rajono) sporto bazėse;
- rūpinasi sportininkų moksliniu ir medicininiu aptarnavimu, masažuotojų paslaugomis, atsigavimo priemonėmis;
- rūpinasi sporto inventoriu ir apranga;
- bendradarbiauja su sporto federacijomis sprendami sportininkų rengimo, aptarnavimo, atrankos, rinktinių komplektavimo ir išvykimo į varžybas klausimus;
- bendradarbiauja su Lietuvos olimpinio sporto centru (sutarčių pagrindu) koordinuodami sportininkų rengimą ir kooperuodami lėšas;
- renka, sistemina bei analizuoja planavimo, testavimo, varžybų rezultatus, sportininkų sveikatos duomenis. Pagal patvirtintą tvarką perduoda duomenis programos „Pekinas 2008“ informacinei sistemai.

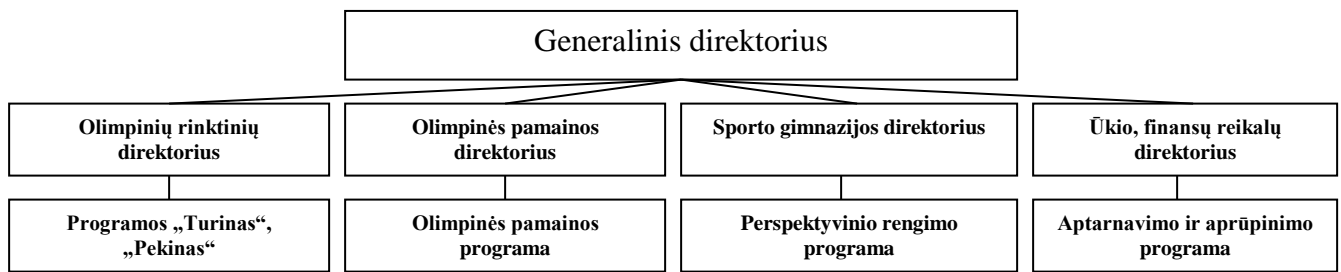
LIETUVOS OLIMPINIS SPORTO CENTRAS

Plėtojant Lietuvos olimpinės rinktinės centralizuoto rengimo modelį LOSC sukuriamos skirtingų tikslų siekiančios programos (1 pav.):

1. Lietuvos olimpinės rinktinės programa (ir mini struktūra);
2. Lietuvos olimpinės pamainos programa (speciali struktūra);
3. Ozo sporto gimnazijos programa.

Lietuvos olimpinės rinktinės programos. Šios programos administravimui sukuriama mini struktūra (LOSC padalinys), turinti vadovą, vadybos specialistų, medikų, masažuotojų, mokslininkų, psichologų. Ši struktūra dirba pagal profesionalios organizacijos principus:

1. Darbuotojų pareigos apibrėžiamos kontraktais (sutartimis);
2. Įvardijamos pagrindinės funkcijos;
3. Nustatomas personalinis atsakomybės lygis.

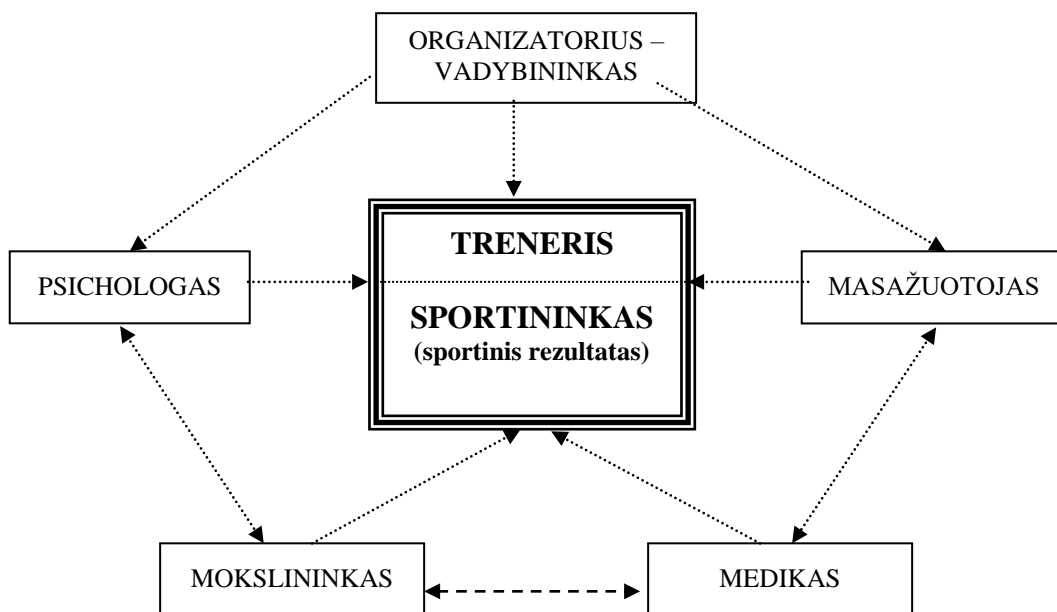
1 pav. LOSC struktūra

Lietuvos olimpinės rinktinės rengimo struktūros vykdo šias funkcijas:

- veikia steigėjo įsakymu, vadovaujasi nuostatais ir kitais norminiais aktais;
- sudaro sąlygas sportininkų rengimui – aptaria ir tvirtina sportinio mokomojo darbo planus, kontroliuoja jų vykdymą, tvarko apskaitą, organizuoja mokomąsias treniruočių stovyklas užsienyje, sudaro galimybę išvykti į tarptautines įvadinės varžybas, kurias parenka kartu su sporto federacijomis;
- organizuoja sportininkų medicininę priežiūrą, sporto šakos rinktinėms skiria medikus ir masažuotojus, tvirtina sportininkų reabilitacijos, atsigavimo programas ir kontroliuoja, kaip tai vykdoma;
- sudaro galimybę atlikti testus mokslo institucijose, operatyviai padeda taisyti treniravimo metodikos klaidas;
- rengia aptarimus su kolektyvinio sportininkų rengimo dalyviais, prireikus priima sprendimus dėl rengimo tobulinimo;
- vadovaudamasi programos finansiniu planu, aprūpina sportiniu inventoriu ir apranga.
- kiekvienų metų sezono pabaigoje įvertina sporto šakos rinktinių bei jų sportininkų varžybų rezultatus, rengia ir pateikia Didelio meistriskumo sportininkų rengimo darbo grupei išsamią ataskaitą, po olimpinių žaidynių rengia programos vykdymo išvadas;
- su sporto šakų federacijomis, sporto skyriais, miestų (rajonų) sporto centrais arba sporto mokymo įstaigomis sudaro kooperuoto sportininkų rengimo sutartis. Su sporto treneriais, specialistais sudaro kontraktus (sutartis);
- vykdo programos „Pekinas 2008“ darbo grupės nutarimus.

Rengiant sportininkus dalyvauja: sportininkas (sporto šakos rinktinės) + treneris + masažuotojas + medikas + mokslininkas + psichologas + organizatorius-vadybininkas = sportinis rezultatas (2 pav.). Šis modelis perauga į pareiginę veiklą ir taip įvardija asmeninę kiekvieno šio proceso dalyvio personalinę atsakomybę. Toks modelis gali būti taikomas ir sporto šakos rinktinei. Dėl to skiriasi sportininkų ir trenerių skaičius, bet ne pareigos. Šis administravimo būdas aiškiai apibrėžia organizatorių ir rengimo proceso dalyvių veiklos rodiklius, organizacinio modelio veiklos efektyvumą ir juridinį statusą.

2 pav. Kolektyvinio sportininkų rengimo modelis

LIETUVOS OLIMPINĖS RINKTINĖS KANDIDATO STATUSAS

Lietuvos olimpinės rinktinės kandidatu tampa sportininkas, įvykdęs atrankos į olimpinės rinktinės kandidatus kriterijus ir turintis reikiamos kvalifikacijos trenerį. Sporto šakos olimpinės rinktinės vyriausiąjį trenerį federacijos teikimu tvirtina programos „Pekinas 2008“ darbo grupė.

SPORTININKO PAREIGOS

- Sistemingai sportuoti pagal sudarytą ir patvirtintą programą ir didinti savo meistriškumą.
- Deramai atstovauti šaliai tarptautinėje arenoje.
- Vykdyti sutartinius reikalavimus (atlikti testus, dalyvauti planuose varžybose ir t. t.).
- Laikytis sportinio režimo reikalavimų.
- Laikytis garbingos sportinės kovos principų, nevartoti draudžiamų medikamentų ir preparatų bei treniruotis prižiūrimam trenerio, sporto mokytojo, gydytojo.

Lietuvos olimpinės rinktinės sportininkas turi teisę:

- dalyvauti rengiant planus bei kitus jo rengimą reglamentuojančius aktus, treniruotis pagal tikslines programas;
- treniruotis, varžytis, atlikti testus, gauti mokslinį ir medicininį, materialinį bei techninį ir informacinį aprūpinimą;
- pagal pasiektą rezultatą kiekvienam pasirengimo sezonui gauti finansinį materialinį aprūpinimą;
- sudaryti darbo kontraktus (sutartis) su LOSC arba miestų (rajonų) sporto centrais;
- ginti Lietuvos Respublikos, federacijos, miesto (rajonų) sporto garbę;
- gauti Lietuvos Respublikos Vyriausybės arba LTOK Vykdomojo komiteto nutarimu apibrėžtą piniginį, daiktinį bei moralinį paskatinimą už pasiektus sportinius rezultatus.

Olimpinės rinktinės nariais sportininkai tampa tik įvykdę tarptautinės federacijos nustatytą olimpinį normatyvą.

LIETUVOS OLIMPINĖS RINKTINĖS KANDIDATO TRENERIO STATUSAS

Lietuvos olimpinės rinktinės kandidato treneris yra asmuo, planuojantis ir tiesiogiai vykdamas treniruotės procesą, turintis sukomplektuotą sportininkų grupę ir reikiamą pedagoginę kvalifikaciją. Jis atsako už galutinius sportininko rezultatus.

Pagrindinis trenerio tikslas – ugdyti sportininką, galintį siekti geriausių sportinių rezultatų, išsaugant jo sveikatą.

Lietuvos olimpinės rinktinės kandidato treneriu gali būti ne žemesnės kaip nacionalinės kategorijos treneris-sporto mokytojas.

TRENERIO PAREIGOS

- Tiesiogiai atsako už galutinius sportininko rezultatus.
- Pagal tikslines programas organizuoja ir vykdo mokomąjį treniruotės procesą.
- Vykdo sportininko mokomojo treniruotės proceso apskaitą, atlieka analizę ir pedagoginį testavimą.
- Laikosi darbo sutarties (kontrakto) reikalavimų.
- Užtikrina sportininkų saugumą per treniruotes, laikosi darbo saugos instrukcijų ir taisyklių.
- Reikalauja, kad sportininkai tinkamai saugotų ir naudotų sporto inventorių.
- Nepažeidžia profesinės ir pedagoginės etikos reikalavimų, laikosi Tarptautinio antidopingo kodekso reikalavimų.
- Tobulina savo profesinę kvalifikaciją.

Treneris turi teisę:

- vadovaudamasis nustatytais kriterijais ir reikalavimais rengti didelio meistriškumo sportininkus;
- būti paskirtas trenerių brigados vyresniuoju, jeigu olimpinės rinktinės kandidatą rengia daugiau nei vienas treneris-sporto mokytojas, arba vyriausiuoju sporto šakos rinktinės treneriu;
- rengti sporto šakos rinktinės narius svarbiausioms sporto varžyboms;
- dalyvauti SMĮ, klubo, federacijos veikloje, susipažinti su jo veiklą reglamentuojančiais dokumentais;
- dalyvauti sudarant įvairaus amžiaus grupių rinktines ir komplektuojant įgulas;
- gauti atlyginimą už darbą bei priemokas, piniginius ir daiktinius prizus, būti moraliai paskatintas;
- gauti išsamią informaciją apie darbo grupės nutarimus;
- dalyvauti moksliniuose tyrimuose, jų rezultatų aptarimui pateikti atlikto ir planuojamo treniruotės krūvio medžiagą, pedagoginių testų rezultatus.

GYDYTOJO PAREIGINĖ (SUTARTINĖ) VEIKLA

- Dalyvauti rengiant mokomojo treniruotės proceso ir varžybų sistemos planus.
- Dalyvauti mokomosiose treniruotėse stovyklose ir varžybose.
- Rūpintis sportininko sveikata (gydyti traumuotus ir susirgusius sportininkus).
- Pagal parengtą planą vykdyti sportininkų medicininę apžiūrą. Reikalauti tinkamų darbo sąlygų.
- Analizuoti traumų bei ligų priežastis ir teikti siūlymus, kaip šalinti tas priežastis.
- Aktyviai dalyvauti moksliniuose tyrimuose.
- Sudaryti ir vykdyti sportininkų farmakologinio aprūpinimo bei organizmo atsigavimo programas, rūpintis traumų profilaktikos priemonėmis.

- Sutvarkyti sportininkų mitybą ir pasiekti, kad sportininkai racionaliai maitintųsi bei efektyviai vartotų maisto papildus.
- Tobulinti savo kvalifikaciją.
- Ištyrus sportininką parengti ataskaitą ir išvadas, jas pateikti sportininko treneriui ir rengimo darbo grupei.

MASAŽUOTOJO PAREIGINĖ VEIKLA

- Gydytojo nurodymu imtis priemonių, kad sportininkai negautų traumų.
- Nuolat dalyvauti mokomosiose treniruočių stovyklose užsienyje ir Lietuvoje.
- Ruošti sportininko organizmą mokomajam treniruotės procesui ir varžyboms.
- Po fizinių krūvių ir varžybų taikyti aktyvias fizioterapines atsigavimo priemones.
- Tobulinti savo kvalifikaciją.

MOKSLININKO SUTARTINĖ VEIKLA

- Kartu su kitais kolektyvinio rengimo nariais dalyvauti sportininkų rengimo proceso planavime ir rengimo procese.
- Sudaryti mokslinių medicininių tyrimų programas ir jas vykdyti.
- Nuolat konsultuoti trenerius, jiems teikti naujausias teorines ir metodines žinias.
- Per mokomąsias sporto pratybas taikyti ekspresinformacijos metodus ir priemones.
- Tirti sportininkus ir ieškoti efektyvių priemonių sportininkų fiziniam darbingumui didinti.
- Tirti varžybinę veiklą, ieškoti efektyvinimo būdų.
- Nustatyti sportininkų organizmo adaptacijos eigą ir įvertinti taikytų rengimo priemonių bei metodų efektyvumą.

ORGANIZATORIAUS-VADYBININKO PAREIGINĖ VEIKLA

- Planuoti ir vykdyti varžybų sistemą, patvirtintą federacijos VK ir darbo grupės nutarimu.
- Dalyvauti sportininkų rengimo analizės aptarime, tobulinti rengimo vyksmą.
- Tobulinti savo kvalifikaciją.
- Sudaryti sąlygas federacijos treneriams kelti kvalifikaciją.
- Gauti išsamią informaciją apie darbo grupės nutarimus.
- Naudotis programos informacine sistema.

3. PROGRAMOS VALDYMAS

Vykdamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nurodymą įvairias socialines gyvenimo sritis plėtoti programų principu, didelio meistriškumo sportininkų rengimas Pekino olimpinėms žaidynėms bus vykdomas vadovaujantis šia programa. Jos efektyvumui patikrinti numatyti kiekybiniai ir kokybiniai rodikliai. Pasiiekti, kad kasmet pasaulio ir Europos čempionatuose (olimpinėse rungtyse) būtų iškvojama ne mažiau kaip 4–5 priziniai apdovanojimai (įskaitant vyrų ir moterų krepšinio rinktines). Tarptautinių sporto federacijų olimpinis normatyvus įvykdytų apie 60 Lietuvos sportininkų, tarp jų ne mažiau kaip viena žaidimų komanda. Pekino olimpinėse žaidynėse būtų iškovoti 2–3 medaliai (tarp jų medalis sportiniuose žaidimuose).

3.1. MISIJA IR STRATEGINIAI TIKSLAI

Sudaryti sąlygas rengti vasaros olimpinį šakų sportininkus ir sportinių žaidimų komandas užtikrinant optimalią varžybų sistemą, profesionaliai tobulinant sporto specialistų intelektualinį potencialą, koncentruojant mokslinį–metodinį, medicininį, biologinį ir informacinį aprūpinimą, koordinuojant visų suinteresuotų organizacijų finansinius ir materialinius išteklius, toliau tobulinant sportininkų, trenerių ir kitų rengimo procese dalyvaujančių specialistų skatinimo sistemą. Teikti treneriams, vadybininkams mokslines praktines rekomendacijas, profesionaliai atrinkti olimpinės rinktinės kandidatus, nustatyti jų potencines galias, rengimo būdus ir priemones numatytiems sportiniams rezultatams pasiekti, numatyti būdus ir metodus kitai pažangos pakopai, kuri leistų Lietuvos sportininkams neprarasti pozicijų vis sudėtingesnėje konkurencinėje kovoje dėl medalių Pekino olimpinėse žaidynėse.

STRATEGINIAI TIKSLAI

1. Tobulinti didelio meistriškumo sportininkų ugdymo sistemą centralizuojant Lietuvos olimpinės rinktinės rengimo valdymą ir jos rengimui kooperuojant lėšas.
2. Nustatyti olimpinį šakų sportininkų meistriškumo raidos tendencijas, analizuoti geriausių pasaulio sportininkų rengimo metodikas, sudaryti sportininkų parengtumo ir varžybinės veiklos modelines charakteristikas.
3. Sukurti sportininkų rengimo programas, nuolatos vertinti parengtumo lygį, numatyti, kokiomis priemonėmis jie gali pasiekti geriausius sportinius rezultatus.
4. Tirti olimpinės rinktinės kandidatų rengimą, tobulinti planavimą ir treniruotės metodikas, analizuoti treniruotės krūvių poveikį sportininkų organizmo adaptacijai, vadovaujantis objektyvia informacija koreguoti rengimosi technologijas, teikti informaciją suinteresuotoms sporto organizacijoms ir visuomenei.
5. Sukurti kontraktinę darbo apmokėjimo sistemą treneriams ir sportininkų rengimo procese dalyvaujantiems specialistams, svarstyti galimybę sudaryti kontraktus su užsienio treneriais.
6. Vykdyti sporto specialistų, dirbančių programoje, kvalifikacijos tobulinimą. Tam rengti kursus, mokslines konferencijas, seminarus, leisti „Sporto mokslo“, „Trenerio“ žurnalus, remti žiniasklaidos projektus.
7. Kryptingai valdyti sportininkų rengimą, kad olimpinėse žaidynėse jie pasiektų geriausius asmeninius rezultatus.

3.2. STIPRYBĖS, SILPNYBĖS, GALIMYBĖS, GRĖSMĖS

STIPRYBĖS

1. Susiformavo stipri ir savarankiška didelio meistriškumo sportininkų rengimo sistema.
2. Valstybė remia sportą, skiria lėšų nacionalinės svarbos sporto bazių statybai ir renovacijai, LTOK ir sporto federacijos skiria daug dėmesio ir lėšų programos įgyvendinimui.
3. Lietuva turi senas ir gyvas sporto tradicijas, šalies gyventojai supranta ir vertina sportą.
4. Lietuva turi potencines galimybes išugdyti aukščiausio tarptautinio lygio sportininkus.

SILPNYBĖS

1. Savivaldybių privalomos funkcijos neskatina rajonuose plėtoti didelio meistriškumo sporto.
2. Didelio meistriškumo sportininkų rengimo struktūros toliau netobulėja, jų darbas tampa mažiau efektyvus.

3. Renovuojamos sporto bazės, tačiau jų dar nepakanka, trūksta ir sporto bazių treniravimuisi.
4. Neapibrėžta sporto šakų, kurių atstovai iškovoja daug medalių (l. atletika, plaukimas, irklavimas, baidarių ir kanojų irklavimas), plėtotės strategija.
5. Prastai rengiami sporto mokslininkai, tobulinantys atskirų sporto šakų atletų rengimą.
6. Lietuvoje stokojama trenerių, gerai pasirengusių dirbti su didelio meistriškumo sportininkais šiuolaikiniais metodais.

GALIMYBĖS

1. Plėtoti tas sporto šakas ir tas rungtis, kurių turime patyrusius trenerius, neblogas sporto bazes, gerą aptarnavimo sistemą, kurių sportininkų atrankos ir konstitucinės ypatybės yra specifinės Lietuvos genotipui.
2. Plečiasi miestų savivaldybių sporto interesų sritis, sparčiai renovuojamos sporto bazės, rengiami dideli tarptautiniai sporto renginiai.
3. Didėja sporto patrauklumas verslui, auga privačios investicijos į sporto paslaugų sferą, verslo subjektai plačiau remia sportinių žaidimų komandas.
4. Suformuotas programinis olimpinės rinktinės kandidatų rengimas, sukurta profesionali mokslininkų, medikų, masažuotojų, vadybininkų grupė.
5. Jei Lietuvos Respublikos Vyriausybės sporto programos prioritetais išliktų didelio meistriškumo sportininkų rengimas ir sporto bazių statyba, renovacija, didėtų sporto plėtra.

GRĖSMĖS

1. Didėjanti tarptautinė konkurencija mažina Lietuvos sportininkų laimėjimų galimybes.
2. Pagrindinių olimpinės rinktinės kandidatų trenerių amžius nenumaldomai didėja, o jaunų talentingų trenerių neatsiranda arba jie išvyksta kitur.
3. Pasitaikantis neprofesionalus požiūris ir žinybiškumas neretai sumenkina sportininkų rengimo efektyvumą.
4. Vis daugiau žaidėjų ir individualiųjų sporto šakų atstovų išvyksta į užsienio klubus, kurie iš esmės sprendžia vietinius uždavinius. Į centralizuotas mokomąsias treniruočių stovyklas grįžusius sportininkus neretai tenka reabilituoti, būna neaiškus jų parengtumo lygis, taikytos treniruotės metodikos ir fizinis krūvis, todėl šių sportininkų rengimo praktiškai valdyti neįmanoma.
5. Nedidėjant olimpinės pamainos sportininkų rengimo finansavimui kyla vis didesnė grėsmė prarasti talentingus sportininkus.
6. Nesant konkrečiai sporto šakai specializuotų mokslininkų, galima sulaukti nekvalifikuotų rekomendacijų, kaip geriau rengti sportininkus.

3.3. ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA

Didelio meistriškumo sportininkų rengimo procese dalyvaujančios pagrindinės sporto organizacijos yra susijusios funkciniais ryšiais. Veikia du valdymo lygiai (3 pav.).

Pirmuoju lygiu tarpžinybinė koordinacija vykdoma tarp pagrindinių sporto organizacijų – Kūno kultūros ir sporto departamento, Lietuvos tautinio olimpinio komiteto, Lietuvos sporto federacijų, miestų ir rajonų sporto skyrių.

Ši koordinacija apima dvi programas:

1. Didelio meistriškumo sportininkų centralizuotas rengimas;
2. Sporto bazių renovacija ir statyba, netaikant nuosavybės formos apribojimų.

Tokia koordinacija leidžia kooperuoti lėšas kartu su miestų (rajonų) merais, ministerijų vadovais, sporto šakų federacijų prezidentais spręsti strateginius sporto plėtros klausimus. Tokie klausimai svarstomi ir sprendimai priimami Nacionalinėje sporto taryboje, kuriai vadovauja vidaus reikalų ministras. Programos įgyvendinimo kontrolę vykdo Lietuvos sporto strateginė komisija ir LTOK Vykdomasis komitetas.

Antruoju lygiu programos įgyvendinimo koordinacija vykdoma tarp pagrindinių sporto organizacijų sukurtų komisijų ir darbo grupių specialistų.

Pagrindinis veiklos objektas – programos ir jos priemonių plano įgyvendinimas. Nuolatinei koordinacijai skiriamas olimpinės rinktinės vadovas, programos vadovas, o ją vykdo darbo grupė. Darbo grupė, sudaryta iš kompetentingiausių sporto specialistų, valdo programos įgyvendinimą, priima nutarimus, kuriuos įgyvendina LOSC, miestų sporto centrai (pagal savo kompetenciją). Programos aptarnavimui gali būti samdomi (sudaromi kontraktai) sporto specialistai, medikai, mokslininkai (mokslo institutai ar laboratorijos).

Programos darbo grupė kuriama XXIX Olimpiados laikotarpiui, ją tvirtina LTOK Vykdomasis komitetas bei Kūno kultūros ir sporto departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinis direktorius.

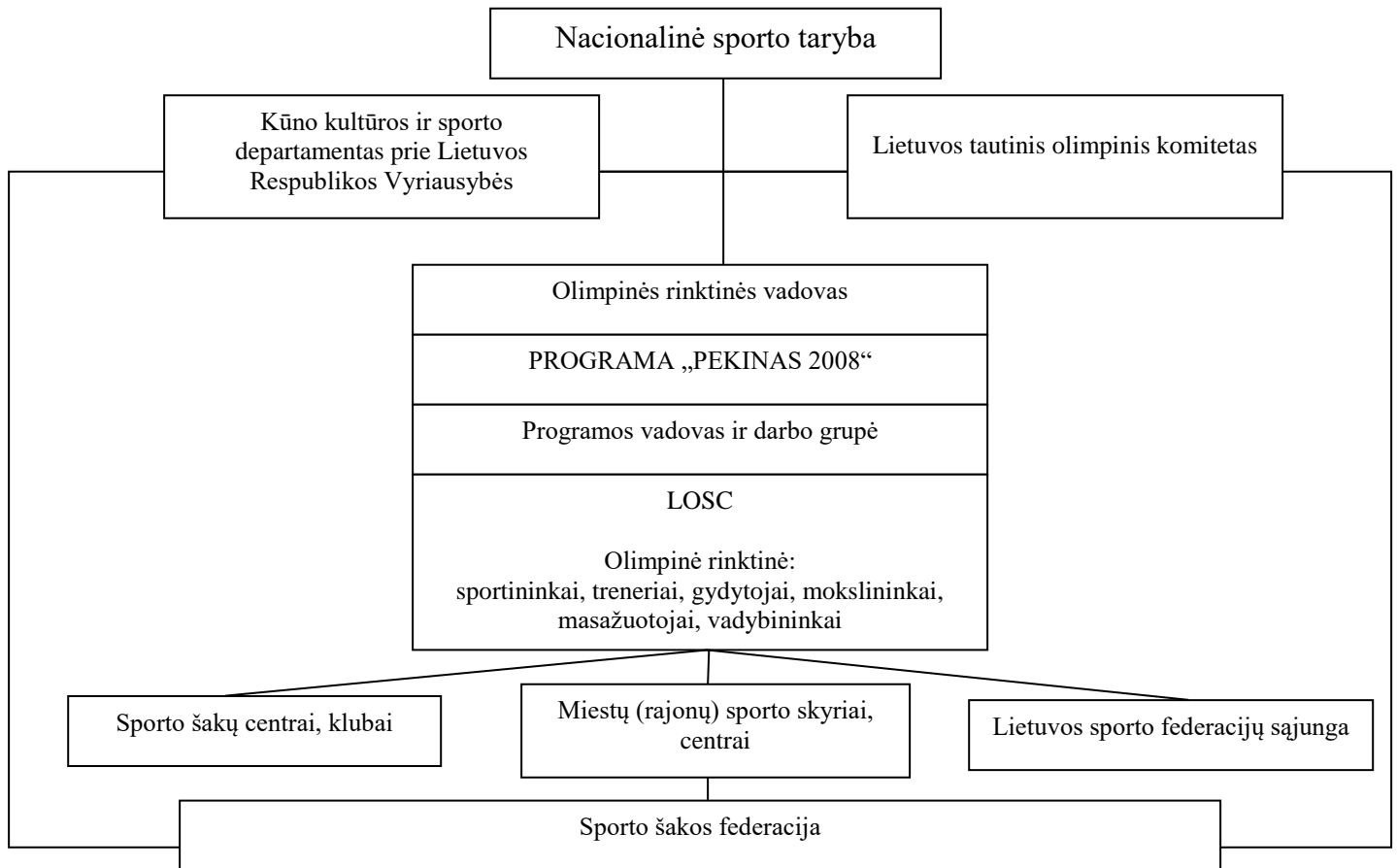
Programos „Pekinas-2008“ darbo grupę sudaro:

Vadovas – Kūno kultūros ir sporto departamento gen. direktoriaus pavaduotojas, atsakingas už didelio meistriškumo sportininkų rengimą.

Nariai:

- Lietuvos sporto federacijų sąjungos direktorius;
- Kūno kultūros ir sporto departamento Sporto strategijos skyriaus vedėjas;
- Lietuvos tautinio olimpinio komiteto Olimpinių programų direktorius;
- Lietuvos miestų sporto skyrių vedėjų atstovas;
- Lietuvos olimpinio sporto centro atstovas, atsakingas už programos „Pekinas 2008“ įgyvendinimą;
- Lietuvos tautinio olimpinio komiteto Medicinos tarnybos vadovas;
- Lietuvos mokslo vadovas.

Sprendimus dėl rinktinės kandidatų atrankos kriterijų, sąrašų, finansavimo, įvairių rengimo proceso klausimų priima Lietuvos sporto strateginė komisija, LTOK Vykdomasis komitetas, LTOK Generalinė asamblėja. Šis valdymo modelis imlus darbui, tačiau nesuvaržytas apribojimų, delsimo. Sprendimai priimami greitai ir greitai vykdomi, jam įgyvendinti nereikia daug žmonių ir materialinių išteklių.

3 pav. Programos „Pekinas 2008“ valdymo modelis

KŪNO KULTŪROS IR SPORTO DEPARTAMENTAS PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS

- Steigia ir likviduoja Lietuvos olimpinį sporto centrą arba jo filialus.
- Tvirtina rengimo programą, kasmet tvirtina olimpinės rinktinės kandidatus ir jų, trenerius.
- Organizuoja olimpinės rinktinės sportininkų rengimo sistemą ir tam skiria lėšas.
- Rengia ir teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei Sporto įstatymo poįstatyminius bei kitus norminius aktus, turinčius įtakos didelio meistriškumo sportininkų rengimui.

LIETUVOS TAUTINIS OLIMPINIS KOMITETAS

- Tvirtina rengimo programą, kasmet tvirtina olimpinės rinktinės kandidatus, trenerius ir aptarnaujantį personalą.
- Drauge su Lietuvos sporto federacijomis rūpinasi sportininkų rengimu ir atranka į olimpinės žaidynes, iš dalies finansuoja sportininkų rengimą, mokslinį bei medicininį aptarnavimą ir sportinio inventoriaus bei įrangos, transporto, medicininės ir mokslinės aparatūros įsigijimą.
- Remiasi Tarptautinio olimpinio komiteto programa „Olimpinis solidarumas“, tvirtina sportininkų sąrašus.
- Formuoja Lietuvos olimpinės rinktinės sudėtį, organizuoja ir finansuoja jos dalyvavimą olimpinėse žaidynėse.

MIESTŲ SPORTO SKYRIAI

- Sudaro sąlygas Lietuvos olimpinės rinktinės kandidatams rengtis savo miestuose.
- Koordinuoja iš savivaldybės biudžeto lėšų finansuojamų sporto mokyklų, sporto centrų veiklą.
- Sudaro ir teikia didelio sportinio meistriškumo sportininkų sąrašus, pagal finansines galimybes skiria lėšas mokomajam sportiniam darbui, sportininkų maitinimui ir kitoms su rengimu susijusioms reikmėms.
- Skiria lėšas miestui atstovaujančioms komandoms ir sportininkams dalyvauti šalies ir tarptautinėse varžybose.
- Sudaro sąlygas olimpinės rinktinės sportininkams treniruotis miesto sporto bazėse, rūpinasi jų renovacija ir sportiniu inventoriumi.
- Sudaro sąlygas trenerių kvalifikacijos tobulinimui.

OLIMPINĖS RINKTINĖS VADOVO FUNKCIJOS

- Kontroliuoja programos įgyvendinimą.
- Rūpinasi programos finansavimu.
- Rūpinasi sporto bazių statybos ir renovacijos programa.
- Teikia siūlymus programos vykdymo tobulinimui arba korekcijai.
- Vertina sportinius rezultatus.
- Vadovauja Lietuvos olimpinei rinktinei XXIX Olimpiados žaidynėse.

PROGRAMOS VADOVO FUNKCIJOS

- Vykdo programos reikalavimus, apie rengimosi eigą nuolatos teikia informaciją LTOK, KKSD, sporto federacijoms, miestų sporto skyriams bei kitoms suinteresuotoms žinyboms.
- Pagal savo kompetenciją koordinuoja ir vykdo programos priemonių planą.
- Organizuoja posėdžius, teikia klausimus ir galimus sprendimo būdus.
- Operatyviai šalina rengimo proceso sutrikimus, kontroliuoja programos vykdymo eigą.
- Asmeniškai atsako už programos vykdymą.

PROGRAMOS „PEKINAS 2008“ DARBO GRUPĖS FUNKCIJOS

- Inicijuoja ir koordinuoja programos vykdymą.
- Stebi rengimo planavimo, apskaitos ir analizės pateikimą, prireikus koreguoja procesą LOSC ir miestų sporto centruose.
- Koordinuoja mokslo ir medicinos institucijų veiklą.
- Kasmet sudaro programos priemonių planą, nustato sportininkų atrankos į olimpinę rinktinę principus, kuria programos finansinius planus, rūpinasi nenutrūkstamu proceso finansavimu.
- Koordinuoja olimpinės rinktinės trenerių, gydytojų ir kito personalo kvalifikacijos tobulinimą.
- Teikia siūlymus Lietuvos tautiniam olimpiniam komitetui, Kūno kultūros ir sporto departamentui, miestų sporto skyriams ir sporto federacijoms.
- Aptaria ir tvirtina sportininkų rengimo programas, atskirais atvejais – ir atlikto krūvio apskaitos dokumentus.

3.4. PLANAVIMAS

Didelio meistriskumo sportininkų rengimas planuojamas vadovaujantis Lietuvos kūno kultūros ir sporto strategija iki 2015 metų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa ir šia programa „Pekinas 2008“.

3.4.1. TIKSLŲ IR PRIEMONIŲ PLANAVIMAS (NUMATYMAS)

Planavimas apima ketverių metų olimpinį ciklą, šis dalijamas į metinius makrociklus. Kasmet gali būti keliami skirtingi tikslai ir uždaviniai. Sudarytas ketverių metų priemonių planas išskaidomas į kelias dalis: organizacinį, mokomąjį sportinį darbą, mokslinį ir medicininį aprūpinimą, finansinį, materialinį ir techninį aprūpinimą bei dalyvavimo Pekino olimpinėse žaidynėse organizavimą.

Toks planas remiasi sporto šakų ilgalaikės raidos programomis, kurias teikia sporto šakų federacijos, LOSC veiklos rengiantis Pekino olimpinėms žaidynėms programa ir šio laikotarpio miestų (rajonų) sporto skyrių strateginiais planais.

3.4.2. STRATEGINIS PLANAVIMAS

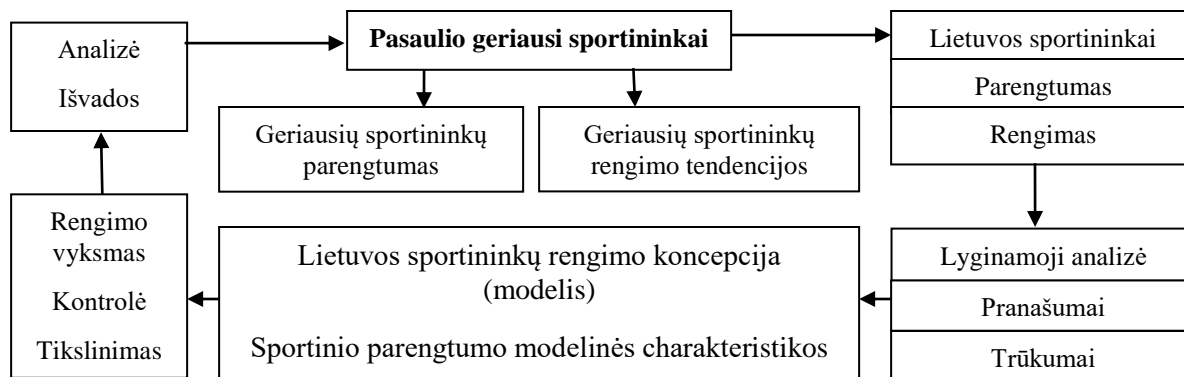
Šioje programoje strategija suprantama kaip eilinis metinis planas, kuriame kiekvienas individualus sportininko rengimo planas derinamas su sporto šakos rinktinės planu, o šis – su sporto šakų rinktinių planais.

Sportininko rengimo planas gali būti suprantamas kaip tam tikras veiklos modelis ir skirstomas į norimą (įsivaizduojamą) ir vykdomą, t. y. realų, kurį veikia visos sudėtinės dalys. Sportininko rengimo planas gali būti suprantamas ir kaip perspektyva, tai priklauso nuo to, kaip jo vykdymą supranta į šį procesą įtraukti žmonės – vadovai ir darbuotojai. Planavimo dokumentuose turi būti:

1. Planuojamas rezultatas.
2. Esamas parengtumo lygis ir kokio parengtumo lygio bus siekiama per metus.
3. Kokiu laiku bus siekiama atskirų parengtumo lygio komponentų.
4. Kokiu laiku bus didinamas parengtumo lygis (4 pav.).

Strateginis planavimas kaip procesas apima ketverių metų vizijos ir ateities uždavinių apibrėžimą, situacijos įvertinimą, alternatyvų pasirinkimą, veiklos planavimą ir įgyvendinimą. Šioje programoje nustatyta trijų lygių strategija:

1. Lietuvos olimpinės rinktinės strategija.
2. Sporto šakos rinktinės strategija.
3. Sportininko ir trenerio strategija.

4 pav. Sportininkų programų rengimo schema

3.4.3. OPERATYVUSIS PLANAVIMAS

Strategijos diegimas priklauso nuo kruopštaus kasdieninio darbo. Operatyviuoju planavimu galima laikyti sportininko rengimo metinį, tam tikro laikotarpio ar etapo planą, tačiau kiekvienas jų turi turėti pagrindinius tikslus, uždavinius, skiriama priemonių ir finansinių išteklių kontrolė.

Operatyvusis valdymas vykdomas per mokomąsias treniruočių stovyklas ir jų kiekybinę bei kokybinę apskaitą, testuojant (pedagoginiais ir fiziologiniais testais) bei stebint sportininko galių kitimą.

3.4.4. SPRENDIMŲ PRIĖMIMAS

Sprendimų priėmimas – tai procesas, per kurį iš kelių galimų racionalių alternatyvų pasirenkama viena. Vyrauja nuomonė, kad sprendimo priėmimas yra labiau individualus nei kolektyvinis procesas, tačiau programoje „Pekinas 2008“ numatomi keli sprendimų priėmimo lygiai: galutinį sprendimą apie olimpinės rinktinės sudėtį, kokie sportininkai dalyvaus olimpinėse žaidynėse ir kokia bus olimpinės rinktinės (delegacijos) sudėtis priima LTOK Vykdomasis komitetas (remdamasis kolektyvine nuomone); sportininkų rengimo strateginius klausimus sprendžia Lietuvos sporto strateginė komisija (remiasi kolektyvine nuomone); operatyviojo planavimo ir rengimo koordinaciją vykdo Programos darbo grupė (remiasi kolektyvine nuomone); sporto šakos rinktinės strategiją bei varžybų sistemą svarsto federacijos Vykdomasis komitetas (remiasi kolektyvine nuomone); sportininko rengimą organizuoja ir vykdo LOSC, remdamasis nuomonių ir informacijos visuma (kolektyvinė nuomonė); sportininką rengia treneris (kolektyvinio rengimo nariai), turime kolektyvinę nuomonę, jeigu ne – individualią, nes treneris pats asmeniškai priima sprendimą.

Sąlygas, kurioms esant priimami sprendimai, galime padalyti į tris grupes: tikrumas, rizika ir netikrumas. Treneriams paprastai tenka spręsti vadovaujantis rizikos sąlygomis.

3.5. SPORTO SPECIALISTAI

Sportininkų rengimo sistemos pagrindinė ašis yra treneris, savo ugdytiniams organizuojantis mokomąjį sportinį darbą. Jo darbo sėkmę lemia trys svarbiausi veiksniai:

- profesinė kvalifikacija;
- laiku gauta ir tiksli informacija;
- mokomojo sportinio darbo finansinis, materialinis bei techninis aprūpinimas.

Svarbiausias kvalifikacijos tobulinimo būdas – treneriui ir sportininkui sistemingai teikti naujausią informaciją apie sporto mokslo laimėjimus, trenerių metodinę patirtį sporto srityje, sudaryti sąlygas tokia informacija naudotis. Būtina keistis informacija su kitais specialistais, mokslo darbuotojais (trenerių seminarai, konferencijos), aktyviai įsitraukti į kompleksinius, etapinius, greituosius tyrimus, per kolektyvinio rengimo modelio aptarimus išdėstyti savo požiūrį į sportininko fizinį parengtumą, treniruotės planavimą ir jos tobulinimo būdus.

Remiantis 2004 metų statistikos duomenimis, atskirų sporto šakų kvalifikuotų trenerių skaičius yra labai skirtingas (1 lentelė). Lentelėje pateiktas bendras konkrečios šakos sportininkų ir trenerių skaičius bei turinčių kvalifikacines kategorijas skaičius.

1 lentelė. Sporto šakų trenerių kvalifikacija (2003 m. duomenys)

Sporto šaka	Sportininkų skaičius	Turi kvalifikacinę kategoriją		Trenerių skaičius	Turi kvalifikacinę kategoriją		
		Nacionalinę	Tarptautinę		Nacionalinę sporto trenerio	Lietuvos nusipelnusio sporto trenerio	
Baidarių ir kanojų irklavimas	656	39	13	43	7	4	
Boksas	952	39	17	51	10	12	
Buriavimas	216	19	1	17	4	2	
Dviračių sportas	Dviračių sportas	550	11	27	41	10	9
	Moterų	234					
	Vyrų	316					
	BMX	46	1	1	3	1	1
Dziudo	2059	45	18	73	18	12	
Imtynės	Graikų-romėnų	868	27	11	38	9	4
	Laisvosios	339	8	2	16	3	-
Irklavimas	410	26	20	39	16	5	
Lengvoji atletika	4693	102	21	284	59	6	
Plaukimas	4069	43	12	123	25	4	
Sunkioji atletika	594	25	5	27	10	1	
Šaudymas	386	29	3	27	3	4	
Šiuolaikinė penkiakovė	77	9	7	14	7	4	
Krepšinis	Krepšinis	9750	17	-	274	38	22
	Vyrų	7383			198		
	Moterų	2367			76		
Futbolas	6391	6	-	186	30	1	
Rankinis	Rankinis	4032	42	2	129	38	1
	Vyrų	2366			68		
	Moterų	1666			61		
Žolės riedulys	386	11	21	16	4	2	

3.6. INFORMACINĖ SISTEMA

TIKSLAI:

1. Rinkti, kaupti ir sisteminti informaciją apie olimpines sporto šakas.
2. Pagal poreikį teikti turimą informaciją ir duomenis.
3. Informacinėmis priemonėmis populiarinti sportą Lietuvoje ir užsienyje.

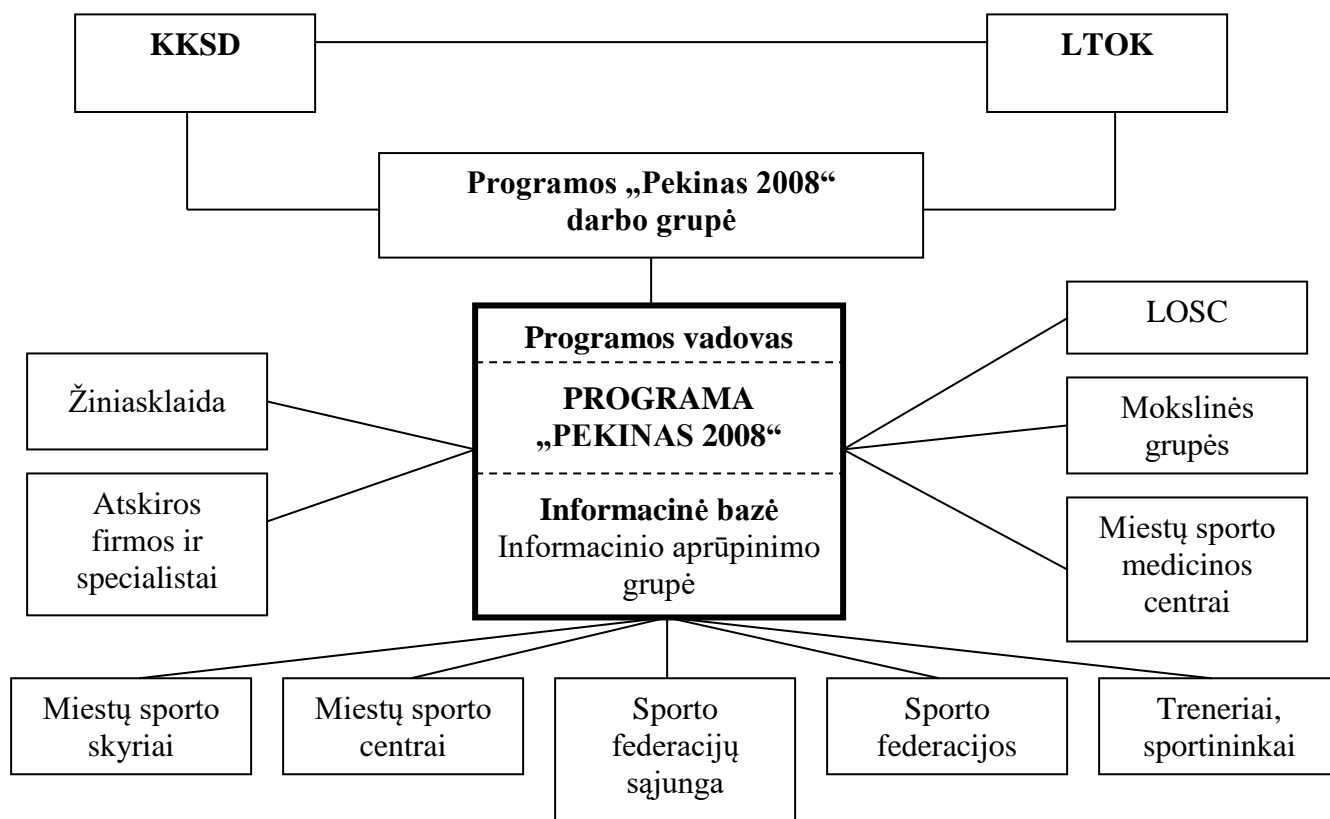
UŽDAVINIAI:

1. Užtikrinti duomenų surinkimą iš sporto organizacijų ir įstaigų, dalyvaujančių Lietuvos olimpinės rinktinės kandidatų rengimo procese (5 pav.).
2. Teikti turimą informaciją ir duomenis apie Lietuvos olimpinės rinktinės kandidatus (pagal Darbo grupės patvirtintą sąrašą, kur nurodoma, kada ir kam teikiami duomenys).
3. Teikti turimą informaciją ir rekomendacijas olimpinės rinktinės kandidatų treneriams (sportininkams), kad šie duomenys padėtų optimizuoti pasirengimą.

4. Kaupiti ir sisteminti informaciją iš visų informacijos šaltinių (atsižvelgiant į turimą įrangą ir kitas galinčias riboti aplinkybes) pasitelkiant naujausius ir pažangiausius techninius sprendimus bei naujausią ir tobuliausią įrangą, analizuoti turimus duomenis.
5. Valstybės valdymo institucijas, sporto organizacijas, žiniasklaidą ir visuomenę informuoti per interneto svetainę, skirtą programai „Pekinas 2008“, KKSD, LTOK svetaines.
6. Sukurti ir padėti įgyvendinti trenerių ir kitų sporto specialistų, dalyvaujančių vykdančią programą „Pekinas 2008“, kompiuterinio, techninio aprūpinimo projektą. Konsultuoti įsigijant techninę įrangą.
7. Informuoti apie naujausią techninę įrangą ir jos pritaikymo galimybes.
8. Tobulinti naudojamą dokumentaciją.

ĮGYVENDINIMAS:

Įgyvendinimas vykdomas etapais, atsižvelgiant į finansines galimybes ir prioritetus.

5 pav. Informacinio aprūpinimo schema

3.7. FINANSINIAI IŠTEKLIAI

Augant tarptautinei konkurencijai, didėjant sportininkų aptarnavimo išlaidoms, daugeliui tarptautinių varžybų persikeliant į Azijos šalis (dėl olimpinių žaidynių Pekine), valstybė negali visiškai patenkinti didelio meistriskumo sportininkų rengimo sistemos poreikių. Sprendžiant šią problemą būtina kooperuoti ne tik pastangas, bet ir lėšas.

Taikomas Lietuvos olimpinės rinktinės rengimo kooperuoto finansavimo modelis apima vyriausybinių sektorių – jo koordinatorių yra Kūno kultūros ir sporto departamentas ir nevyriausybinių sektorių, kurio stipriausias koordinatorių – Lietuvos tautinis olimpinis komitetas.

Programos finansinis planas sudaromas vadovaujantis 1997-06-05 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 561 „Dėl Lietuvos sporto renginių dalyvių vienos paros maitinimo normų patvirtinimo“. Centralizuotų mokomųjų treniruočių stovyklų metu maitinimo išlaidos dengiamos iš bendros sąmatos. Mokomąsias treniruočių stovyklas rengiant užsienyje, privalu vadovautis Lietuvos finansų ministerijos įsakymu nustatytais gyvenimo išlaidų tai šaliai dydžiais. Už puikius sportinius rezultatus sportininkai, treneriai, medikai, masažuotojai ir mokslininkai yra skatinami vadovaujantis 2000-08-16 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 927 „Dėl pasižymėjusių sportininkų ir jų trenerių materialinio skatinimo“.

SPORTO ŠAKŲ RINKTINIŲ LĖŠŲ PANAUDOJIMO METODIKA

1. Rinktinės kooperuotas lėšas (sportininko krepšelį), atsižvelgiant į pasiektus rezultatus ir planuojamą vietą OŽ Pekine, formuoja rinktinės (sportininko) kolektyvinio rengimo nariai.
2. Sporto šakos rinktinės lėšas formuoja Kūno kultūros ir sporto departamentas, LTOK, miestų sporto skyriai, sporto federacijos, sporto klubai, rėmėjai.
3. Lėšos sportininkų pasirengimui ir dalyvavimui varžybose skirstomos pagal 2003–2007 metais pasiektus rezultatus ir atsižvelgiant į planuojamą vietą (rezultatą) Pekino olimpinėse žaidynėse.
4. Programos „Pekinas 2008“ darbo grupė turi numatyti reikiamas lėšas sportininkams, kurie realiai pretenduoja į prizines vietas (finansuoja Kūno kultūros ir sporto departamentas ir LTOK).
5. Kitų sportininkų (rinktinių) pasirengimas finansuojamas kooperuojant lėšas (rėmėjų, sporto klubų, miestų sporto skyrių, sporto federacijų, Kūno kultūros ir sporto departamento ir LTOK).
6. Kooperuotos rengimo lėšos turi būti išdėstytos pagal patvirtintą mokomųjų treniruočių stovyklų (MTS) planą (kada, kokiai priemonei ir kaip skirstomos lėšos).
7. Lėšas sportininkai (rinktinės) įsisavina vadovaudamiesi pasirašytais daugiašalėmis sutartimis su programoms finansuojančiomis organizacijomis.
8. Žaidimų komandų rengimas finansuojamas per sporto federacijas iš biudžeto, LTOK, fondų ir rėmėjų lėšų.

2 lentelė. Rengimo technologija ir finansuojančios organizacijos

<i>Rinktinės (sportininko) mokomajam sportiniam darbui reikalingos lėšos</i>	<i>Kas finansuoja</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Maitinimas ir stipendijos (kontraktai) • MTS Lietuvoje ir užsienyje • Įvadinės (kontrolinės) varžybos • Pasaulio taurės etapai • Medikamentai ir maisto papildai • Mokslinis medicininis aptarnavimas ir testavimas • Draudimas nuo ligų ir nelaimingų atsitikimų 	<p>KKSD</p> <p>LTOK,</p> <p>Miestų sav. sp. skyriai,</p> <p>Sporto klubai</p> <p>Rėmėjai</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Sporto bazės ir įrangos nuoma • Sportinio inventorių ir spec. aprangos įsigijimas • Specializuota trenerio, mediko ir mokslininko pagalba (sporto mokslo ir med. įstaigos) • Reabilitacija, traumų prevencija (šalies sanatorijos ir reabilitacijos centrai) 	<p>Sporto federacijos</p> <p>LTOK</p>
<p>-----</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dalyvavimas Europos, pasaulio čempionatuose ir atrankinėse varžybose • Dalyvavimas XXIX Olimpiados žaidynėse Pekine 	<p>LTOK</p>

LIETUVOS OLIMPINĖS RINKTINĖS RENGIMO KOOPERUOTO FINANSAVIMO MODELIS

KŪNO KULTŪROS IR SPORTO DEPARTAMENTAS PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS

1. Lėšos sporto šakos plėtotės programai.
2. Lėšos olimpinės rinktinės kandidatams rengti.
3. Lėšos olimpinei pamainai rengti.
4. Lėšos specialistų kvalifikacijai tobulinti.
5. Lėšos sporto bazių renovacijai bei statybai.
6. Lėšos materialiniam skatinimui.
7. Lėšos antidopingo programai.

PADALINYS „OLIMPINĖ RINKTINĖ“ LOSC STRUKTŪROJE

1. LOR ir kandidatų pasirengimo organizavimas.
2. Sutartys su olimpinės rinktinės nariais, kandidatais ir aptarnaujančiu personalu.
3. Mokomojo, sportinio darbo finansavimas (MTS, varžybos).
4. Apranga, inventoriūs.
5. Mokslinio ir medicininio darbo finansavimas (sutartys su sporto mokslo įstaigomis ir med. įstaigomis).
6. Sutartys su olimpinės rinktinės gydytojais masažuotojais ir mokslininkais.

LOSC, MIESTŲ SPORTO CENTRAI IR SPORTO MOKYKLOS

1. Trenerių atlyginimai.
2. Medikų ir masažuotojų atlyginimai.
3. Mokomasis-sportinis darbas.
4. Lėšos inventoriui, įrangai ir sporto bazėms.
5. Lėšos trenerių, medikų kvalifikacijai tobulinti.

Sporto šakos	
Žaidimai	Individualiosios
<ol style="list-style-type: none"> 1. Futbolas 2. Krepšinis 3. Rankinis 4. Tinklinis 5. Žolės riedulys 	<ol style="list-style-type: none"> 1. B. ir k. irklavimas 2. Boksas 3. Buriavimas 4. Dviraičių sportas 5. Dziudo 6. Imtynės 7. Irklavimas 8. Lengvoji atletika 9. Plaukimas 10. Stalo tenisas 11. Sunkioji atletika 12. Šiuolaikinė penkiakovė 13. Šaudymas 14. gimnastika <p>Galimos kitos sporto šakos</p>

RĖMĖJAI

1. Sutartys reklamai.
2. Lėšos mokomajam, sportiniam darbui.
3. Lėšos inventoriui.
4. Materialinė parama.

LIETUVOS TAUTINIS OLIMPINIS KOMITETAS

1. Lėšos olimpiniam sportui plėtoti.
2. Dalinės lėšos programai „Pekinas 2008“ įgyvendinti.
3. Rėmėjų paslaugos ir materialinė parama.
4. Specialistų kvalifikacijos tobulinimas.
5. TOK olimpinio solidarumo programos.
6. Materialinis, moralinis skatinimas.
7. Dalinės lėšos antidopingo programai.
8. Lėšos dalyvavimui XXIX OŽ Pekine.

SPORTO FEDERACIJOS

1. Dalyvavimas Europos ir pasaulio čempionatuose.
2. Mokomosios treniruočių stovyklos.
3. Lietuvos čempionatai ir kitos varžybos.
4. Inventoriūs.
5. Transportas.
6. Stipendijos.
7. Materialinis ir moralinis skatinimas.

SPORTO KLUBAI

1. Sutartys (kontraktai).
2. MTS, varžybos.
3. Transportas, inventoriūs.
4. Sporto bazės ir med. aprūpinimas.

Programa finansuojama per Lietuvos olimpinį sporto centrą (LOSC) pagal patvirtintas sporto šakų rinktinių sąmatas. Rinktinei numatyta lėšų suma skiriama metams. Į ją įeina rengimo technologijos finansavimas. LOSC programos lėšos sutarčių pagrindu gali būti pervedamos į įvairias programoje pažymėtas organizacijas (federacijas, miestų sporto skyrius, miestų centrus, sporto mokyklas ir sporto klubus, sporto medicinos ir sporto mokslo institucijas). Su sportininkais, treneriais ir kitais rengimą aptarnaujančiais specialistais gali būti sudaromi kontraktai. LTOK ir sporto federacijos gali skirti savo rėmėjų materialinę paramą arba paslaugas. Mokomasis sportinis darbas finansuojamas remiantis šiais principais:

1. Individualus rengimasis vietose finansuojamas pagal sudarytas sąmatas ir skiriamas individualiai.
2. Sporto šakos rinktinės centralizuotos MTS Lietuvoje ir užsienyje finansuojamos pagal sudarytą sąmatą arba kooperuojant lėšas su kitais subjektais. Sąmatoje išlaidos numatomos sportininkams, jų treneriams, masažuotojams ir medikams. Prireikus mokslininkai, psichologai ir kiti specialistai gali vykti iš programos lėšų, skirtų jų funkcijoms atlikti.
3. Pasibaigus pasaulio, Europos čempionatams, sportininkų finansavimo principai gali būti peržiūrimi.

Sporto šakų rinktinės sudaromos kasmet. Kasmet sudaromi sportinių žaidimų rinktinės rengimo planai, nustatomi finansavimo šaltiniai. Finansuojama per atitinkamas sportinių žaidimų federacijas.

3.8. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO KONTROLĖ

Kontrolė – tai veiklos tikrinimas, priežiūra, stebėjimas. Be kontrolės negalima racionali veikla, nes kontrolė pakreipia programos vykdymą reikiama kryptimi, bet kuriuo momentu patikrinama, ar tam tikra veikla atitinka normas ir ar tikslingai siekiama numatytų tikslų.

Numatomi keturi kontrolės etapai:

1. Standartų nustatymas. Standartai padeda nustatyti, ar rezultatai atitinka tikslus. Pagrindiniams programos tikslams, numatytiems planavimo metu, reikia vieno ar kelių standartų.
2. Veiklos įvertinimas. Kad kontrolė būtų efektyvi, veiklos įvertinimas turi būti patikimas ir tikti tiriamai situacijai. Be to, veikla turi būti vertinama standartuose numatytais terminais.
3. Veiklos ir standartų palyginimas. Standartai ir veiklos įvertinimo rezultatai gretinami ir tada aiškiai matyti, koks yra neatitikimas. Geriausia nustatyti aiškius bent kelių (3–4) rengimo etapų treniruotės krūvio apimtį ir intensyvumą, fizinio ir psichinio parengtumo standartus.
4. Reikiamo veiksmo pasirinkimas. Tai paskutinis kontrolės proceso etapas. Jo eiga tokia: esamos būklės įvertinimas, priežasties analizė, tikėtinų rezultatų numatymas dar kartą, veiksmo skatinimas.

Rengimo efektyvumui nustatyti taikomos penkios kontrolės rūšys:

1. Veiksmų kontrolė, parodanti, ar visi programoje numatyti veiksmai atliekami tinkamai. Ją vykdo LOSC padalinio „Olimpinė rinktinė“ specialistai. Apie rengimo efektyvumą duomenis pateikia sporto mokslo laboratorijos, medicinos tarnybos.
2. Elgesio kontrolė, nustatanti, ar programoje išdėstytas funkcijas tikslingai atlieka visi subjektai ekstremaliomis ir specifinėmis sportininkų rengimo sąlygomis. Ją vykdo programos vadovas.
3. Finansų kontrolė vykdoma vadovaujantis biudžetinių organizacijų buhalterinės apskaitos nuostatomis, patvirtintomis sąmatomis ir ataskaitomis. Ją vykdo darbo grupė ir olimpinės rinktinės vadovas.
4. Struktūros kontrolė. Ji yra daugiaplanė, sudėtinga, būtinas nuoseklus analitinis darbas gretinant struktūros funkcijas su priemonių planu, darbų atlikimo laiku ir veiklos rezultatais. Ją vykdo darbo grupė, apie proceso eigą teikia informaciją Lietuvos sporto strateginei komisijai.

5. Strateginė kontrolė. Ją vykdo Kūno kultūros ir sporto departamento generalinis direktorius – Olimpinių rinktinių vadovas ir LTOK prezidentas – Pekino olimpinių žaidynių delegacijos vadovas. Kasmet įvertinama rengimo eiga, programos vykdymas, sportiniai rezultatai ir kito ciklo prognozės. Galutinis programos vertinimas siejamas su baigiamuoju rengimosi žaidynėms etapu, olimpinės rinktinės sportininkų skaičiumi, ypač vertinant sportinių žaidimų komandos dalyvavimą žaidynėse bei planuojamus ir prognozuojamus sportinius rezultatus.

3.8.1. MEDICININĖ KONTROLĖ

Tik sveikas sportininkas gali progresuoti ir siekti didelių sportinių rezultatų, todėl tyrimai pradedami klinikiniu sportininkų ištyrimu.

KLINIKINIŲ TYRIMŲ PROGRAMA

1. Antropometriniai tyrimai:
  - 1.1. ūgio;
  - 1.2. kūno svorio.
2. Sporto medicinos gydytojo apžiūrėjimas:
  - 2.1. sportinės ir gyvenimo anamnezės surinkimas;
  - 2.2. arterinio kraujo spaudimo ir pulso dažnio matavimas;
  - 2.3. širdies ir kraujagyslių, kvėpavimo sistemų, viršutinių kvėpavimo takų apžiūrėjimas ir įvertinimas;
  - 2.4. bendras sveikatos ir organizmo funkcinės būklės įvertinimas, išvadų, rekomendacijų rengimas.
3. Klinikinis kraujo sudėties tyrimas:
  - 3.1. eritrocitų, leukocitų, trombocitų, hemoglobino kiekio, hematokrito nustatymas hematologiniu analizatoriumi;
  - 3.2. eritrocitų nusėdimo greičio matavimas (Westergreno metodu).
4. Šlapimo tyrimas:
  - 4.1. automatizuotas šlapimo tyrimas;
  - 4.2. mikroskopinis šlapimo nuosėdų tyrimas (esant nukrypimams nuo normos ribų).
5. Biocheminis kraujo tyrimas aparatu „Reflotron“ (pagal gydytojų nurodymus):
  - 5.1. gliukozė;
  - 5.2. šlapimo rūgštis;
  - 5.3. kreatininas;
  - 5.4. šlapalas;
  - 5.5. kreatinkinazė;
  - 5.6. cholesterolis;
  - 5.7. amilazė;
  - 5.8. GPT (alaninė AT);
  - 5.9. GOT (asparagininė AT);
  - 5.10. GGT (gamagliutamiltanferazė);
  - 5.11. ALP (šarminė fosfatazė);
  - 5.12. kasos amilazė
  - 5.13. trigliceridai;
  - 5.14. mikroelementai;
  - 5.15. bilirubinas;
  - 5.16. HDL cholesterolis.
6. Kreatinino nustatymas šlapime biocheminiu analizatoriumi „Reflotron“.

7. Širdies ir kraujagyslių bei kvėpavimo sistemų funkcijos įvertinimas:
  - 7.1. elektrokardiograma ramybės metu (12 derivacijų);
  - 7.2. elektrokardiograma fizinio krūvio metu;
  - 7.3. elektrokardiograma po fizinio krūvio ir po 5 min. atsigavimo;
  - 7.4. ortostatinis mėginys (pagal indikacijas);
  - 7.5. kompiuterinė spirografija (kvėpuojamasis tūris, gyvybinė plaučių talpa, rezervinis įkvėpimo ir iškvėpimo tūris, forsuta gyvybinė plaučių talpa, maksimalus iškvėpimo tūris, forsuito iškvėpimo tūris);
  - 7.6. testavimas fiziniu krūviu (veloergometru, irklavimo ergometru, ant bėgtakio);
  - 7.7. ergooksikardiospirometrija – aerobinių galių nustatymas (maksimalios plaučių ventiliacijos, maksimaliojo deguonies suvartojimo), deguonies pulso, respiratorinio koeficiento, aerobinio ir anaerobinio slenksčio, kritinės intensyvumo ribos nustatymas, pulso, arterinio kraujo spaudimo krūvio metu ir atsigavimo laikotarpiu registravimas;
  - 7.8. širdies echoskopija.
8. Pėdos skliauto tyrimas.
9. Griaučių raumenų (liemens, nugaros, pilvo) jėgos ištvėrmės testavimas.
10. Minkštųjų audinių funkcinės būklės įvertinimas.
11. Esant indikacijoms, atliekami ir organizuojami papildomi klinikiniai tyrimai – rentgenografija, kompiuterinė tomografija, branduolinio rezonanso tyrimas (MRT), audiografija, encefalografija ir kt.
12. Gydytojų specialistų apžiūra:
  - 12.1. otorinolaringologo;
  - 12.2. oftalmologo;
  - 12.3. neurologo;
  - 12.4. traumatologo;
  - 12.5. fizinės medicinos-reabilitacijos specialisto.

3.8.2. MOKSLINĖ KONTROLĖ

Visų funkcijų, dalyvaujančių sportinėje veikloje, iširti neįmanoma. Sportininko organizmas specifiskai adaptuojasi treniruojantis ir dalyvaujant varžybose. Todėl testuojant sportininkus reikia parinkti testavimo priemones ir metodus, artimus sportinei veiklai, teikiančius informaciją apie jų specialius gebėjimus. Visus veiksmus sportinėje veikloje atlieka raumenys, jų funkcijos tyrimams skiriamas pagrindinis dėmesys. Raumenys dirba naudodami vidines energines medžiagas ir pristatytas iš kitų rezervų. Su energinėmis medžiagomis į raumenis atnešamas deguonis, o iš raumenų šalinami medžiagų apykaitos produktai. Tai atlieka kraujotakos ir kvėpavimo sistemos. Jų funkcijų tyrimams taip pat skiriamas didžiulis dėmesys.

Išanalizavus daugelio tyrimų medžiagą, apibendrinus ilgalaikio darbo patirtį (iširta per 2000 sportininkų), parengtos pagal sportinės veiklos specifiką trys sportininkų tyrimų programos:

1. Greitumą ir jėgą ugdantiems sportininkams.
2. Žaidimų ir dvikovos sporto šakų atstovams.
3. Aerobinę ištvėrmę ugdantiems sportininkams.

Tyrimams taikomi specializuoti testai ir ergometrai (veloergometrai, bėgtakiai, irklavimo, baidarių ir kanojų, plaukimo ergometrai, šuolių, vikrumo platformos).

BIOMECHANINIŲ TYRIMŲ PROGRAMA

Tyrimus atlieka LKKA Sportininkų rengimo valdymo laboratorija (doc. D. Satkunsienė) pagal programą „Biomechaninė sportinės technikos analizė“. Ją sudaro:

1. Varžybinės veiklos biomechaninė analizė:
  - a) sudaromos sportininkų technikos veiksmų videogramos;
  - b) nustatomos sportininkų rezultatų lemiančios kinematinės charakteristikos:
    - įrankio išlėkimo horizontalus ir vertikalus greitis, išlėkimo kampas (ieties, disko metimas, rutulio stūmimas),
    - sportininko įsibėgėjimo greitis, išlėkimo horizontalus ir vertikalus greitis, išlėkimo kampas (šuolis į tolį ir aukštį, trišuolis),
    - sportininko greitis atskiruose nuotolio ruožuose: startas, posūkis, tiesioji; ciklo ilgis ir judesių tempas (plaukimas, irklavimas, slidinėjimas, bėgimas, sportinis ėjimas);
  - c) atliekama sportininko technikos veiksmų analizė:
    - technikos veiksmo fazių laikinė analizė,
    - sportininko kūno masės centro judėjimo analizė (poslinkis, trajektorija, greitis, pagreitis),
    - atskirų kūno taškų ir segmentų judėjimas (trajektorija, poslinkis, judesio amplitudė (kampai), linijinis ir kampinis greitis bei pagreitis).
2. Sportininko techninio parengtumo kontrolė ir technikos veiksmų tobulinimas:
  - a) pagal poreikį sudaromos sportininko technikos veiksmų videogramos atskirais sportinio rengimo etapais;
  - b) nustatomos sportininkų rezultatų limituojančios kinematinės ir dinaminės charakteristikos;
  - c) nustatomas treniruotės procese taikomų specialiųjų pratimų poveikis sportininko techniniam parengtumui.

GREITUMĄ IR JĖGĄ UGDANČIŲ SPORTININKŲ TYRIMŲ PROGRAMA

1. EKG būnant ramiai, fizinio krūvio metu ir atsigavimo laikotarpiu.
2. *Pulso dažnio registravimas būnant ramiai (gulint), atsistojus ir stovint (ortostazėje), standartinio fizinio krūvio metu ir atsigaunant.
3. *Ruffjė testas (Šerrer, 1973).
4. *Kraujospūdžio matavimas būnant ramiai ir po fizinio krūvio.
5. *Fizinio išsivystymo somatometriniai ir fiziometriniai rodikliai. Raumenų ir riebalų masės nustatymas.
6. Šuolio atsispiriant abiem kojomis ir mojančiomis rankomis aukščio matavimas.
7. Atsispyrimo laiko nustatymas šokant ant kontaktinės platformos.
8. 5 ir 10 šuolių testai.
9. *Vienkartinio raumenų susitraukimo galingumo nustatymas (Bosco ir kt. 1983) ant specialios platformos.
10. Anaerobinio alaktatinio raumenų galingumo nustatymas (Margaria ir kt., 1966).
11. Rankos ir kojos judesių trukmė (fotostartas – fotofinišas).
12. 5, 10 ir 20 m bėgimas (fotostartas – fotofinišas).
13. Vikrumo testas (šešiakampis) (Brittssham, 1996).
14. Psichomotorinės funkcijos: psichomotorinės reakcijos laikas, centrinės nervų sistemos paslankumas (tepingo testas – 1 min. kas 10 sek. registruojant judesių skaičių).

*Etapinių tyrimų testai.

ŽAIDĖJŲ IR DVIKOVOS SPORTO ŠAKŲ ATSTOVŲ TYRIMŲ PROGRAMA

1. PWC₁₅₀ (W) veloergometru.
  2. EKG būnant ramiai, darbo metu ir atsigaunant.
  3. *Širdies ritmo tyrimai gulint, ortostezėje, dirbant ir atsigaunant. Kraujospūdžio nustatymas.
  4. *Ruffjė testas (Šerrer, 1973).
  5. Fizinio išsivystymo somatometriniai ir fiziometriniai rodikliai. Raumenų ir riebalų masės nustatymas.
  6. *Šuolio atsispiriant abiem kojomis ir mojanč rankomis aukščio matavimas.
  7. * Atsispyrimo laiko matavimas.
  8. *Vienkartinio raumenų susitraukimo galingumo nustatymas (Bosco ir kt. 1983), ant specialios platformos.
  9. 5 ir 10 šuolių testas (vargstamumo vertinimas).
  10. Anaerobinio alaktatinio raumenų galingumo nustatymas (Margaria ir kt., 1966).
  11. Anaerobinio alaktatinio galingumo nustatymas 10 sek. dirbant veloergometru (Raslanas, Skernevičius, 1999).
  12. Mišraus anaerobinio alaktatinio ir glikolitinio galingumo nustatymas 30 sek. dirbant veloergometru (Dotan, Bar-Or, 1983).
  13. 5, 10 ir 20 m bėgimas (fotostartas – fotofinišas).
  14. Hemoglobino koncentracijos kraujyje ir hematokrito nustatymas.
  15. *Psichomotorinės reakcijos (į regos dirgiklį) laiko nustatymas.
  16. *Centrinės nervų sistemos paslankumo ir vargstamumo tyrimai (tepingo testas – 1 minutę kas 10 sek. registruojant judesių skaičių).
  17. 50 cm rankų ir kojų judesio trukmės nustatymas (fotostartas – fotofinišas).
  18. Vikrumo, koordinacijos vertinimas šuoliavimo iš šešiakampio vidurio už jo ribos testu (Brittssham, 1996).
- *Etapinių tyrimų testai.*

AEROBINĘ IŠTVERMĘ UGDANČIŲ SPORTININKŲ TYRIMŲ PROGRAMA

1. *Kraujotakos ir kvėpavimo sistemos funkcinis pajėgumas:
  - a) *EKG būnant ramiai, fizinio darbo metu ir atsigaunant;
  - b) *širdies ritmografija gulint, ortostazėje, standartinio fizinio darbo metu ir atsigaunant, reakcija į 1 min. maksimalų krūvį ir atsigaunant;
  - c) *kraujospūdis būnant ramiai, po 1 min. maksimalaus krūvio ir po 3 min. poilsio;
  - d) *Ruffjė testas (Šerrer, 1973).
2. Maksimalaus deguonies suvartojimo nustatymas su dujų analizatoriumi „Ergooxyscreen“ (1/min ir ml/min/kg).
3. Deguonies pulso nustatymas (ml/tv).
4. Maksimalios plaučių ventiliacijos nustatymas (1/min).
5. Anaerobinio slenksčio nustatymas (plaučių ventiliacija, O₂ vartojimas, pulso dažnis, darbo galingumas (W), O₂ suvartojimas 1 W darbui).
6. Kritinio intensyvumo ribos nustatymas (plaučių ventiliacija, O₂ vartojimas, pulso dažnis, kvėpavimo koeficientas, darbo galingumas (W), O₂ suvartojimas 1 W darbui).
7. PWC₁₇₀ nustatymas (W ir W/kg). Fiziniai krūviai atliekami diferencijuotai: bėgikai ir ėjikai atlieka ant bėgtakio, irkluotojai – irklavimo ergometru, dviratinkai – veloergometru, plaukikai – plaukimo ergometru, baidarininkai – baidarių ergometru.

8. Maksimalus anaerobinis glikolitinis pajėgumas (W) (Szogy, Cherebetin, 1979). Tai 1 min. darbas ergometru maksimaliomis pastangomis, irkluotojams ir baidarininkams – 500 m spec. darbas, baidarininkams – 1 min. 45 sek. darbas.
  9. Maksimalus anaerobinis alaktatinis raumenų galingumas (Margaria ir kt., 1966) arba atliekant maksimaliomis pastangomis 10 sek. darbą ergometru.
  10. 30 sek. maksimalių pastangų anaerobinio alaktatinio ir glikolitinio pajėgumo spec. ergometru testas (Wingate).
  11. Vienkartinis raumenų susitraukimo galingumas (Bosco ir kt., 1983).
  12. Fizinio išsivystymo somatometriniai ir fiziometriniai rodikliai.
  13. *Raumenų ir riebalų masės nustatymas.
  14. *Psichomotorinės funkcijos: psichomotorinės reakcijos laikas, centrinės nervų sistemos paslankumas (tepingo testas – 1 min. kas 10 sek. registruojant judesių skaičių).
  15. *Laktato koncentracijos kraujyje po specialių testų ir sportinės veiklos nustatymas.
  16. *Šlapalo (urėjos) koncentracijos kraujyje po didelių fizinių krūvių ir atsigavimo metu nustatymas.
  17. Hemoglobino kiekio kraujyje nustatymas.
  18. Hematokrito nustatymas.
  19. Aerobinės ištvermės įvertinimas kritinio intensyvumo darbo metu registruojant pulso dažnio kreivę, fiksuojant kraujospūdį po darbo ir 3 min. atsigavimo.
  20. Anaerobinio slenksčio (laktato kaupimosi) nustatymas darbo specialiu ergometru metu registruojant pulso dažnį, darbo galingumą, laktato koncentraciją kraujyje.
- *Etapinių tyrimų testai.*

GENETINIŲ TYRIMŲ PROGRAMA

Genetinė informacija – tai informacija, reguliuojanti visas organizmo ir ląstelės savybes ir funkcijas. Ši informacija yra organizmo paveldimose struktūrose (chromosomose, citoplazmoje, organoiduose). Visos organizmo ląstelės turi vienodus genus, todėl sportininkų organizmo genetinės predispozicijos tyrimuose gali būti naudojami ne tik kraujo mėginiai, bet ir burnos gleivinės epitelio ląstelių tyrimai. Tokia tyrimų metodika yra parengta Sankt Peterburgo laboratorijoje, vadovaujamoje prof. V. Rogozkino. Šią genetinių tyrimų metodiką būtų tikslinga įsisavinti ir pradėti kurti duomenų banką apie talentingus Lietuvos sportininkus.

Šios sportininkų genetinės predispozicijos tyrimų metodikos esmė yra grandininės polimerizacijos reakcijos (angl. – polymerase chain reaction) taikymas. Tyrimą sudaro šie etapai:

I etapas – mėginio paėmimas;

II etapas – grandininė polimerizacijos reakcija;

III etapas – elektroforezė;

IV etapas – tyrimo išvados – tiriamasis priskiriamas:

II (angl. k. – insertion, t. y. 287 nukleotidų intarpas) – predispozicija ištvermės krūviams;

DD (angl. k. – deletion, genų grandinėje intarpo nėra) – predispozicija greičio ir jėgos krūviams;

JD – tarpinis tipas.

Planuojant atlikti tokius tyrimus yra svarbu:

- bendradarbiauti su Kauno medicinos universiteto Biologijos katedros genetikais, turinčiais patirtį ir reikiamą kvalifikaciją;

- įsigyti reikiamus reagentus, tai sudarys atitinkamas eksploatacines išlaidas.

Mokslininkai ir treneriai privalo suprasti, kad nuo sportininko genetinės predispozicijos priklauso:

- organizmo adaptacijos prie greičio, jėgos ar ištvermės fizinių krūvių ypatybės;
- individualūs tinkami poveikio metodai, siekiant padidinti organizmo galias.

Tyrimus atliktų Sankt Peterburgo sporto mokslo instituto mokslininkai, LKKA Kineziologijos laboratorija. Pedagoginius konkrečios šakos sportininkų testus atliks LKKA Technologijos plėtros centras (vadovas doc. A. Stanislovaitis, prof. J. Poderys).

Rengiantis Pekino OŽ ir toliau gerinant Lietuvos olimpinės rinktinės narių bei kandidatų mokslinius tyrimus tikslinga ir toliau taikyti tas tyrimų metodikas, kurios pasiteisino ir teikia objektyvią, greitą informaciją apie sportininkų funkcinio parengtumo ir funkcinės būklės kitimus. Tai:

1. Širdies ir kraujagyslių sistemos funkcinės būklės įvertinimas:
  - reakcija į aerobinį ir anaerobinį krūvius,
  - adaptacijos greitis,
  - suminis/liekamasis nuovargis,
  - atsigavimas po nedidelio ir didelio intensyvumo fizinių krūvių.
2. Centrinės nervų sistemos funkcinės būklės įvertinimas.
3. Raumenų jėgos greitumo rodiklių įvertinimas.
4. Anaerobinio darbo galingumo ir anaerobinio darbo talpos įvertinimas.
5. Kūno masės komponentų įvertinimas.
6. Psichoemocinės būsenos įvertinimas.

3.8.3. MEDICININIS APTARNAVIMAS

Tikslas – Lietuvos olimpinės rinktinės kandidatams ir nariams teikti specializuotą ir kokybišką medicininę priežiūrą, kuri leistų sportininkams per Pekino olimpinės žaidynes siekti geriausių sportinių rezultatų.

Pagrindinės sporto medicinos institucijos, atsakingos už medicininės programos vykdymą:

1. LTOK Medicinos tarnyba.
2. Vilniaus sporto medicinos centras (vadovaujanti organizacija).
3. Kauno, Šiaulių, Panevėžio ir Klaipėdos sporto medicinos centrai.
4. LOSC Medicinos tarnyba.
5. UAB Sportininkų testavimo ir rehabilitacijos centras.

Asmens sveikatos priežiūros įstaigos, padedančios sporto medicinos tarnybai vykdyti medicininės programos uždavinius:

1. Vilniaus universitetinė ligoninė „Santariškių klinikos“.
2. Vilniaus universitetinė greitosios pagalbos ligoninė.
3. Kauno universitetinės klinikos.
4. Kauno „Raudonojo Kryžiaus“ ligoninė.
5. Klaipėdos miesto jūrininkų ligoninė.

Lietuvos olimpinės rinktinės kandidatų medicininio aptarnavimo schema pateikta 6 pav., Vilniaus sporto medicinos centro struktūrinė funkcijų schema – 7 pav.

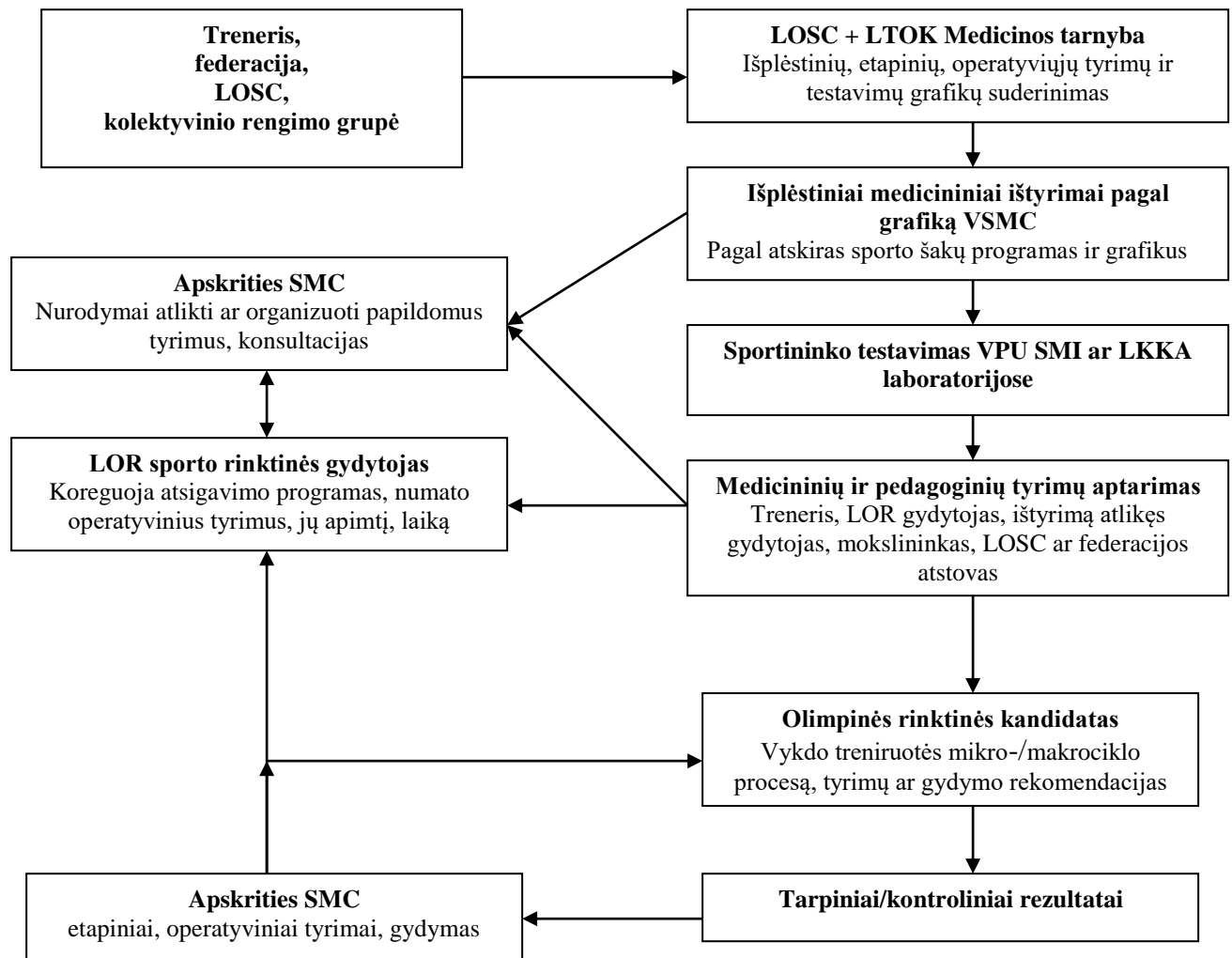
LTOK Medicinos tarnybai keliami uždaviniai:

1. Sporto šakų federacijoms rekomenduoti olimpinės rinktinės gydytojus ir masažuotojus.
2. Parengti Lietuvos olimpinės delegacijos medikų komandą, kuri sėkmingai dirbtų Pekino olimpinėse žaidynėse.
3. Aprūpinti olimpinės rinktinės gydytojus ir masažuotojus reikalinga mobilią medicininę įrangą, sportininkus – atsigauti padedančiomis priemonėmis.
4. Kontroliuoti olimpinės rinktinės medicinos personalo darbą reikalaujant reguliaraus jų atsiskaitymo.

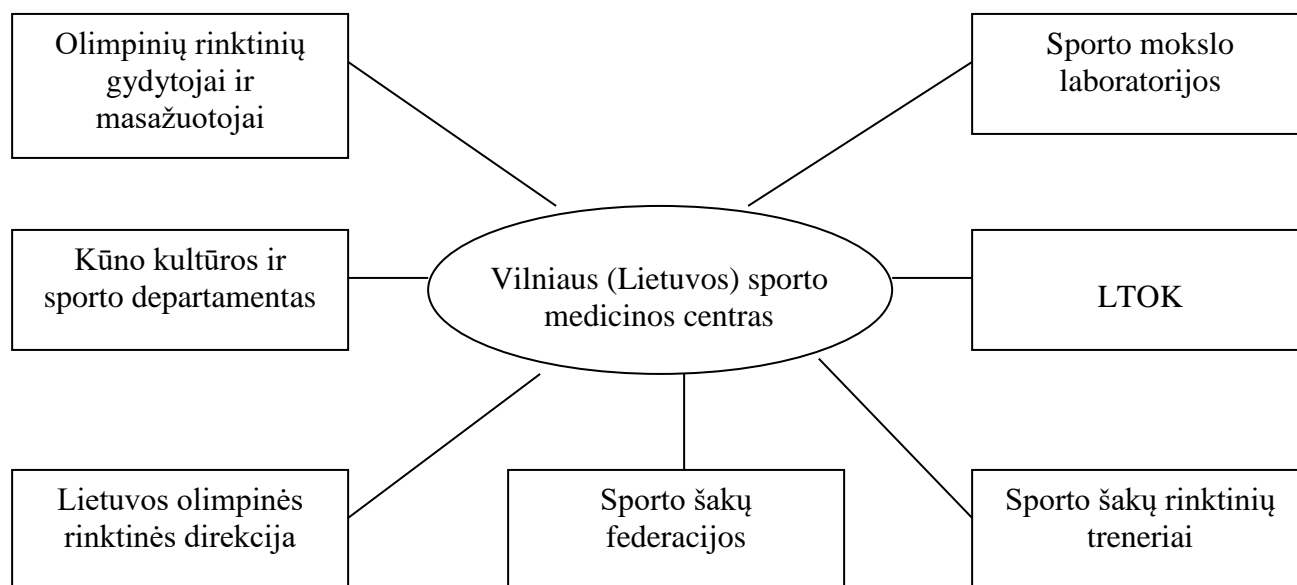
5. Pasiiekti, kad visi olimpinės rinktinės kandidatai išvyktų į atrankos varžybas ir olimpinės žaidynes sveiki ir funkciškai pasirengę siekti planuojamų sportinių rezultatų.
6. Kartu su LOSC Medicinos tarnyba koordinuoti medikų ir masažuotojų darbą per mokomąsias treniruočių stovyklas.

Vilniaus sporto medicinos centrui keliami uždaviniai:

1. Kartu su Vilniaus pedagoginio universiteto Sporto mokslo laboratorija vykdyti išplėstinius ir etapinius olimpinės rinktinės kandidatų medicininius tyrimus, dalyvauti jų testavimo programoje;
2. Kartu su rinktinių gydytojais dalyvauti medicininių, mokslinių tyrimų rezultatų aptarimuose.
3. Gydyti susirgusius sportininkus, konsultuoti ir gydyti juos geriausiose šalies sveikatos priežiūros įstaigose.
4. Šalies reabilitacijos centruose padėti sportininkams atsigaui.
5. Konsultuoti rinktinių gydytojus, trenerius, sportininkus mitybos ir sportininkų atsigavimo klausimais.

6 pav. Lietuvos olimpinės rinktinės kandidatų medicininio aptarnavimo schema

7 pav. Vilniaus sporto medicinos centro struktūrinė funkcijų schema

3.8.4. PSICHOLOGINĖS PARAMOS TEIKIMAS

TIKSLAS

Lietuvos olimpinės rinktinės kandidatams ir jų treneriams teikti psichologinę paramą, vykdyti psichopedagogines konsultacijas, kurios padėtų sportininkams Pekino olimpinėse žaidynėse pasiekti geriausius sportinius rezultatus.

PSICHOLOGINĖS PARAMOS BŪTINUMO PAGRINDAS

Didėjant sportiniam meistriškumui, sportininkams vis labiau reikia psichologinės paramos. Individualios konsultacijos padeda sportininkui geriau susivokti sunkiose situacijose, savarankiškiau spręsti psichologines problemas ir priimti teisingesnius sprendimus, geriau save vertinti ir įgyti didesnę pasitikėjimą savo jėgomis, geriau nusiteikti konkrečioms varžyboms, geriau suvokti atsakomybę už savo poelgius ir pasiektus rezultatus. Psichologinė parama padeda sportininkui atskleisti visas potencines savo galimybes, pašalinti psichologinę įtampą varžybose.

SAVOKOS „PSICHOLOGINĖ PARAMA“ PAAIŠKINIMAS

Iki šiol dažniausiai vartojama sąvoka buvo **psichologinis sportininkų rengimas**, t. y. kai psichologas tiria sportininkus ir pateikia treneriui duomenis, būtinus įvairioms užduotims spręsti. Mes manome, kad pagrindinė psichologo darbo kryptis turi būti ugdomasis poveikis, kurį daro pats konsultantas arba jo pasitelkti asmenys. Psichologinė parama yra platesnė sąvoka nei psichologinis rengimas. **Psichologinė parama sportininkui** – tai sportininko psichologinių įgūdžių ugdymas, jo savybių diagnostika, psichologinė korekcija, psichologinis švietimas, konsultavimas bei rengimas. Tam turi vykti psichopedagoginės konsultacijos.

PSICHOLOGINĖS PARAMOS TURINYS

Su potencialiais rinktinių kandidatais individualiai aptarti sportinio gyvenimo tikslus (2005 m.). Tolesniais metais (2006–2008 m.) stebėti ir aptarti, kaip sportininkai įgyvendina užsibrėžtus tikslus, numatyti trikdžius, trukdančius įgyvendinti tikslus, šalinimo psichologines prielaidas.

Suteikti kandidatams į olimpines rinktines būtinas teorines žinias apie psichologijos reikšmę sporte, apie konstruktyvaus mąstymo pranašumą, pasąmonės vaidmenį siekiant užsibrėžtų tikslų, apie kuriamosios vizualizacijos, afirmacijos, destidentifikacijos procesus ir kt.

Mokyti sportininkus nusiteikti konkrečioms varžyboms, pasitikėti savo jėgomis, nepalūžti pralaimėjus. Formuoti atitinkamus įgūdžius.

Supažindinti sportininkus su įvairiomis autogeninės treniruotės metodikomis didžiausią dėmesį skiriant savitaigai (savitaigai, stiprinančiai motyvaciją siekti didelių sportinių rezultatų; savitaigai, stiprinančiai valią; savitaigai, stiprinančiai pasitikėjimą savo jėgomis; savitaigai, padedančiai įveikti didelį nerimą ir stresus).

Psichologinę paramą teikti ne tik olimpinės rinktinės kandidatams, bet ir perspektyviems jaunimo rinktinių sportininkams. Jie turi būti supažindinti su teoriniais psichologinio rengimosi pagrindais, su įvairiomis autogeninės treniruotės metodikomis ir kitais svarbiais dalykais.

Individualiai konsultuoti sportininkus sprendžiant įvairias jiems iškilusias problemas (mokymosi, šeimos, tarpusavio santykių, laikinos emigracijos, padidėjusio nerimastingumo ir kt.). Parinkti ir teikti psichologinę būklę koreguojančias priemones (pedagogines, psichologines, medikamentines).

DARBAS SU TRENERIAIS

Organizuoti treneriams 12–24 val. seminarą, kurio metu supažindinti juos su auklėtinių pažinimo problemomis, su autogeninės treniruotės kryptimis ir metodikomis, su trenerio savistabos turiniu, su pasąmonės vaidmeniu sporte, kuriamąja vizualizacija, su tarpusavio sąveikos „treneris – sportininkas“ tobulinimu, su trenerio elgsena sudėtingesnėmis situacijomis, filosofinių dispozicijų mokymo ir mokymosi svarba sporte, bendrojo, specialiojo ir tiesioginio sportininkų rengimo ypatumais.

Mokyti bendravimo meno. Supažindinti su specifiniais trenerio veiklos ypatumais formuojant palankų psichologinį klimatą. Mokyti spręsti konfliktus, naudoti platesnį spektrą pedagoginio poveikio būdų ir pan.

Konsultuoti trenerius darbo su atskirais sportininkais klausimais (pagal poreikius ir trenerių pageidavimus).

4. LIETUVOS OLIMPINĖS RINKTINĖS SUDARYMO IR RENGIMO PRINCIPAI, ATRANKOS KRITERIJAI

Sportininkų rengimas yra sportinio rengimo dėsningumų, priemonių ir būdų kryptingas taikymas siekiant užsibrėžto kiekvienų metų sportinio rezultato bei medalių Pekino olimpinėse žaidynėse.

Lietuvos olimpinės rinktinės kandidatų sąrašą sudaro trys sportininkų grupės, kriterijai formuojami ketverių metų olimpiniam ciklui. Metų sportinio rengimo procesas pradedamas lapkričio 15 dieną, tačiau rengimo lėšos skaičiuojamos finansiniais metais. Pirmoji sportininkų grupė tvirtinama trejiems metams, kiekvienais metais tvirtinamos olimpinės rinktinės kandidatų antroji ir trečioji sportininkų grupės ir nacionalinės sportinių žaidimų rinktinės. Olimpinės rinktinės kandidatų grupės tvirtina Lietuvos tautinio olimpinio komiteto Vykdomasis komitetas ir įsakymu Kūno kultūros ir sporto departamento generalinis direktorius, sportinių žaidimų nacionalines rinktines – sporto federacijų vykdomieji komitetai ir Kūno kultūros ir sporto departamentas.

Sportininkai į olimpinės rinktinės kandidatus ir nacionalines rinktines atrenkami pagal šiuos integralius kriterijus:

- amžiaus rodikliai ir morfologiniai požymiai;
- sportinis stažas ir rezultatų gerėjimo dinamika;
- parengtumo lygis (techninis, taktinis, specialusis, psichologinis);
- organizmo funkcinių galimybių psichobiologinės charakteristikos (pagal kiekvienos sporto šakos specifiką);
- organizmo gebėjimas atsigauti po fizinių ir psichinių krūvių;

- sveikatos būklė ir galimi sutrikimai;
- prognozuojamos konkurentų modelinės charakteristikos.

Palyginamosios analizės būdu nustatoma, kiek realiai atitinka sportininko atliktas ir trenerio planuotas darbas, sportininko pasiekti ir trenerio prognozuoti rezultatai. Svarbiausia, kokio dydžio ir intensyvumo krūviais pasiekiamos modelinės charakteristikos, kokios sportininko galimybės tobulėti.

Atrenkant į Lietuvos olimpinę rinktinę, turi būti atsižvelgiama į sportininko gerėjantį rezultatą, jo modelio kaitą. Sportininko galimybės prognozuojamos ir perspektyvumas nustatomas atsižvelgiant į asmenines trenerio rekomendacijas ir teiginius.

8 pav. pateikti keturi rinktinių sudarymo būdai. Vadovaujantis išdėstytais integraliais kriterijais pateikiamas modelis didele dalimi priklauso ir nuo finansinių išteklių bei jų kooperavimo tarp sporto organizacijų galimybių.

ATRANKOS KRITERIJAI

Kandidatų 2005–2007 metų atrankos į Lietuvos individualių sporto šakų olimpinę rinktinę kriterijai:

I sportininkų grupė – tvirtinama dvejiems metams:

- Sportininkai, Atėnų olimpinėse žaidynėse iškovoję 1–8 vietas, o Pekino OŽ galintys pretenduoti į 1–3 vietas;
- Sportininkai, 2004, 2005, 2006, 2007 metais pasaulio čempionatuose iškovoję 1–6 vietas, o Pekino OŽ galintys pretenduoti į 3–6 vietas;
- Sportininkai 2004, 2005, 2006, 2007 metais Europos čempionatuose iškovoję 1–3 vietas, o Pekino OŽ galintys pretenduoti į 3–8 vietas.

II sportininkų grupė – tvirtinama vieneriems metams:

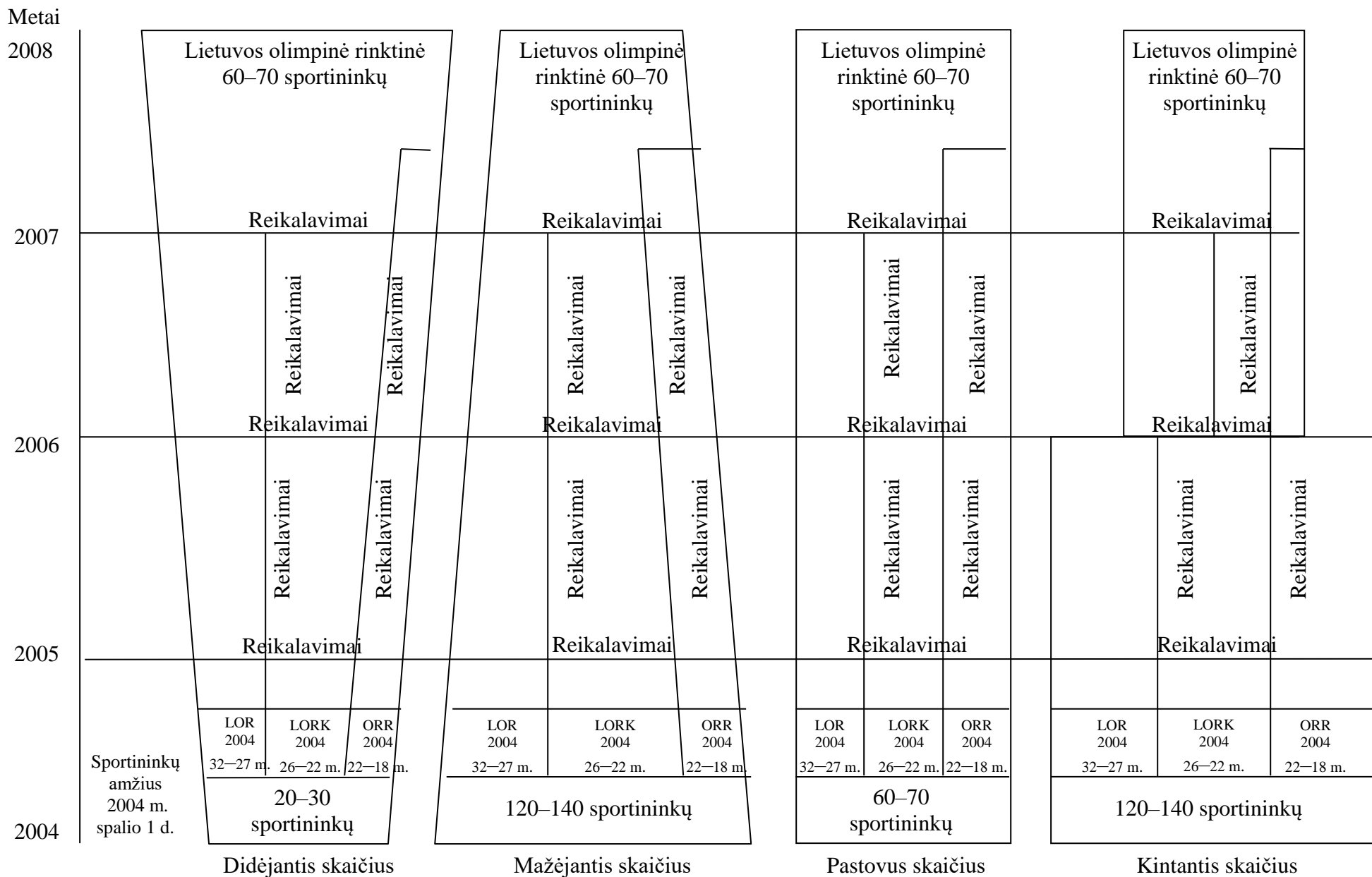
- Sportininkai, Atėnų olimpinėse žaidynėse iškovoję 9–16 vietas;
- Sportininkai, 2004, 2005, 2006, 2007 metais pasaulio čempionatuose iškovoję 7–12 vietas;
- Sportininkai, 2004, 2005, 2006, 2007 metais Europos čempionatuose iškovoję 4–6 vietas;
- Sportininkai, 2003, 2004, 2005 metais pasaulio jaunimo čempionatuose iškovoję 1–3 vietas;
- Sportininkai, 2003, 2004, 2005 metais Europos jaunimo čempionatuose iškovoję 1 vietą.

III sportininkų grupė – tvirtinama vieneriems metams:

- Sportininkai, Atėnų olimpinėse žaidynėse iškovoję 17–24 vietas;
- Sportininkai, 2004, 2005, 2006, 2007 metais pasaulio čempionatuose iškovoję 13–18 vietas;
- Sportininkai, 2004, 2005, 2006, 2007 metais Europos čempionatuose iškovoję 7–12 vietas;
- Sportininkai, 2003, 2004, 2005 metais pasaulio jaunimo čempionatuose iškovoję 4–6 vietas;
- Sportininkai, 2003, 2004, 2005 metais Europos jaunimo čempionatuose iškovoję 2–3 vietas.

PASTABOS:

- Programos „Pekinas 2008“ darbo grupė, atsižvelgdama į modelines charakteristikas, sportininkų rezultatus, planuojamų atrankos normatyvų įvykdymą, mokslininkų ir medikų bei sporto federacijų rekomendacijas, gali įtraukti į olimpinės rinktinės kandidatų sąrašus ir talentingus, bet dar neatitinkančius patvirtintų kriterijų sportininkus.
- Programos „Pekinas 2008“ darbo grupė turi teisę siūlyti LTOK VK patvirtintų atrankos kriterijų pakeitimus, jeigu iškyla būtinybė tai daryti.

8 pav. Lietuvos olimpinės rinktinės galimi sudarymo būdai

SPORTINIŲ ŽAIDIMŲ ATRANKOS KRITERIJAI

Sportinių žaidimų rinktinės, kurios 2003–2006 m. laikotarpiu dalyvavo atrankos varžybose į vasaros olimpinės žaidynes, pasaulio ir Europos čempionatų.

5. SPORTINIŲ ŽAIDIMŲ KOMANDŲ RENGIMO PRINCIPAI

Pagal susiformavusią Lietuvos didelio meistriškumo sportininkų rengimo sistemą sportinių žaidimų komandos rengiamos per federacijas. Federacijų vykdomieji komitetai skelbia nacionalinių ir kitų rinktinių trenerių konkursus, svarsto jų pateiktas programas ir juos skiria. Apie tai raštu informuoja darbo grupę. Žaidimų komandų rengimosi olimpinėms žaidynėms programoms galioja tie patys programoje „Pekinas 2008“ išdėstyti reikalavimai. Sportinių žaidimų komandų rengimui gali būti skiriamas atskiras finansavimas tiek iš valstybės biudžeto, LTOK, tiek iš fondų ar rėmėjų. Valstybės paramai gauti rengiama atskira programa. Joje būtina nurodyti 2005–2007 m. parengiamųjų varžybų skaičių, pasaulio ir Europos čempionatų datas, atrankos į olimpinės žaidynes vietas ir datas, tarptautinės federacijos patvirtintą atrankos sistemą.

KREPŠINIS

- Lietuvos moterų krepšinio rinktinė
- Lietuvos vyrų krepšinio rinktinė

RANKINIS

- Lietuvos vyrų rankinio rinktinė
- Lietuvos moterų rankinio rinktinė

TINKLINIS

- Lietuvos vyrų paplūdimio tinklinio rinktinė

ŽOLĖS RIEDULYS

- Lietuvos moterų žolės riedulio rinktinė

FUTBOLAS

- Lietuvos futbolo olimpinė rinktinė

LIETUVOS MOTERŲ KREPŠINIO RINKTINĖS PERSPEKTYVOS

2004 metais atnaujintos sudėties Lietuvos moterų krepšinio rinktinė sėkmingai dalyvavo Europos moterų krepšinio čempionato pusfinalio varžybose, iškovojo 1-ąją vietą ir pateko tarp geriausių 12 moterų krepšinio komandų.

TIKSLAS:

Iškovoti kelialapį į Pekino olimpinės žaidynes.

PRIEMONĖS:

1. Surengti vasarą 50 kalendorinių dienų trukmės treniruočių stovyklas ir sužaisti 14–16 draugiškų tarptautinių krepšinio rungtynių su kitų šalių nacionalinėmis moterų krepšinio rinktinėmis (3–4 turnyrai užsienyje, 6–8 rungtynės Lietuvoje).
2. Suderinti moterų krepšinio rinktinės ir klubinių moterų krepšinio komandų interesus.

3. Visokeriškai finansiškai remti klubines Lietuvos moterų krepšinio komandas (valstybiniu, savivaldybių lygiu) ir kartu užtikrinti dar 1–2 komandų dalyvavimą Europos taurės turnyruose.
4. Sudaryti finansines sąlygas visoms Lietuvos merginų krepšinio rinktinėms (jaunimo, jaunių, jaunučių) kiekvienais metais dalyvauti Europos čempionato varžybose.
5. Užtikrinti kintamo kontingento 20–24 jaunųjų krepšininkų rengimą ištisus metus Lietuvos olimpiniam sporto centre.
6. Ženkliai gerinti trenerių darbą krepšinio/sporto mokyklose atnaujinant trenerių, dirbančių su merginomis, sudėtį.

Atrankos į Pekino olimpines žaidynes
sistema (moterų)

1. 30-ojo Europos moterų krepšinio čempionato A lygos varžybos Turkijoje 2005 m. rugsėjo 2–11 d.
2. 15-asis pasaulio moterų krepšinio čempionatas Brazilijoje 2006 m.
3. 31-ojo Europos moterų krepšinio čempionato A lygos varžybos Italijoje 2007 m.
4. Kvalifikacinis olimpinių žaidynių krepšinio turnyras 2008 m. birželio 9–15 d.
5. XXIX Olimpiados žaidynės Pekine 2008 m. rugpjūčio 8–24 d.

Atrankos sistema
(dar nėra patvirtinta)

1. Tiesiogiai patenka	
Šalis organizatorė Kinija	1
2006 m. pasaulio čempionė	1
2. 2007 m. Afrikos čempionė	1
2007 m. Amerikos čempionė	1
2007 m. Azijos čempionė	1
2007 m. Europos čempionė	1
2007 m. Okeanijos čempionė	1
3. 5-ios geriausios 2008 m. kvalifikacinio olimpinių žaidynių krepšinio turnyro komandos	5
Iš viso:	12

2008 m. kvalifikacinio olimpinių žaidynių krepšinio turnyro vykdymo sistema
(dar nėra patvirtinta)

Dalyviai:	
2007 m. Afrikos čempionato 2–3 vietų laimėtojos	2
2007 m. Amerikos čempionato 2–4 vietų laimėtojos	3
2007 m. Azijos čempionato 2–3 vietų laimėtojos	2
2007 m. Europos čempionato 2–5 vietų laimėtojos	4
2007 m. Okeanijos čempionato 2 vietos laimėtoja	1
Iš viso:	12

12 komandų skirstomos į 4 grupes po 3 komandas.
Komandos grupėse žaidžia kiekviena su kiekviena.
Po 2 geriausias kiekvieno pogrupio komandas patenka į varžybų ketvirtfinalį.

Ketvirtfinaliai:

1 rungtynės	A1–B2
2 rungtynės	B1–A2
3 rungtynės	C1–D2
4 rungtynės	D1–C2

Ketvirtfinalyje laimėjusios komandos patenka į olimpines žaidynes.

Ketvirtfinalyje pralaimėjusios komandos toliau rungtyniauja pusfinalyje.

Pusfinaliai:

5 rungtynės	1 rungtynių pralaimėtoja – 3 rungtynių pralaimėtoja
6 rungtynės	2 rungtynių pralaimėtoja – 4 rungtynių pralaimėtoja

Pusfinalyje laimėjusios komandos toliau rungtyniauja finale.

Finalas:

5 rungtynių laimėtoja – 6 rungtynių laimėtoja.

Finale laimėjusi komanda patenka į olimpinės žaidynes.

LIETUVOS VYRŲ KREPŠINIO RINKTINĖ

Atrankos į Pekino olimpines žaidynes
sistema (vyrų)

1. 34-ojo Europos vyrų krepšinio čempionato A lygos varžybos Serbijoje ir Juodkalnijoje 2005 m. rugsėjo 16–25 d.
2. 15-asis pasaulio vyrų krepšinio čempionatas Japonijoje 2006 m.
3. 35-ojo Europos vyrų krepšinio čempionato A lygos varžybos Ispanijoje 2007 m.
4. Kvalifikacinis olimpinių žaidynių krepšinio turnyras 2008 m. birželio 23–29 d.
5. XXIX Olimpiados žaidynės Pekine 2008 m. rugpjūčio 8–24 d.

Atrankos sistema
(dar nėra patvirtinta)

1. Tiesiogiai patenka	
Šalis organizatorė Kinija	1
2006 m. pasaulio čempionė	1
2. 2007 m. Afrikos čempionė	1
2007 m. Amerikos čempionato 1–2 vietų laimėtojos	2
2007 m. Azijos čempionė	1
2007 m. Europos čempionato 1–2 vietų laimėtojos	2
2007 m. Okeanijos čempionė	1
3. 3-ys geriausias 2008 m. kvalifikacinio olimpinių žaidynių krepšinio turnyro komandos	3
Iš viso:	12

2008 m. kvalifikacinio olimpinių žaidynių krepšinio turnyro vykdymo sistema
(dar nėra patvirtinta)

Dalyviai:

2007 m. Afrikos čempionato 2–3 vietų laimėtojos	2
2007 m. Amerikos čempionato 3–5 vietų laimėtojos	3
2007 m. Azijos čempionato 2–3 vietų laimėtojos	2
2007 m. Europos čempionato 3–6 vietų laimėtojos	4

2007 m. Okeanijos čempionato 2 vietos laimėtoja 1
Iš viso: 12

12 komandų skirstomos į 4 grupes po 3 komandas.

Komandos grupėse žaidžia kiekviena su kiekviena.

Po 2 geriausias kiekvieno pogrupio komandas patenka į varžybų ketvirtfinalį.

Ketvirtfinaliai:

1 rungtynės A1–B2

2 rungtynės B1–A2

3 rungtynės C1–D2

4 rungtynės D1–C2

Ketvirtfinalyje laimėjusios komandos patenka į pusfinalį.

Pusfinaliai:

5 rungtynės 1 rungtynių laimėtoja – 3 rungtynių laimėtoja

6 rungtynės 2 rungtynių laimėtoja – 4 rungtynių laimėtoja

Pusfinalyje laimėjusios komandos patenka į olimpines žaidynes.

Pusfinalyje pralaimėjusios komandos toliau rungtyniauja finale.

Finalas:

5 rungtynių pralaimėtoja – 6 rungtynių pralaimėtoja

Finale laimėjusi komanda patenka į olimpines žaidynes.

VYRŲ RANKINIO ŽAIDIMO PASAULYJE TENDENCIJOS

1. Per ketverių 1996–2000 metų olimpinį ciklą vyrai rankininkai žaidė aktyviau, dinamiškiau ir agresyviau.
2. Rinktinėse buvo vyresnio amžiaus rankininkai, turintys didelę varžybų patirtį.
3. Aukštesnes vietas užėmė rinktinės, kurių žaidėjai buvo aukštesni ir didesnės kūno masės.
4. Kitiems žemynams atstovaujančių rinktinių meistriškumas pagerėjo ir yra artimas Europos šalių rinktinėms.

Lietuvos vyrų rankinio rinktinės pranašumai ir trūkumai

Lietuvos vyrų rankinio rinktinės žaidimo apibendrinimas

1. Lietuvos vyrų rankinio rinktinė žaidžia lėčiau nei Sidnėjaus olimpinėse žaidynėse dalyvavusios rinktinės. Lietuvos rankininkai mažiau atakuoja varžovų vartus, tačiau veiksmingiau.

2. Lietuvos rinktinė daugiau naudoja pozicines atakas, kurios yra veiksmingesnės.

3. Kontratakuoja Lietuvos rankininkai mažiau veiksmingai.

4. Lietuvos rinktinės žaidėjai blogiau meta į vartus, blogiau meta 7 metrų baudos metimus, daugiau kartų praranda kamuolį ir mažiau kartų perima kamuolį.

Lietuvos rinktinės pranašumus lemia:

– 3% veiksmingesnis vartininkų žaidimas;

– viena minute mažiau baudžiami baudos minutėmis;

– Lietuvos rankininkų fizinis išsivystymas atitinka elito rankininkų fizinį išsivystymą;

– Lietuvos rankininkai turi potencines galimybes pagerinti žaidimą būdami jaunesni ir dvigubai mažesnės varžybinės patirties.

Lietuvos rinktinės pranašumus sudaro: racionalus žaidimas puolant poziciniu būdu, galimybė įgyti didesnės brandos ir varžybinės patirties, veiksmingas vartininkų žaidimas.

Lietuvos rinktinės trūkumus sudaro:

- neįvaldytos kontratakos;
- metimų veiksmingumas;
- neagresyvus žaidimas;
- bloga gynyba nuo varžovų kontratakų;
- blogesnis metimų veiksmingumas;
- neagresyvus žaidimas;
- nepakankami žaidėjų gynybos bendradarbiavimo įgūdžiai varžovams aktyviai žaidžiant 6–9 metrų zonoje;
- II linijos žaidėjai yra mažesnio ūgio negu elito rankininkai.

Lietuvos vyrų rankinio rinktinės rengimo strategija

Lietuvos rinktinės rengimo Atėnų olimpinėms žaidynėms modelis

1. Pirmų keturmečio olimpinio ciklo metų (2005 m.) rengimo ypatumai:
  - a) toliau bandomi visi šalies rankininkai, turintys potencialias galimybes būti rinktinėje;
  - b) rinktinė atrankos varžybose sieks patekti į Europos čempionatą ir įgyti patirties;
  - c) rengimo procese vyraus greito žaidimo koncepcija ir žaidimo taktika varžovui ginantis 6:0; 3:2:1.
2. Antrų keturmečio olimpinio ciklo metų (2006 m.) rengimo ypatumai:
  - a) rengime dalyvaus ankstesniais metais atrinkti žaidėjai ir kiti potencialūs rinktinės kandidatai;
  - b) žaidimo koncepciją koreguos ankstesnių metų patirtis;
  - c) žaidimo koncepcija priklausys nuo žaidėjų galimybių, konkrečių varžovų žaidimo ypatumų.
3. Trečių keturmečio olimpinio ciklo metų (2007 m.) rengimo ypatumai:
  - a) neįgijus teisės dalyvauti OŽ, pasistengti patekti į EČ ir įgyti teisę dalyvauti OŽ;
  - b) rinktinės rengime dalyvaus ankstesniais metais patikrinti žaidėjai;
  - c) žaidimo koncepciją lems įgyta patirtis, įgūdžiai ir varžovų žaidimo ypatumai.
4. Rengimo olimpiniais metais ypatumai:
  - a) žaidimo koncepciją lems OŽ varžovų žaidimo būdas ir šalies rinktinės žaidėjų gebėjimai.

Rankinio atrankos sistema

Pekino olimpinių žaidynių dalyviai bus atrenkami:

1. 2007 metų pasaulio čempionate
2. 2008 metų Europos čempionate

2004–2008 metais planuojama patekti į 2006 ir 2008 metų Europos čempionatus ir 2005 bei 2007 metų pasaulio čempionatus.

LIETUVOS MOTERŲ RANKINIO RINKTINĖ

Tikslas – Iškovoti kelialapį dalyvauti 2008 m. olimpinėse žaidynėse Pekine.

1. Geriausių pasaulio moterų rankinio rinktinių žaidimo tendencijos
Šiuo metu pasaulio moterų rankinio elitą sudaro Danijos, P. Korėjos, Prancūzijos, Rusijos ir Norvegijos (2004 m. Europos čempionės) komandos. Panašaus meistriškumo yra Ukrainos, Vengrijos ir Vokietijos rankininkės. Minėtų šalių rinktinės yra sukaupusios didelę tarptautinių varžybų patirtį. Šios komandos yra pasirengusios fiziškai, taktiškai, psichologiškai. Pasirengimo metu naudojasi naujausiais technikos ir medicinos laimėjimais. Taiko įvairias atsigavimo priemones. Aukščiausio rango pasaulio moterų rankinio komandos dažniausiai naudoja aktyvią gynybą ir propaguoja greitą žaidimą. Ypač tai pasakytina apie

Danijos ir P. Korėjos komandas. Rusijos, Ukrainos ir Vengrijos komandos labiau propaguoja atletinį rankinį, paremtą aukšto (184–188 cm) ūgio žaidėjomis.

2. Lietuvos moterų rankinio rinktinės žaidimo analizė

Lietuvos moterų rankinio rinktinė turi mažai tarptautinio lygio varžybinės patirties. Mūsų žaidėjos paprastai žaidžia klubuose, kurie savo šalyse nedalyvauja aukšto lygio varžybose. Tai ypač išryškėja joms susirinkus į rinktinės stovyklas. Nors yra keletas tikrai aukšto techninio lygio žaidėjų (Spalvienė, Bartaševičienė), tačiau dėl susižaidimo, rimtų tarptautinių rungtynių trūkumo mūsų komanda puolime daro daug techn. klaidų. Gynybos grandis pakankamai stipri, bet mažai perimama kamuolių, mažai blokuojama metimų. Mūsų vartininkėms trūksta pastovumo.

3. Atrankos dalyvauti olimpinėse žaidynėse sistema

Pekino olimpiadų žaidynių dalyviai bus atrenkami:

- 2006 m. Europos čempionate;
- 2007 m. pasaulio čempionate.

Kiek rinktinių įgis teisę dalyvauti olimpinėse žaidynėse, paaiškės pagal užimtas vietas Europos ir pasaulio čempionatuose.

Planuojama patekti į 2006 m. Europos ir 2007 m. pasaulio čempionatus ir iškovoti teisę žaisti Pekino olimpinėse žaidynėse.

LIETUVOS ŽOLĖS RIEDULIO MOTERŲ RINKTINĖ

2003 m. Europos žolės riedulio federacija (EHF) priėmė sprendimą vykdyti žemyno čempionatus kas dveji metai ir trijose lygose (A, B, C).

Norint patekti į OŽ, reikia įgyvendinti šias priemones:

1. Sudaryti tinkamą Lietuvos nacionalinės moterų rinktinės pasirengimo EČ ir kitoms oficialioms varžyboms programą.
2. Suformuoti kasmetinį (2005–2008m.) Lietuvos nacionalinės moterų rinktinės biudžetą, kuris labai priklauso nuo šalies šeiminingos esamos geografinės padėties ir ekonominio lygio.
3. Surengti kiekvienais metais vasaros laiku (birželis–rugpjūtis) 60 dienų trukmės MTS bei sužaisti 12–16 draugiškų tarptautinių rungtynių su kitų šalių moterų rinktinėmis.
4. 2005 m. rugsėjo 5–11 d. Europos moterų čempionatas vyks Airijoje, Azerbaidžane ir Čekijoje, jame dalyvaus 24 šalys.

2005 m. Lietuvos moterų nacionalinė rinktinė žais Baku.

B pogrupis:

Rusija

Italija

Lietuva

Lenkija

Lietuvos rinktinei keliamas uždavinys – savo pogrupyje užimti I–II vietas ir kovoti dėl I–II vietų savo grupėje, tai suteiktų teisę 2007 metais dalyvauti Europos šalių čempionate stipriausiųjų grupėje ir 2006 m. kovoti pasaulio čempionato atrankos turnyre.

Europos moterų čempionatai vyks 2005, 2007, 2009 m. ir t. t.

Tarptautinė žolės riedulio federacija (FIH) atsižvelgdama į žemyno federacijų pataisas, š. m. lapkričio 27 d. FIH kongrese Leipcige pateiks tikslią atrankos į OŽ sistemą, o pati atranka jau prasidės 2007–2008 metais.

**6. LIETUVOS SPORTININKŲ RENGIMOSI IR DALYVAVIMO XXIX OLIMPIADOS
ŽAIDYNĖSE PROGRAMOS „PEKINAS 2008“ ĮGYVENDINIMO PRIEMONIŲ PLANAS**

<i>Eil. Nr.</i>	<i>Priemonė</i>	<i>Įvykdymo laikas</i>	<i>Vykdytojas</i>
I. Organizacinės priemonės			
1.	Nustatyti šalies sportininkų dalyvavimo 2008 m. olimpinėse žaidynėse tikslus ir uždavinius	2004-11-26	KKSD ir LTOK
2.	Sudaryti programos „Pekinas 2008“ rengimo darbo grupę, parengti programą ir ją patvirtinti. Parengti priemonių planą.	2004-11-26	KKSD ir LTOK
3.	Atrinkti kandidatus į Lietuvos olimpinę rinktinę, sudaryti jų sąrašus ir patvirtinti	Kasmet iki 11-15	KKSD ir LTOK
4.	Parengti ir pasirašyti sutartis tarp olimpinės rinktinės kandidatų, jų trenerių, mokslinių grupių vadovų ir gydytojų, psichologų ir kitų specialistų	Kasmet iki 15	LOSC padalinys „Olimpinė rinktinė“
5.	Parengti ir pasirašyti sutartis su organizacijomis, dalyvaujančiomis ir finansuojančiomis Lietuvos olimpinės rinktinės kandidatų ir komandų rengimą	Kasmet iki 10-15	LOSC padalinys „Olimpinė rinktinė“
6.	Pakoreguoti Lietuvos olimpinio sporto centro (LOSC) funkcijas suformavus padalinį „Olimpinė rinktinė“	Iki 2004-11-30	KKSD
7.	Įkurti šaudymo, šiuolaikinės penkiakovės, dvikovos sporto šakų centrus šalies kariuomenės padaliniuose	Iki 2005 m.	KKSD, LTOK, Krašto apsaugos ministerija
8.	Nustatyti sporto organizacijas, specialistų grupes, kurie bus pakviesti dalyvauti rengiant sportininkus 2008 m. olimpinėms žaidynėms. Apibrėžti jų funkcijas	Iki 2005-01-30	KKSD ir LTOK Teikia DMSRDG
9.	Patvirtinti olimpinės rinktinės kandidatams aptarnauti mokslininkus (vadovus), gydytojus, masažuotojus, psichologus ir kitus specialistus	Kasmet iki 10.30	DMSRDG
10.	Sudarytis sąlygas Vilniaus sporto medicinos centrui reorganizuotis į Lietuvos sporto medicinos centrą	Iki 2005.07.01	KKSD ir Sveikatos apsaugos ministerija
11.	Parengti ir įgyvendinti 2004–2012 m. strateginių olimpinio sporto šakų plėtojimo šalyje programas	Iki 2005 ir 2008 m.	Sporto šakų federacijos, savivaldybių sporto padaliniai
II. Mokomasis sportinis darbas			
1.	Parengti, apginti ir įgyvendinti: – individualių sporto šakų olimpinės rinktinės kandidatų rengimosi 2008 m. olimpinėms žaidynėms programas – žaidimų komandų rengimosi atrankos į olimpines žaidynes varžyboms programas – žaidimų komandų, patekusių į olimpines žaidynes, programas	Iki 2005 01 30 Iki 2005 01 30 Po atrankos varžybų	Sportininkai, treneriai, mokslininkai, medikai, organizatoriai Sportinių žaidimų ir kitų sporto šakų federacijos
2.	Parengti ir įgyvendinti metinius olimpinės rinktinės kandidatų rengimo pasaulio ir Europos čempionatams planus	Kasmet iki parengiamojo laikotarpio pradžios	Sportininkas, treneris, mokslininkai, medikai, organizatoriai
3.	Prieš svarbiausias varžybas užtikrinti centralizuotas mokomąsias treniruočių stovyklas (su visa kolektyvinio rengimo grupe)	2005–2008 m.	DMSRDG ir sporto šakų federacijos
4.	Parengti ketverių metų pasaulio ir Europos čempionatų, kuriuose olimpinės rinktinės kandidatai turėtų dalyvauti, kalendorių	2005-01-30	Lietuvos sporto federacijų sąjunga (LSFS)

5.	Parengti Lietuvos olimpinės rinktinės kandidatų atrankos į olimpines žaidynes varžybų grafikus	2006 m.	Lietuvos sporto šakų federacijos
6.	Išaiškinti olimpinės rinktinės kandidatams, treneriams ir kitam personalui olimpinį žaidynių reglamentą	2008 m.	LTOK darbo grupė
7.	Organizuoti Lietuvos sportininkų dalyvavimą Olimpinės savaitės renginiuose	2007 m.	Sporto šakų federacijos, LTOK
8.	Užtikrinti olimpinės rinktinės kandidatams reikiamą sporto varžybų skaičių ir rangą paskutiniame pasirengimo pasaulio ir Europos čempionatams, olimpinėms žaidynėms etape	2004–2008 m.	Sporto šakų federacijos
9.	Užtikrinti, kad olimpinės rinktinės kandidatai galėtų rengtis ir dalyvauti olimpinėse žaidynėse turėdami aukštos kokybės specialų inventorių bei aprangą	2006 m.	KKSD, sporto šakų federacijos, LTOK (pagal galimybes)
10.	Parengti atskirų sporto šakų grupių sportininkams mokomojo sportinio darbo bei varžybinės veiklos planavimo ir apskaitos dokumentų pavyzdžius	Keturmečiui ciklui iki 09 15	DMSRDG
11.	Parengti sportininkų treniruotės krūvio, varžybinės veiklos ir savistabos apskaitos dokumentų pavyzdžius	Keturmečiui ciklui iki 10-01	DMSRDG

III. Mokslinis-metodinis, medicininis ir biologinis programos aprūpinimas bei psichologinės paramos teikimas

1.	Išanalizuoti geriausiųjų pasaulio sportininkų parengtumo modelines charakteristikas, jų varžybinės veiklos rodiklius, rengimosi metodikas, nustatyti sporto meistriskumo raidos tendencijas	Kasmet po pagrindinio sezono	Mokslinės laboratorijos ir sporto medicinos centrai, LOSC padalinys „Olimpinė rinktinė“
2.	Kartu su sportininkais ir treneriais dalyvauti sudarant ir ginant keturmečio rengimo programas ir metinius planus	Kasmet iki 10-15	Mokslininkai, medikai, psichologai, vadybininkai
3.	Parengti sportininkų organizmo funkcinės būklės ir psichologinės būsenos vertinimo kriterijus	Iki 2005-05-15	Mokslininkai, medikai, psichologai
4.	Parengti sportininko judesių technikos vertinimo biomechaninius kriterijus	Iki 2005-11-01	Biomechanikai, treneriai
5.	Parengti olimpinės rinktinės mokslinio-metodinio aptarnavimo programą	Iki 2005-01-30	Mokslininkai
6.	Parengti olimpinės rinktinės medicininio aptarnavimo ir maisto papildų vartojimo programas	Iki 2005-01-30	Medikai
7.	Parengti bendrus pedagoginių, mokslinių, medicininių testų vykdymo planus-grafikus	Kasmet iki 10-15	Treneriai, mokslininkai, medikai, LOSC padalinys „Olimpinė rinktinė“
8.	Parengti varžybinės veiklos tyrimų programas	Kasmet iki 10-05	Kolektyvinio rengimo darbo grupė
9.	Parengti dietologų rekomendacijas olimpinės rinktinės kandidatams, atsižvelgiant į būsimų treniruotės ir varžybų krūvių apimtį bei intensyvumą, ypač centralizuotų mokomųjų treniuočių stovyklų metu	Prieš kiekvieno laikotarpio pradžią	Dietologai, medikai, mokslininkai
10.	Ištirti ir parengti praktines rekomendacijas sportininkams dėl adaptacijos prie fizinių krūvių karšto klimato ir netipinių laiko juostų sąlygomis	Iki 2005-10-15	Mokslininkai, medikai, DMSRDG
11.	Šalies olimpinės rinktinės kandidatų rengimosi planus priešolimpiniais metais modeliuoti atsižvelgiant į olimpinį žaidynių laiką	Iki 2007 m.	Treneriai, mokslininkai, medikai, psichologai, vadybininkai
12.	Kartu su olimpinį rinktinę kandidatais aptarti sportinio gyvenimo tikslus	2005 m.	Psichologai, pedagogai

13.	Stebėti ir aptarti, kaip sportininkai įgyvendina užsibrėžtus tikslus, numatyti trikdžių šalinimo psichologines prielaidas	2006–2008 m.	Psichologai, pedagogai
14.	Sporto mokslo laboratorijas aprūpinti šiuolaikine tyrimų įranga	2005–2008 m.	KKSD, LTOK, aukštosios mokyklos
15.	Skatinti ir remti specializuotų sporto mokslininkų rengimą	2005–2008 m.	LKKA, VPU
16.	Organizuoti 12–24 val. seminarus treneriams psichologinės paramos klausimais	2005 m.	Psichologai, pedagogai
17.	Paskirti psichologinės paramos teikimo konsultantus koordinatorius, o per dvejus artimiausius metus parengti skirtingų sporto šakų psichologinės paramos teikimo konsultantus	2005 m. 2006 m.	Psichologai, pedagogai

IV. Sportininkų pilietiškumo, moralės ir valios ugdymas

1.	Artėjant olimpinėms žaidynėms organizuoti sporto stovyklas ir dalyvauti varžybose ten, kur klimatinės sąlygos panašios į Kinijos	2005–2007 m.	Sporto šakų federacijos ir darbo grupė
2.	Skatinti sportininkus dalyvauti tokiose varžybose, kuriose galėtų susitikti su būsimais varžovais	2005–2008 m.	Sporto šakų federacijos
3.	Sukurti Lietuvos olimpinės rinktinės nario ženklą ir įteikti sportininkams, įvykdžiusiems tarptautinius atrankos dalyvauti 2008 m. olimpinėse žaidynėse reikalavimus ir normas	2007 m.	LTOK
4.	Skelbti sportininkų, įvykdžiusių reikalavimus ir normas, nuotraukas, asmeninio ir sportinio gyvenimo aprašymus	2007–2008 m.	Žiniasklaidos atstovai
5.	Organizuoti seminarus antidopingo klausimais, aiškinti apie draudžiamų preparatų žalą sportininko organizmui	Kasmet	Lietuvos antidopingo agentūra, DMSRDG
6.	Parengti trumpas atmintines Lietuvos olimpinės rinktinės kandidatams apie jų teises ir pareigas	Kasmet iki 12-15	DMSRDG
7.	Organizuoti naujametės vakaronės olimpinės rinktinės kandidatams, jų treneriams, mokslininkams, medikams, vadovams.	Kasmet	LTOK ir KKSD
8.	Centralizuotų mokomųjų treneriuočių stovyklų metu sportininkams organizuoti kultūrinės pažintines programas, pakviesti susipažinti su buvusių olimpių žaidynių dalyviais	2005–2008 m.	Savivaldybių sporto padalinių vadovai
9.	Rengti praktines konferencijas sportininko etikos, moralės bei valios ugdymo klausimais, kviesti jose dalyvauti olimpinės rinktinės kandidatus	Kasmet	LTOK, KKSD
10.	Teikti valstybiniais apdovanojimams sportininkus, trenerius ir kitą personalą už puikius sportinius laimėjimus	2005–2008 m.	KKSD
11.	Skirti piniginius prizus už puikius sportinius laimėjimus sportininkams, įvykdžiusiems Lietuvos Respublikos Vyriausybės iškeltas užduotis ir reikalavimus	2005–2008 m.	KKSD

V. Programos dalyvių informacinis aprūpinimas

1.	Nustatyti įstaigas ir organizacijas, kur bus kaupiama užsienio ir šalies informacija apie sportininkų rengimą, varžybų rezultatus, Lietuvos sportininkų ir jų varžovų fizinių, techninį ir taktinį parengtumą bei kita informacija	2005-01-30	KKSD, LTOK, teikia DMSRDG, LKKA, VPU
2.	Organizuoti pasaulio, Europos čempionatų, olimpių žaidynių varžybų (kuriose dalyvauja šalies olimpinės rinktinės kandidatai) įrašymą į vaizdajuostes, analizuoti šiuos įrašus ir teikti pasiūlymus	2005-01-30	LOSC padalinys „Olimpinė rinktinė“, LKKA, VPU
3.	Pagal bendrą olimpinę programą kompiuterizuoti visas šalies institucijas ir organizacijas, dalyvaujančias rengiant olimpinės rinktinės kandidatus. Prireikus skirti kompiuterius sportininkams	2005 m.	KKSD, LTOK, DMSRDG

4.	Numatyti olimpizmo idėjų skleidimo, šalies olimpiečių įvaizdžio formavimo per televiziją priemones	Iki 2005 10 01	KKSD ir LTOK
5.	Parengti ir išleisti informacinius, metodinius ir mokslinius leidinius apie pasaulio ir šalies sportininkų rengimąsi olimpinėms žaidynėms	2005–2008 m.	LTOK (pagal planą)
6.	Parengti ir pateikti suinteresuotoms organizacijoms ir asmenims analitinę medžiagą apie olimpinės rinktinės kandidatų dalyvavimą varžybose	Iki 11-15	Sporto šakų federacijos, DMSRDG

VI. Finansavimas, materialinis, techninis rengimo aprūpinimas

1.	Patikslinti lėšų poreikį olimpinės rinktinės: – kandidatų bei žaidimų komandų mokomajam treniruotės procesui šalyje ir užsienyje užtikrinti, maitinimui ir atlyginimams (kontraktams), atsigavimo priemonėms, moksliniam, metodiniam, informaciniam aprūpinimui, sporto varžybos, avalynei, aprangai, inventoriumi ir t. t. – trenerių, gydytojų, masažuotojų, psichologų, mokslininkų, vadybininkų atlyginimams už darbą (kontraktams)	Kasmet iki 10-01	Sporto šakų federacijos, darbo grupė
2.	Užtikrinti olimpinės rinktinės kandidatams reikiamą sporto varžybų kiekį	2005–2008 m.	Sporto šakų federacijos
3.	Užtikrinti olimpinės rinktinės kandidatų kokybišką rengimą ištisus metus (ypač pereinamoju ir žiemos laikotarpiu)	2005–2008 m.	Sporto šakų federacijos, savivaldybės,
4.	Parengti Lietuvos olimpinės rinktinės nuvykimo į 2008 m. olimpinės žaidynes bei sugrįžimo iš jų sąmatą	2007 m.	LTOK
5.	Numatyti lėšas Lietuvos olimpinės rinktinės narių šiuolaikiniam specialiam inventoriui, avalynei, aprangai	Kasmet	KKSD, LTOK (pagal galimybes)
6.	Parengti mobilios medicininės, mokslinių tyrimų ir gydomosios aparatūros įsigijimo planą, numatyti tam lėšas	2005 m.	DMSRDG
7.	Parengti sporto bazių (kur treniruojasi olimpinės rinktinės kandidatai) sąrašą ir jų aprūpinimo inventoriumi bei įranga planą	2005 m.	KKSD, LTOK (pagal galimybes), savivaldybių sporto padaliniai
8.	Parengti nacionalinės svarbos sporto bazių renovacijos projektus ir juos realizuoti	2005–2008 m.	KKSD, savivaldybės
9.	Nustatyti naujų sporto bazių statybos poreikius olimpiniam sportininkų rengimui	2005 m.	KKSD, savivaldybės
10.	Plėsti sporto mokslo šiuolaikinę bazę	2005–2008	KKSD, LTOK

VII. Specialistų profesinio pasirengimo tobulinimas

1.	Sudaryti specialistų, dalyvaujančių rengiant olimpinės rinktinės kandidatus, sąrašus pagal profesijas	2005-01-30	DMSRDG
2.	Išsiaiškinti, kokių žinių treneriams-sporto mokytojams, medikams, vadybininkams, masažuotojams ir kt. reikia ir kokius mokėjimo įgūdžius jie norėtų įgyti	Iki 2005-11-01	LOSC padalinys „Olimpinė rinktinė“, Miestų sporto centrai
3.	Parengti specialistų profesinio tobulinimo priemonių planą	Kasmet iki 11-01	KKSD, LTOK, DMSRDG
4.	Organizuoti tarptautines mokslo konferencijas didelio meistriškumo sportininkų rengimo klausimais	2005–2008 m. kasmet	KKSD, LTOK kartu su aukštosiomis mokyklomis

5.	Parengti šalies sporto specialistų dalyvavimo konferencijose, seminaruose, kursuose užsienyje planus	Kasmet iki 11-01	KKSD, LTOK, aukštosios mokyklos
6.	Organizuoti Lietuvos olimpinės rinktinės treneriams, gydytojams, mokslininkams ir kitiems specialistams kursas tema „Pasirengimas XXIX Olimpiados žaidynėms“	Kasmet	LTOK
7.	Įsigyti užsienio specialistų metodinių leidinių didelio meistriškumo sportininkų rengimo klausimais, juos versti ir platinti	Kasmet	Lietuvos sporto informacijos centras (LSIC)
8.	Leisti žurnalus „Sporto mokslas“ ir „Treneris“	2005–2008 m.	KKSD, LSIC
9.	Treneriams leisti mokslines-metodines ir medicininės rekomendacijas, sporto mokslo leidinius	2005–2008 m.	LTOK, LSIC, mokslininkai, medikai
10.	Numatyti priemones, kaip suaktyvinti tarptautinės kategorijos sporto teisėjų rengimą ir jų pasiuntimą į svarbiausias varžybas	2005–2008 m.	LSFS, Lietuvos sporto šakų federacijos
VIII. Lietuvos olimpinės rinktinės dalyvavimas 2008 metų Pekino olimpinėse žaidynėse			
1.	Patvirtinti Lietuvos olimpinę misiją Pekino olimpinėse žaidynėse	2007 m.	Teikia DMSRDG, tvirtina LTOK
2.	Parengti baigiamojo pasirengimo olimpinėms žaidynėms etapo organizacinį planą, pasirinkti dislokacijos aklimatizacijai vietą	2007 m.	LTOK
3.	Sudaryti Lietuvos olimpinės rinktinės sportininkų ir aptarnaujančio personalo išvykimo ir grįžimo grafikus	2008 m.	LTOK
4.	Sudaryti pagrindinių dokumentų, būtinų pateikti Pekino olimpiinių žaidynių organizaciniam komitetui, planą-grafiką	2006 m.	LTOK
5.	Aptarti Lietuvos atstovų, dalyvaujančių tarptautinėse organizacijose, veiklą bei jos tobulinimo būdus	Kasmet	LTOK, KKSD, LSFS, sporto šakų federacijos
6.	Parengti Lietuvos olimpinės delegacijos oficialios ir sportinės aprangos bei avalynės specifikaciją	2007 m.	LTOK
7.	Parengti specialistų, būtinų olimpinei rinktinei aptarnauti Pekino olimpinėse žaidynėse, sąrašus, organizuoti jų nuvežimą, apgyvendinimą, parvežimą	2007 m.	LTOK ir kitos organizacijos kooperacijos būdu
8.	Patvirtinti Lietuvos olimpinę delegaciją 2008 m. olimpinėms žaidynėms Pekine	2008-05-15	LTOK
9.	Parengti bukletą apie Lietuvos olimpinę delegaciją	2008 m.	LTOK
10.	Organizuoti Lietuvos olimpinės rinktinės palydas į Pekino olimpines žaidynes ir grįžusių olimpiečių sutikimą	2008 m.	LTOK, KKSD
11.	Organizuoti šalies žiniasklaidos atstovų dalyvavimą Pekino olimpinėse žaidynėse	2007 m.	LTOK ir žiniasklaidos atstovai
12.	Organizuoti Pekino olimpiinių žaidynių teletransliacijas	2008 m.	Lietuvos radijas ir televizija
13.	Organizuoti iliustruoto leidinio apie Pekino olimpines žaidynes išleidimą	2008 m.	LTOK
14.	Organizuoti videofilmo apie Pekino olimpines žaidynes sukūrimą	2008 m.	LTOK
15.	Parengti Lietuvos olimpinės rinktinės rengimo ir dalyvavimo Pekino olimpinėse žaidynėse ataskaitą	2008-10-15	Sporto šakų federacijos, DMSRDG
IX. Programos kontrolė			
1.	Supažindinti olimpinės rinktinės kandidatų turinčių organizacijų vadovus, kitus suinteresuotus atstovus su programa „Pekinas 2008“ ir jos įgyvendinimo priemonių planu	2005–2008 m.	KKSD, LTOK, DMSRDG
2.	Lietuvos olimpinės rinktinės kandidatų rengimą bei kontrolę vykdyti vadovaujantis keturmetėmis programomis bei metiniais planais	2005 m.	KKSD, LTOK, sporto šakų federacijos, savivaldybių sporto padaliniai

3.	Įvairiais rengimo etapais sportininko parengtumo lygį nustatyti jį lyginant su atitinkama modeline charakteristika	2005–2008 m.	Sporto šakų federacijos, DMSRDG
4.	Sportininkų rengimo planus koreguoti po einamųjų, etapinių, kompleksinių tyrimų	2005–2008 m.	Sporto šakų federacijos, LOSC padalinys „Olimpinė rinktinė“, DMSRDG
5.	Olimpinės rinktinės kandidatų varžybinę veiklą aptarti iš karto po jų dalyvavimo pasaulio, Europos čempionatuose, kitose tarptautinėse varžybose	2005–2008 m. iki 09-15	Federacijos, DMSRDG, LOSC padalinys „Olimpinė rinktinė“, miestų sporto centrai
6.	Parengti olimpinės rinktinės kandidatų mokomojo sportinio darbo, varžybinės veiklos apskaitos ir atsiskaitymo vadovaujančioms, finansuojančioms organizacijoms sistemą	2005–2008 m.	DMSRDG
7.	Peržiūrėti ir patikslinti olimpinės rinktinės kandidatų, besitreniruojančių užsienio klubuose, kontrolės ir atsiskaitymo sistemą	2005–2008 m.	DMSRDG
8.	Numatyti periodišką atsiskaitymą Lietuvos sporto strateginėje komisijoje, Lietuvos tautinio olimpinio komiteto Generalinėje asamblėjoje bei Vykdomajame komitete už olimpinės rinktinės kandidatų ir žaidimų komandų rengimą	2005–2008 m.	DMSRDG
9.	Lietuvos antidopingo agentūrai testuoti Lietuvos olimpinės rinktinės kandidatus	2005–2008 m.	Lietuvos antidopingo agentūra
10.	Parengti Lietuvos olimpinės rinktinės rengimo ir dalyvavimo XXIX Olimpiados žaidynėse Pekine analizę ir ją pristatyti LTOK generalinei asamblėjai	2008-11-15	DMSRDG

SUTRUMPINIMAI

DMSRDG	- Didelio meistriškumo sportininkų rengimo darbo grupė
EKG	- elektrokardiograma
ES	- Europos Sąjunga
KKSD	- Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės
LOR	- Lietuvos olimpinė rinktinė
LOSC	- Lietuvos olimpinis sporto centras
LSFS	- Lietuvos sporto federacijų sąjunga
LSIC	- Lietuvos sporto informacijos centras
LTOK	- Lietuvos tautinis olimpinis komitetas
LTOK VK	- Lietuvos tautinio olimpinio komiteto Vykdomasis komitetas
MSD	- mokomasis sportinis darbas
MTS	- mokomosios treniruočių stovyklos
OŽ	- olimpinės žaidynės
PD	- pulso dažnis
SMC	- Sporto medicinos centras
SMĮ	- sporto mokymo įstaigos
Sporto šakos:	
b. ir k. irklavimas	- baidarių ir kanojų irklavimas
l. atletika	- lengvoji atletika
s. atletika	- sunkioji atletika
š. penkiakovė	- šiuolaikinė penkiakovė
TOK	- Tarptautinis olimpinis komitetas
VO ₂ max	- maksimalusis deguonies suvartojimas
VPU SMI	- Vilniaus pedagoginio universiteto Sporto mokslo institutas

Medžiagą programai teikė:

Kornelija Tiesnesytė

Danguolė Satkunskienė

Jonas Poderys

Saulius Strazdas

8. PROGRAMOS RENGIMO DARBO GRUPĖ

Lietuvos tautinio olimpinio komiteto Vykdomojo komiteto nutarimas

2004 m. birželio 22 d. Nr. 15
Vilnius

Lietuvos tautinio olimpinio komiteto (LTOK) Vykdomasis komitetas nutaria:

1. Tvirtinti Lietuvos olimpinių programų rengimo darbo grupę:

Vytas Nėnius	– vadovas, KKSD generalinis direktorius, LTOK viceprezidentas, olimpinės rinktinės vadovas
Algirdas Raslanas	– vadovo pavaduotojas, KKSD gen. direktoriaus pavaduotojas, programos vadovas
Antanas Baužys	– narys, LOSC Sporto skyriaus vedėjas
Albinas Grabnickas	– narys, Kauno sporto skyriaus vedėjas
Arvydas Gražiūnas	– narys, LOSC gen. direktorius
Algimantas Kukšta	– narys, KKSD Sporto strategijos skyriaus vedėjas
Valentinas Paketūras	– narys, LSFS direktorius, LTOK VK narys
Bronius Pliavga	– narys, Panevėžio sporto skyriaus vedėjas
Evaldas Skyrius	– narys, KKSD gen. direktoriaus pavaduotojas, LTOK viceprezidentas
Antanas Skarbalius	– narys, LKKA profesorius
Juozas Skernevičius	– narys, VPU profesorius
Kazys Steponavičius	– narys, LTOK OSD direktorius
Edmundas Švedas	– narys, LTOK medicinos tarnybos vadovas
Linas Tubelis	– narys, LSIC direktoriaus pavaduotojas
Vida Vencienė	– narys, LTOK vyr. referentė žiemos sporto šakoms